

**T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ESKİ SMYRNA'DA ELE GEÇEN KHİOS
CHALİCELERİ**

Zeynep Bahar ZEYBEK BEYAZAY

**Danışman
Doç. Dr. Yusuf SEZGİN**

Manisa, 2022

**T.C.
MANİSA CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI
ARKEOLOJİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

ESKİ SMYRNA'DA ELE GEÇEN KHİOS CHALİCELERİ

Zeynep Bahar ZEYBEK BEYAZAY

**Danışman
Doç. Dr. Yusuf SEZGİN**

MANİSA-2022

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Eski Smyrna’da Ele Geçen Chaliceler” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

20/05/2022

Zeynep Bahar ZEYBEK BEYAZAY

ÖZET

ESKİ SMYRNA'DA ELE GEÇEN KHİOS CHALİCELERİ

Eski Smyrna'da ele geçen Khios chalicelerinin incelendiği çalışma kapsamında, daha önce J. M. Cook ve E. Akurgal tarafından aktarılan bilgilerin dahil edildiği detaylı bir çalışma ve daha çok örnekle temsili amaçlanmıştır. 2014 yılı öncesinde ele geçen örnekleri kapsayan bu çalışma, chaliceler üzerinden Khios ve Eski Smyrna arasındaki etkileşime dair ipuçları sunar. Üç ana bölümden oluşan tezde çalışmanın detaylarının anlaşılması açısından ilk bölümünde materyal ve metod başlığı altında çalışmanın yöntemlerine ait bilgiler sunulmuştur. İkinci bölümde kent tarihçesi ele alınmıştır. Son bölümde, chaliceler hem kronolojik hem de tipolojik bir sıra ile detaylandırılmıştır. Her stil, stil özellikleri ve örnekleri ile bir arada verilerek bütünlük içinde değerlendirilmiştir. Chalicelerin büyük bölümünün ufak parçalar halinde ele geçmesi hem tipolojik hem kronolojik değerlendirmeyi güçleştirir. Bu sebeple bazı parçalar gruplandırılmaksızın dahil edilmiştir. Chalice formunun ortaya çıkış süreci ile birlikte başlayan Eski Smyrna'daki varlığı, MÖ 540 – 530 dolaylarına kadar devam eder. Eldeki veriler, MÖ 600 dolaylarında ticaretin kesintiye uğradığını düşündürür. Bu süreci kapsayan buluntular, olasılıkla Alyattes saldırısının tahrip tabakalarında parçalanmıştır. Bazı stiller en seçkin örnekleri ile temsil edilirken, Grand stile ait örneğe veya yazıtlı chalice parçasına da rastlanmaz. Ancak devam eden çalışmalar sırasında ele geçen yeni buluntular yahut farklı stilleri temsil eden örnekler ile sonuçların değişebileceğini de belirtmek gerekir.

Anahtar Kelimeler: Eski Smyrna, Chalice, Arkaik Dönem.

ABSTRACT

CHIOS CHALICES WHERE FOUND IN OLD SMYRNA

Within the scope of the study in which the Chios chalices recovered in Old Smyrna were examined, it was aimed to represent the information previously transmitted by Cook and Akurgal in a more detailed study and more examples. This study, which covers samples recovered before 2014, provides clues about the interaction between Khios and Old Smyrna through chalices. In the thesis consisting of three main parts, in order to understand the details of the study, the details of the methods of the study under the title of materials and methods were indicated in the first part. In the second part, the history of the city discussed. In the last section, the samples were evaluated in both chronological and typological order. Each style is evaluated in entirety by combining it with the style features and representatives of the style. The fact that most of the chalices were captured in small pieces makes it difficult to evaluate both typological and chronological. Its existence in Old Smyrna, which began with the process of the appearance of the chalice form, continues until about 540-530 BC. The available data suggest that trade was interrupted for a short period of time around 600 BC. Perhaps the finds covering this process were fragmented in layers of destruction in the attack of the Alyattes. While some styles are represented by the most magnificent examples, there are no examples of the Grand style or a chalice fragment with inscriptions. However, it is also worth noting that the results may vary with missing parts or samples representing different styles recovered during the ongoing studies.

Keywords: Old Smyrna, Chalice, Archaic Period.

TEŞEKKÜR

Çalışmamın her aşamasında bana destek olan, bilgi ve deneyimleri ile sabırla yol gösteren danışman hocam Sayın Doç. Dr. Yusuf Sezgin'e, çalışmamın konusunu öneren ve süreç boyunca bilgi ve tecrübesi ile lisansüstü öğrenim hayatımın tüm zorlu aşamalarında desteklerini esirgemeyen hocam Sayın Prof. Dr. Cumhuriyet Tanrıver'e, tecrübeleri ile beni aydınlatan ve desteğini hiç eksik etmeyen, araştırmalarım için kaynaklarını ve fikirlerini benimle paylaşan, kendisini tanımaktan büyük onur duyduğum sevgili hocam Sayın Doç. Dr. Hüseyin Cevizoğlu ve Doç. Dr. Duygu Sevil Akar Tanrıver'e, yüksek lisans eğitimim sırasında desteği ve arşiv belgelerinin transkripsiyonu aşamasında yardımlarını esirgemeyen Sayın Arş. Gör. Bora Ertüzün'e, çalışmalarım sırasında desteklerini her zaman hissettiğim değerli arkeolog arkadaşlarım Ayşe Özge Zeybek ve Başak Ongar'a, öğrenim hayatım boyunca beni maddi ve manevi olarak destekleyen ve hep yanımda olan aileme, eşim İsmail Beyazay ve sabrı için oğlum Güven'e yürekten teşekkür ederim.

Zeynep Bahar ZEYBEK BEYAZAY
Manisa, 2022

İÇİNDEKİLER

DIŞ KAPAK SAYFASI	i
İÇ KAPAK SAYFASI	ii
TEZ ONAY SAYFASI	iii
TEZ VERİ GİRİŞ ve YAYINLAMA İZİN FORMU	iv
YEMİN METNİ	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
TEŞEKKÜR	viii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MATERYAL VE METOT

1.1. MATERYAL	5
1.2. METOT	5

İKİNCİ BÖLÜM

ESKİ SMYRNA

2.1. ESKİ SMYRNA TOPOGRAFYASI	7
2.2. ESKİ SMYRNA KENTİ KISA TARİHİ	8

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ESKİ SMYRNA CHALİCELERİNDE TİPOLOJİ VE KRONOLOJİ

3.1. PROTO-CHALİCELER (ÖNCÜLLER)	10
3.1.1. Proto-chalicerler’de Form ve Bezeme Şeması	10
3.1.2. Eski Smyrna’da Proto-chalicerler	11
3.1.3. Eski Smyrna Proto-chalicerler Kataloğu	15

3.2. ERKEN CHALİCELER	21
3.2.1. Erken Chaliceler’de Form ve Bezeme Şeması	21
3.2.2. Eski Smyrna’da Erken Chaliceler	23
3.2.3. Eski Smyrna Erken Chaliceler Kataloğu	26
3.3. YABAN KEÇİSİ STİLİNDE BEZENMİŞ CHALİCELER	45
3.3.1. YKS Chaliceler’de Form ve Bezeme Şeması	45
3.3.1.1. Erken Yaban Keçisi Stili	46
3.3.1.2. Orta Yaban Keçisi Stili-I	46
3.3.1.3. Orta Yaban Keçisi Stili-II	47
A. Emporio Chaliceleri Grubu	48
B. Würzburg Chalice Grubu	48
C. Aphrodite Kasesi Grubu	49
D. Noktalı Konsantrik Daireli Chaliceler Grubu	50
3.3.1.4. Geç Yaban Keçisi Stili	51
3.3.2. Eski Smyrna’da Yaban Keçisi Stilindeki Chaliceler	52
3.3.3. Eski Smyrna’da YKS Chaliceler Kataloğu	57
3.4. REZERVE TEKNİKLE BEZENMİŞ CHALİCELER	61
3.4.1. RTB Chalicelerde Form ve Bezeme Şeması	61
3.4.1.1. Olgun Hayvan Stili	62
3.4.1.2. Basit Hayvan Stili	66
3.4.2. Eski Smyrna’da RTB Chaliceler	69
3.4.2.1. Eski Smyrna’da Olgun Hayvan Stili	69
3.4.2.2. Eski Smyrna’da Basit Hayvan Stili	71
3.4.2.3. Eski Smyrna’da RTB Chaliceler Kataloğu	74

3.5. SİYAH FİĞÜRLÜ CHALİCELER	82
3.5.1. Siyah Figürlü Chalicelerde Form ve Bezeme Şeması	82
3.5.1.1. Komastlı Chaliceler	83
3.5.1.2. Kümes Hayvanları (Poultry) Grubu	85
3.5.2. Eski Smyrna’da Siyah Figürlü Chaliceler	85
3.5.3. Eski Smyrna’da Siyah Figürlü Chaliceler Kataloğu	86
3.6. GRUPLANDIRILAMAYAN CHALİCE PARÇALARI	87
3.6.1. Gruplandırılmayan Chalice Parçalarının Form ve Bezeme Şeması Üzerine Değerlendirmeler	87
3.6.2. Gruplandırılmayan Chalice Parçaları Kataloğu	90
SONUÇ	107
KAYNAKÇA	112

KISALTMALAR

APC	Archaic Pottery of Chios
Bkz.	Bakınız
Cm.	Santimetre
CVA	Corpus Vasorum Antiquorum
Çev.	Çeviren
Env. no.	Envanter numarası
Fig.	Figür
Kat. no.	Katalog numarası
Kor. Yüks.	Korunan Yükseklik
Lev.	Levha
MÖ	Milattan önce
MS	Milattan sonra
No.	Numara
RTB	Rezerve Teknikle Bezenmiş
S.	Sayfa no
Ss.	Sayfadan sayfaya
YKS	Yaban Keçisi Stili

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Proto-chalice gelişimi	s. 13
Şekil 2: Erken Chalice Örnekleri	s. 22
Şekil 3: Kat. No. 49 aslan figürüne ait detaylar	s. 52
Şekil 4: Aphrodite Kasesi üzerinde betimlenen keçi figürü ve Würzburg Chaliceleri'nde betimlenen keçi figürü.	s. 54
Şekil 5: Kat. No. 50 keçi figürlerine ait detaylar	s. 55
Şekil 6: Kat. No. 50'nin figürlü bezeme alanının merkezi	s. 55

GİRİŞ

Çalışmanın konusunu oluşturan chaliceler günümüzde Khios seramiği olarak bilinmesine rağmen bu seramikler en başta; C. H. Smith'in 1886 yılında, ilk kez Naukratis'te ele geçmesi sebebiyle, Petrie tarafından 'Naukratian' olarak adlandırılır. 1888'de, E. A. Gardner ona 'Naukratite' demeyi seçer. Naukratis'te bol miktarda bulunan, canlı Doğu Yunan tarzında bezenmiş bu ince beyaz astarlı seramikler için; bu adlandırma güncelliğini bir süre korumuş olsa da 20. yüzyılın başlarında yeniden bir köken tartışması ve üretim yerine ilişkin sorular gündeme gelir.¹ Khios'ta 1913-15 yıllarında Kato Phana'daki Apollon Tapınağı'nda, K. Kouroniotis ile başlayan çalışmalar yarıda kalmış olup, bu çalışmalarda ele geçen Naukratis seramiklerinin yerel üretim olabileceği ileri sürülür.²

1924'te E. Price, 'Naukratis Seramikleri' konusunda yaptığı çalışmalarda bu forma 'Chalice' adını verir. Her ne kadar bu isim Hristiyanlık'taki kutsal kase ile isim benzerliğinden dolayı bir problem oluştursa da, İngiliz akademisyenler tarafından takip edilmiş ve kabul görmüştür.³ Bu modern adlandırmanın yanı sıra, bilinen ilk Khios'lu çömlekçi Nikesermos, ürettiği kabın ismini; attığı imzasında kyliks olarak belirtir.⁴ Price, bu çalışmada chalicelerin kökenini Naukratis olarak verir. Kouroniotis'in çalışmalarının Naukratis seramikleri için çok önemli bir rol oynadığına da değinir. Chalicelerin kil yapısının Naukratis'teki diğer materyaller ile olan farkını vurgular. Hatta Khios'ta ele geçen geometrik bir parçanın kilinin, chalicelerdeki kille aynı olduğunu ancak Naukratis'te böyle bir durumla karşılaşmadığını belirterek tereddütlerini vurgulamaktan çekinmez. Bununla birlikte duruma netlik kazandırmayıp, kökenin Naukratis yahut Khios olabileceğini dile getirir.⁵

¹ John Boardman, "Chian and Naucratis", *The Annual of the British School at Athens*, Sayı: 51, 1956, s. 55.

Ernest Arthur Gardner, *Naukratis Part II*, London, 1888, ss. 38-39.

Dyfri Williams, "The Chian Pottery from Naukratis", *The Chian Pottery from Naukratis, Naukratis: Greek Diversity in Egypt Studies on East Greek Pottery and Exchange in the Eastern Mediterranean*, The British Museum, London, 2006, s.127.

² Anna A. Lemos, *Archaic Pottery of Chios, The Decorated Styles Cilt1*, Oxford University Committee for Archaeology, 1991, s. 7.

W. Lamb, "Excavations at Kato Phana in Chios", *The Annual of the British School at Athens*, Cilt 35, 1934/1935, s. 138.

³ Lemos, s. 7.

⁴ John Boardman, "Excavations in Chios 1952-1955: Greek Emporio", *The Annual of the British School at Athens*, 1967, s. 120.

⁵ E. R. Price, *The Journal of Hellenic Studies*, Cilt 44 Part 2, 1924, s. 202-203.; Williams, s.127.

W. Lamb, 1933-34 yıllarında Kato Phana'da yaptığı çalışmalarda chalicelerin kökenine ilişkin buluntu yoğunluğu sebebiyle üretiminin Khios olabileceği belirtir. Lamb durumun verilerle desteklendiğini söylemiş olmasına rağmen, örnekleri Naukratis çömlekleri başlığı altında incelemiştir. Hatta geometrik buluntuların form ve bezemelerinin farklı olmasına rağmen, kil yapısının Naukratis seramikleri ile aynı olduğundan söz eder.⁶

Khios'un ince seramiklerinin kil dokusu, kimi zaman kireçlidir ve az miktarda mika içerir. Kilinin rengi, bazen grimsi bir öze sahip olmakla birlikte pembe veya kırmızımsı kahverengidir. Munsell kataloğunda kilin rengi; "2.5 YR 6/4" açık kırmızımsı kahverengi ile "10 YR 7/4" çok açık kahverengi ile başlar. "5 YR 7/2" pembemsi gri, "5 YR 7/3 – 7/4" pembe, "5 YR 7/6" kırmızımsı sarı ve "7.5 YR 7/4" pembe ile "7.5 YR 7/6" kırmızımsı sarıdır. Ancak çoğunlukla katalog ile kilin rengi tam olarak eşleşmez. Ayrıca yapılan çalışmalar adadaki farklı kil yataklarından faydalandığını gösterir.⁷

Chaliceleri, astarları sayesinde kolayca tanımak mümkündür. Yumurta kabuğunu andıran bir astara sahiptir. Karakteristik olarak astar genellikle beyazdır. Ancak astarın tonu sarımsı ila süt beyazı arasında değişir. Sarımsı, soluk krem ve bej rengi gibi birçok ton ayrışımı mevcuttur. Bu ayrımın sebebi kronolojik olmaktan çok atölye farkları gibi görünmektedir.⁸

Price'ın sınıflandırması, özellikle J. Boardman ve R. Cook tarafından yıllar içinde geliştirilir. Chaliceler zaman içinde herkes tarafından Khios üretimi olarak kabul görmüştür.⁹ Boardman, "Excavation in Chios 1952-55: Greek Emporio" kitabında, chaliceler için tipolojik ve kronolojik bir çerçeve oluşturur. Hatta Emporio'da; "*Khios'lu çömlekçilerin kendi yolunda geliştirmeye başladığı formu (chalice) tanıdık bir Geç Geometrik skyphos tipine kadar izlememizi sağlıyor.*"¹⁰ vurgusu yaparak, kapsamlı bir çalışma olduğundan söz eder. Nitekim chalicelerin öncüllerine dair detaylar bu kaynak temel alınarak oluşturulmuştur.

Formun esin kaynağını ve gelişimine etki ettiği düşünülen bilimsel verileri de aktarmak uygun olacaktır. Boardman'ın, chaliceler üzerine oluşturduğu tipoloji ile bu

⁶ Lamb, ss. 157-159.

⁷ Lemos, s. 1.

⁸ Lemos, s. 2.

⁹ Williams, s.127.

¹⁰ Boardman, 1967, s. 119.

kapların gelişimini geç geometrik bir skyphosa¹¹ kadar izlemenin mümkün olduğunu belirtir. Kaba astarı ile fark edilen bu örneklerden Boardman; Skyphos – Proto-chaliceler olarak söz eder.¹² Emporio’da chalicelerin de dahil olduğu erken vazoların bezeme unsurlarını değerlendiren Boardman, bezeme motiflerindeki detaylarda gördüğü Geç Miken motiflerinin tesadüfi olamayacağını aktarır.¹³ Aradaki iki yüz yılı aşkın boşluğu açıklamak zor olsa da açık renk astarıyla ve özellikle erken örneklerde bezeme motifleriyle Miken etkisinin hissedilmediğini söylemek mümkün değildir.

Lemos, formun gelişiminin, 20. yüzyılın ilk yarısında genel eğilime uygun bir teori olan Lydia seramiklerine bağlamak fikrini eski bir görüş olarak nitelendirirken, Erken Protokorint kaplarına bir İon cevabı olması fikrini tamamen yok saymaz. Ancak yine de etkilenme olasılığını uzak bulmaktadır. Bu sebeple Lemos, Khioslu çömlekçilere; kendi özel içki kaplarını üretmek ve geliştirmek istedikleri konusunda inanmanın daha doğru olacağını vurgular.¹⁴

Forma ilişkin gelişim, başlıklar içinde detaylı biçimde incelenecekse de şöyle özetlemek doğru olabilir; en erken örnekler basık proporsiyon, kısa bir dudak, çapraz kulp ve halka kaide ile başlar.¹⁵ Chalicelerin kullanım süreci içinde dudağın yükselmesi ile kulpların duruşu ters orantılı olarak yatay bir hal alana kadar değişir. Geç 7. yüzyıl örneklerinde halka kaide yerine, ayak yükselmeye başlar. Erken 6. yüzyılda da dudak ve gövde geçişi yok denecek kadar azalır, dudak ve konik hale gelen kaide neredeyse aynı boya ulaşır. En geç örneklerde ise kulp tamamen aşağıya bakar.¹⁶ (Şekil 1. Ve 2.)

Chalicelere dair en önemli ve kapsamlı çalışmayı ise A. Lemos¹⁷ yapmıştır. Lemos, ulaşabildiği yayınlanmış ya da yayınlanmamış birçok eseri derlemiştir. Bu çalışmayla Boardman’ın yaptığı tipolojik sınıflamaya katkılarda bulunmanın yanı sıra üretim yerine ilişkin ikincil bir merkez üzerine değerlendirmelerde bulunur.

¹¹ Boardman, 1967, s. 117, ss. 119-120.

¹² Boardman, 1967, s. 119.

¹³ Boardman, 1967, s. 105.

¹⁴ Lemos, s. 10.

¹⁵ Bu örnekleri, öncüller olarak değerlendirmek daha doğru olacaktır.

¹⁶ Bu anlatımın çizimleri için bkz.; Boardman, 1967, s. 103, Fig. 60. – Lemos, APC, s. 9, Fig. 2.

¹⁷ Detaylı bilgi için bkz.: Lemos, *Archaic Pottery of Chios, The Decorated Styles Cilt 1 - 2*, 1991.

Lemos'un, "Archaic Pottery of Chios, The Decorated Styles Cilt I- Cilt II" kitabı, çalışmanın ana kaynağını oluşturmuş ancak güncel yayınlar ile desteklenmiştir. Konu hakkında yapılan güncel çalışmalar ise D. Williams¹⁸ ve M. Bergeron¹⁹'a aittir.

Lemos, Eski Smyrna'dan yayınlanmış kısıtlı Khios seramiklerinin miktarının önemsiz olmadığını belirtir. Yıkıntılardan veya evlerin temellerinden ele geçtiğine vurgu yaparak sürecin MÖ 7. yüzyıl ortalarından bir proto-chalice ile başladığından söz eder.²⁰ Eski Smyrna'da ele geçen tabakalı örnekler, Lemos'un çalışması içinde kronolojik süreçleri kesinleştirmek adına sağlam veriler oluşturmuştur.

¹⁸ Williams, ss. 127-132.

¹⁹ Bergeron, Marianne. "Chian Pottery", **Naukratis: Greeks in Egypt**, The British Museum, London, 2013-2015, ss. 1-24.

²⁰ Lemos, ss. 204-205.

BİRİNCİ BÖLÜM

MATERYAL VE METOT

1.1. MATERYAL

Çalışmaya konu olan Khios chaliceleri, 2014 yılı öncesinde Eski Smyrna’da araştırmacılar tarafından tespit edilmiştir. Kentin farklı alanlarında yapılan çalışmalarda ele geçen chaliceler üç farklı depo içinden yaklaşık beş yüz kasa gözden geçirilerek bir araya toplanmıştır. Chalicelerin ince cidarları sebebiyle bazılarında uygulanmış olan restorasyon çalışmaları yetersiz kalmış olup parçaları yeniden ayrılmıştır. Ayrıca kentte 1948 yılından beri devam eden kazılarda ele geçirilen etüdlük nitelikteki eserlerin, kazı alanında farklı depolar içinde sağlıksız koşullarda depolanmış olması²¹ sebebiyle buluntular içinde tahrip olmuş örnekler de mevcuttu. Depolar içinde yapılan çalışmalar sırasında çoğunluğunu proto-chalice ve erken chalicelerin oluşturduğu çok sayıda örnek tespit edilmiştir. Ele geçen örneklerin çok azı buluntu bilgisine sahip olduğundan öncelikli olarak buluntu bilgisi bulunan örnekler çalışmaya dahil edilmiştir. Tabakasız olan ve buluntu bilgisi olmayan örnekler içinden ise az sayıda chalice parçası, stillere örnek teşkil etmesi için seçilmiştir.

1.2. METOT

Çalışma kapsamında dahil edilen buluntuların, çizime elverişli olanlarının teknik çizimleri ve dökümantasyonu yapılmıştır. Tüm parçaların Munsell kataloğundan faydalanarak renk aralığı not edilmiştir. Örnekler fotoğraflanarak, kataloğu oluşturulmak üzere tüm dijital verileri hazırlanmıştır. Çalışmanın ana kaynaklarını oluşturan; “Excavation in Chios 1952-55: Greek Emporio” ve “Archaic Pottery of Chios, The Decorated Styles Cilt I- Cilt II” okunmuştur. Bu doğrultuda literatür taraması yapılmış, güncel kaynaklara da erişim sağlanmıştır. Kaynakların

²¹ Cumhuriyet Tanrıver ve diğerleri, “Eski Smyrna (Bayraklı Örenyeri/ Tepekule) Kazısı 2014-2015”, **38. Kazı Sonuçları Toplantısı**, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Cilt 3, Edirne, 23-27 Mayıs 2016, s. 107.

okunması ile katalog hazırlanmıştır. Katalog oluşturulurken kronolojik ve tipolojik sıralama içinde değerlendirilmiştir. Chalicelerde kullanılan stil ve tekniklere ilişkin detaylar aktarıldıktan sonra stili temsil edilen örnekler sunularak, konunun hemen bitiminde gerekli katalog bilgilerine yer verilmiştir. Çalışmada, Bordman tarafından oluşturulan kronolojik çerçeveyi detaylandıran Lemos'un kronolojik görüşleri temel alınmıştır. Kronolojik çelişkilerin olduğu yerlerde ise çelişen görüşlere birlikte yer verilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

ESKİ SMYRNA

2.1. ESKİ SMYRNA TOPOGRAFYASI

Antik yazarların birçoğu tarif etme biçimleri farklı olsa da Palaia Smyrna (Eski Smyrna) ve konumuna dair bilgiler aktarmışlardır.²² MS 2. yüzyılda İzmir’de yaşayan Aelius Aresteides ise; kendi yaşadığı İzmir ile Sipylos’un tepesi arasında, Sipylos’un eteklerinde ve deniz kıyısında bir kentten söz eder.²³ Eski Smyrna, İzmir’in Bayraklı ilçesinde eskiden Hacı Mutzo olarak anılan bugünkü Tepekule mevkiinde bir tepecik üzerinde yer alır. Eski Smyrna’nın kurulmuş olduğu yaklaşık 365 x 250 metre ölçülerindeki bu tepe, Sipylos Dağı’ndan güneybatıya uzanan alçak, kayalık bir burun üzerinde yer alır.²⁴

M. Akurgal, Sipylos Dağı eteklerinde yer alan kentin, denizden yaklaşık 600 metre uzaklıkta olduğunu ancak antik dönemde denize daha yakın bir konumdadır.²⁵ Ancak, E. Öner ve ekibinin üç ayrı süreçte yaptığı delgi sondaj çalışmaları ile farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Kentin güneyinden doğuya sokulan denizin, kuzeye doğru sığ ve küçük bir girinti yaptığı ancak kuzeybatısına sokulmadığı saptanmıştır. Deniz seviyesindeki bu yükselmeler ise kentin bilinen ilk yerleşiminden çok daha öncesine aittir.²⁶

²² Ekrem Akurgal, **Eski İzmir I Yerleşme Katları ve Athena Tapınağı**, Türk Tarih Kurumu Basım Evi, Ankara, 1997, s. 12.

²³ Akurgal, Eski İzmir I, s. 12.

²⁴ Tanrıver ve diğerleri, s. 95.

²⁵ Meral Akurgal, “Ein früharchaisches Brunnenhaus in Alt-Smyrna”, **Istanbuler Mitteilungen**, Sayı: 46, 1996, ss. 131-134.

²⁶ Ertuğ Öner ve diğerleri, Bayraklı Höyüğü’nde (Smyrna- Tepekule) 2018 Yılı Paleocoğrafya ve Jeoarkeoloji Araştırmaları (İzmir), **35. Arkeometri Sonuçları Toplantısı**, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Diyarbakır, 2019, ss. 217-218.

2.2. ESKİ SMYRNA KENTİ KISA TARİHİ

Kent, isminin kökeni ve değişimi E. Akurgal ve E. Doğer tarafından²⁷ detaylı bir biçimde incelenmiştir. Kentle ilgili bir diğer konu, kuruluş efsaneleridir. Kentin kurucuları olarak üç efsanevi kurucudan söz edilir. Zeus'un ölümlü oğlu, Phrygia kralı Tantalos, efsanelere konu olan kuruculardan biridir. Bir diğer efsanenin kurucusu ise Amazonlar'dır. Batı Anadolu kıyılarında kurulmuş birçok kentin (Anaia, Ephesos, Priene, Kyme, Myrina, Gryne, Pitane) isminin Amazonlar'dan geldiği düşünülür. Nitekim, Strabon'da bu görüşün destekleyicilerinden biridir.²⁸ Kentle ilgili kapsamlı çalışmalardan birinin sahibi olan C. J. Cadoux, Amazonlar ve Geç Tunç Çağı'nın Hititleri (Hitit silahlı kadın rahipleri) arasında yeterli bağlantı ve benzerliğin bulunduğunu detaylarıyla belirtir.²⁹ Efsanevi kurucuların sonuncusu, Attika yarımadasının kralı Theseus'tur. Helen kökenli olmayan Tantalos ve Amazonlar'dan sonra köklerini Helenlere bağlamak isteyen bir kesimin olması oldukça doğal görünmektedir.³⁰

Smyrna için tartışmalı olan diğer önemli bir konu ise kuruluş tarihi ve kimler tarafından kurulduğudur. MÖ 1200 dolaylarında Deniz Kavimleri'nin yol açtığı yer değiştirmeler ve kargaşada Smyrna'nın savunmasız kalması olasıdır. Akurgal, çalışmaların Helenler'in Smyrna'ya geldiğinde bir iskan ile karşılaşmadığını belirtir.³¹ *Genç Anakharsis'in Yolculuğu* eserinin isimsiz sahibi Aiolis'teki Smyrna'nın kuruluşu için MÖ 1130'da³², Pseudo Herodotos ise Aioller tarafından kurulduğu fikrine katılarak MÖ 1102'de³³ kurulduğunu ifade eder. Doğer ise MÖ 1051'de kurulan Kyme'den gelenlerin Smyrna'yı kurduğunu ifade ederek Kyme'nin kuruluşundan kısa süre sonra kurulmuş olması gerektiğini aktarır.³⁴ Pausanias, Smyrna'lı Oinomastos'un 23. Olimpiyat oyunlarında yumruk dövüşlerinin kazananı olduğunu ve kentin

²⁷ Detaylı bilgi için bkz.; Akurgal, Eski Smyrna I, ss. 11-12. Ersin Doğer, **İzmir'in Smyrna'sı**, İletişim Yayınları, İstanbul, 2011, ss. 64-66.

²⁸ Doğer, ss. 53-60.

²⁹ Cecil John Cadoux, **Ancient Smyrna A History of the City From the Earliest Times to 324 A.D.**, Oxford, 1938, s. 28.

³⁰ Doğer, s. 63.

³¹ Akurgal, Eski Smyrna I, s. 14.

³² Doğer, s. 67. K. Oikonomos, B. Slaars, **Destanlar Çağından 19. Yüzyıla İzmir**, (Çev. Bilge Umar), İletişim Yayınevi, İstanbul, 2001, ss. 17-18.

³³ Doğer, s. 68. Oikonomos ve Slaars, s. 18.

³⁴ Doğer, s. 68.

Panionion'a bağı olduğu bilgisini aktarır. Öyleyse Smyrna MÖ 688'den önce bir İon kenti olmuştur.³⁵

1930 yılında Franz ve Helene Miltner çifti tarafından kısa süreli bir araştırma kazısı yapılmıştır.³⁶ Sistemli arkeolojik çalışmalar ise ilk kez, 1948-51 yıllarını kapsayan süreçte Atina İngiliz Arkeoloji Enstitüsü ile Ankara Üniversitesi'nin ortak kazısı olarak J. M. Cook ve E. Akurgal başkanlığında yürütülmüştür.³⁷ İkinci dönem çalışmaları; Kültür Bakanlığı, Türk Tarih Kurumu ile Ankara ve Ege Üniversiteleri adına Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal başkanlığında 1966-1992 yılları arasında yürütülmüştür. Eski Smyrna'daki üçüncü dönem çalışmaları Prof. Dr. Meral Akurgal başkanlığında 1993-2013 yılları arasında sürmüştür. Kentte 2014 yılında yeniden başlayan son çalışmalar ise Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Ege Üniversitesi adına Prof. Dr. Cumhur Tanrıver başkanlığında sürdürülmektedir.³⁸

Sistemli çalışmaların başlamasıyla birlikte ilk dönem araştırmacıları, kazı alanının güneyinde bulunan E Açmasından MÖ 3. bin seramiği ele geçtiğini bildirerek kentin şüana dek bilinen en erken evresini saptamışlardır.³⁹ MÖ 3000 ila MÖ 300 tarihleri arasında kesintisiz bir biçimde uygarlıkların izlerinin varlığı Akurgal tarafından açıkça ifade edilmiştir.⁴⁰ Ancak MÖ 600 dolaylarına tarihlenen Lydia kralı Alyattes'in saldırısına ait tahribat tabakalarında,⁴¹ chalicelerinde büyük oranda tahrip olduğu görülür. Kent, Büyük İskender'in gördüğü bir rüya üzerine verdiği karar ile MÖ 4. yüzyıl sonu MÖ 3. yüzyıl başında Kadifekale eteklerinde inşa edilen yeni yerine taşındı.⁴²

³⁵ Doğer, ss. 71-72.

³⁶ Tanrıver, s. 95.

³⁷ Akurgal, Eski İzmir I, s. VII.

³⁸ Tanrıver, ss. 95-96.

³⁹ Ekrem Akurgal, "Bayraklı Kazısı Ön Rapor", **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi**, Ankara, 1950, s. 4.; J. M. Cook, "Old Smyrna", **Annual of the British School at Athens**, Sayı: 53-54, 1958-1959, s. 9.

⁴⁰ Akurgal, Eski İzmir I, s. 12.

⁴¹ Cook, Old Smyrna, s. 25.

⁴² Akın Ersoy, "Eskiçağda Kadifekale", **Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi**, 3. Uluslararası Tarih Sempozyumu Bildiri Kitabı (5-7 Nisan 2018), İzmir, 2019, s. 253, 255.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ESKİ SMYRNA CHALİCELERİNDE TİPOLOJİ VE KRONOLOJİ

3.1. PROTO-CHALİCELER (ÖNCÜLLER)

3.1.1. Proto-chaliceler’de Form ve Bezeme Şeması

Chalicelerin öncülü olan bu grubun en erken örnekleri Eski Smyrna’dan bir örnek,⁴³ Tarsus’tan tabakasız bir örnek, Pitane ve Emporio’dan gelir.⁴⁴ Proto-chaliceleri form yönünden incelediğimizde, başta sıradan bir skyphos görünümündedir. Dudağı yavaş yavaş daha yüksek bir hale gelir. Dik bir dudağa sahiptir ve kasesi dışbükeydir. Neredeyse hiçbiri korunmamış olsa da bir halka kaide üzerinde durmaktadır. Kulplar, çapraz şekilde yerleştirilmiştir. Chalicelerin, dikkat çekici ve radikal bir değişime uğrayıp ince uzun bir hal almaya başlamadan hemen önceki basık proporsiyonlu halini Proto-chaliceler temsil eder.⁴⁵

Bezeme unsurları, karakter olarak tamamen geometriktir. Tamamına yakını bir dizi dikey çizgi ile oluşturulmuş metoplar içinde zikzaklar gibi görünen ‘v’ sıraları ile bezenmiştir. Bezeme çoklu fırça ile uygulanır. Bu ‘v’ dizileri, en çok kraterler ve özellikle chalicelere dönüşen skyphoslarda görülür.⁴⁶ Boardman, bu bilgiyi belirtmiş olmasına rağmen ne yazık ki skyphoslar ile benzer bezemeye sahip kraterlere ait bir örnek yayınlamamıştır.

Bezeme açısından değerlendirildiğinde, özellikle ‘v’ dizileri MÖ 6. yüzyıldan sonraki örneklerde kulp hizasında, kase üzerinde görülmeye devam eder. Metoplu bezemenin zamanla uzayan dudakta yer aldığı görülür. Diğer Khios seramiklerinde çok yaygın biçimde görülen kelebek motifi, noktalı ağ dizilerinin de kullanıldığı örneklerden bahsedilebilir. Lemos, çeşitliliğin az olduğunu belirtse de Anadolu’da yayınlanmamış örneklerin daha fazla çeşitlilik gösterdiğinden söz eder. Anadolu

⁴³ J. M. Cook, “Old Smyrna: Ionic Black Figure and Other Sixth-Century Figured Wares”, **The Annual of the British School at Athens**, Sayı: 60, 1965, s. 140, fig. 19a.

⁴⁴ Boardman, 1967, s. 119-120; Lemos, s. 8.

⁴⁵ Lemos, s. 8.

⁴⁶ Boardman, 1967, s. 105.

buluntularıyla ilgili Pitane'den iki chalice işaret eder.⁴⁷ Bu örneklerden birinin kasesi üzerinde içi 'x' şeklinde bezenmiş kare dizisi yer alır. Diğerinin ise yükselmiş dudağında, iki sıra eş merkezli daireler içeren bezemeler görülür.⁴⁸

Bayburtluoğlu, Anadolu'nun Khios seramiklerini incelediği makalesinde⁴⁹ Pitane ve Erythrai buluntuları üzerinden yaptığı değerlendirme ile MÖ 8. yüzyıl materyallerinin kilinin uçuk pembeden griye kadar değiştiğini ve bunun pişirmeye bağlı olduğunu belirtir. Isının derecesine göre, kilin; kum, kireç ve çok sayıda mika içerdiğini aktarır. Bayburtluoğlu bu öncül örnekleri, 'Subgeometrik Dönem Chaliceleri' olarak ele alır. Bezeme şeması için ise yatay bantlar, konsantrik daireler, kelebek motifleri, dikey çizgiler arasında yatay kum saati, meander ve trapez bezemeleri görüldüğünü aktarır. Kulp hizasında ve kulpa yakın düğme şeklindeki çıkıntılar üzerinde ise göz motifleri yer alır.⁵⁰

Lemos chaliceleri tarihlendirirken, temelde Emporio'da chaliceler için oluşturulan tipoloji ve krolonolojinin yanı sıra diğer ihraç edilen buluntularıda temel alır. Emporio'da bulunan Liman Kutsal Alanı'nı⁵¹ temel alarak, çok erken örnekleri; MÖ 690 öncesine verirken, proto-chaliceleri ise MÖ 690-630 yılları aralığına yerleştirir.⁵²

3.1.2. Eski Smyrna'da Proto-chaliceler

Cook, Eski Smyrna'da "*MÖ 8. yüzyılın 2. yarısını temsil eden seviyelerde, muhtemelen skyphos formunda ve mumsu bir yüzey sunan örneklerin var olduğunu*"⁵³ belirtir. Bahsi geçen örneklerin çok sayıda temsil edilmediğini de belirtmiştir. Eski Smyrna'da 2014 yılı öncesinde yapılan çalışmalarda ele geçen örneklerin bir bölümü ne yazık ki tabakasızdır. Bir bölümü içinse tabakalı olmasına karşın ele geçtiği sektöre dair notlar bulunmamaktadır. Eski Smyrna'da yürütülen çalışmalarda tespit edilmiş olan benzer Subgeometrik örnekler gerek form gerekse stili ile bu grubun içine yerleştirilmelidir.

⁴⁷ Örnekler için bkz.; Cevdet Bayburtluoğlu, "Les Céramiques Chiotas D'Anatolie", Les Céramiques de la Grèce de L'est et leur Diffusion en Occident. **Colloques Internationaux du Centre National de la Recherche Scientifique. N569. Sciences Humaines**, Paris, 1978, ss. 27-33.

⁴⁸ Lemos, s. 11.

⁴⁹ Bayburtluoğlu, ss. 27-33.

⁵⁰ Bayburtluoğlu, ss. 27-28.

⁵¹ Detaylı bilgi için Bkz.; Boardman, 1967, s. 101.

⁵² Lemos, s. 12.

⁵³ Cook, 1965, ss. 138-139.

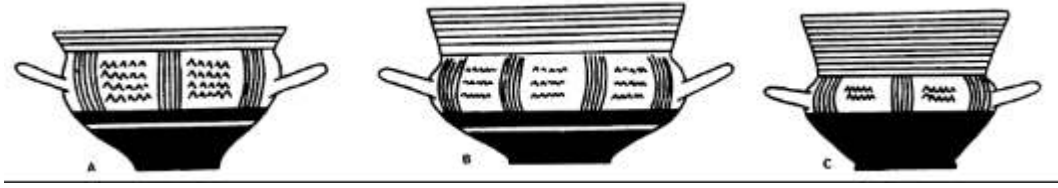
Sayınca azımsanmaması gereken örnekler bezeme çeşitliliği açısından oldukça zengindir. Ancak, Bayburtluoğlu'nun da belirttiği üzere buluntular Subgeometrik örnekler olup; detayları ile başka bir çalışmanın konusunu oluşturur. Chalicelerin, öncülleri olarak konuyla bağlantısı sebebiyle kısıtlı sayıda örnekle Proto-chalice başlığında temsil edilmiştir.

Eski Smyrna'da, C Açması'nda ele geçen ve Kat. No. 1 olarak adlandırılan skyphos formunda üretilmiş krater üzerinde; Proto-chalicelerden de bildiğimiz bezeme şeması ile karşılaşılır. Ele geçen bu örnek, Boardman'ın aktardığı çoklu 'v' dizilerinin kraterler ve skyphosların bezemelerinde görüldüğü bilgisini doğrular niteliktedir. Genel olarak incelendiğinde büyüklüğüne oranla gövdesinin sığ hali, kulpların duruşu ve küçüklüğü dikkat çekicidir. Kap bir şeyleri taşımaktan ziyade özel bir tören için üretilmiş gibi görünmektedir. Bir sunu kabı olması kuvvetle muhtemel olan kraterin korunma durumu bir akıtacağı olup olmadığına dair fikir yürütmeyi engellemektedir.

Kat. No. 2 ve Kat. No. 3'deki skyphoslar form ve bezeme şeması bakımından; dikey çoklu şeritlerle oluşturulan metop sistemi ve çoklu fırça kullanılarak yapılmış zikzak motifi ile bezenmiştir. Kat. No. 3'ün kase altı aşağıda yer alan Şekil 1'in B çizimi gibi kalın bir bant sonrasında firnisle bezenmiştir. Khioslu çömlekçilerin Geometrik Dönem'den itibaren uyguladığı iç yüzün önce astarlanıp sonra firnis uygulanması ile oluşturulan rezerve bant bırakma geleneğini bu örnekler üzerinden takip etmek mümkündür. Astar henüz beyaz ya da krem olarak tanımlanan halinden uzaktır. Astar, Pitane'de ele geçen iki sıra eş merkezli dairelerle bezenmiş örnekte olduğu gibi çok açık kahveye yakındır. Boardman'ın, "Excavations in Chios 1952-1955: Greek Emporio" da bu iki buluntu ile benzerlik gösteren örneklerle yer vermemesi fakat çizimler ile oldukça detaylı bir biçimde tasvir edilmiş olması ilginçtir.

Tabakasız olan bu örnekler yine de Boardman'ın oluşturduğu, kronoloji⁵⁴ içinde kendine yer bulur. Formun basık proporsiyonlu yapısı, dudak uzunluğunun yeni artmaya başlayan hali ve bezeme şeması açısından çok metoplu oluşu; aşağıda Şekil 1'de görülen erken 7. yüzyıl çizimine örnek olacak bu iki buluntu, bezeme şemasında yer alan iki sıra zikzak bezemesi açısından ise C çizimine de benzerlik gösterir. Bahse konu iki örneği de MÖ 7. yüzyılın başlarına yerleştirmek doğru olacaktır.

⁵⁴ Boardman, 1967, s. 103.

Şekil 1. Proto-chalice gelişimi; A. Geç 8. yüzyıl, B. Erken 7. yüzyıl, C. 7. yüzyıl ortası (Emporio, Fig. 60.)

Dudak kısmı korunmuş olan ve kaseleri üzerindeki bezeme şemasını takip edemediğimiz, Kat. No. 4 ve Kat. No. 5 örnekleri ise tabakasız olmaları ve bir süre sonra bezeme alanı halini alacak dudak boyu gözetilerek değerlendirilmiştir. Ancak, Kat. No. 4 üzerinde dudağa taşmış olan dikey çoklu metop şeritlerinin izleri korunmuştur. Erken 7. yüzyıla tarihlendirilen bu parçalar dudak üzerinde ince basit yatay bantlarla bezenmiştir.

Kat. No. 6'nın dudağı üzerinde eş merkezli daire bezemesinin bir bölümü ve dikey çoklu metop şeritleri görülür. Dikey metop şeritlerinin var oluşu ile konsantrik dairesel Pitane örneğinden ayrılmasına karşın en yakın benzeridir. Bu örnek, Lemos'un belirttiği üzere Anadolu örneklerinde çeşitliliğin daha fazla olduğunu doğrular.

Kat. No. 7, skyphos formunda olup; bezeme şeması ile kendine bu grup içinde yer bulur. Metop sistemli bezeme şemasına ait dikey metop şeritlerin bir kısmı ve metop içi bezemesi görülür. Metop içi bezemesi yönünden Kat. No. 1 olan krater ile benzerlik gösterir ve çağdaşı olmalıdır. Kat. No. 1 ve Kat. No. 7 örneklerinin tek sıra metop içi desenleriyle başlayan sadeleşme sürecinin, erken chaliceler ile kurduğu yakınlık ve Kat. No. 1 parçasının ele geçtiği C Açması'na ilişkin bilgilere⁵⁵ göre MÖ 640-630 civarına ait olmalıdırlar. Yukarıda Şekil 1 üzerinde MÖ 7. yüzyıl ortasını temsil eden örnek ile çağdaş hatta daha geç olması gereken örneklerin, dudak boyu değerlendirildiğinde; henüz yeterli dudak uzunluğuna erişemediği yahut Lemos'un proto-chaliceler için uygun gördüğü bitiş tarihinin daha geç olması gerektiğini düşündürür.

Bayburtluoğlu, gerek erken örneklerin var oluşuna gerekse Khios seramiği örneklerinin çokluğuna dayanarak; Erythrai'de chalice üretimi olduğunu ileri sürer.⁵⁶ Eski Smyrna'da ele geçen öncüllerin ve Khios seramiklerinin sayıca çokluğu,

⁵⁵ Akurgal, Eski İzmir I, ss. 37-38.

⁵⁶ Bayburtluoğlu, s. 30.

Bayburtluoğlu'nun düşüncesine kısmen katılmayı mümkün kılar. En azından öncül örnekler için, Batı Anadolu'da bir üretim olduğu fikri makul görünmektir.

3.1.3. Eski Smyrna Proto-chaliceler Kataloğu

Kat. No. 1

Buluntu Bilgisi: C XXX VII, *9.00, P74.

Ağız Çapı: 36 cm.

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 13,7 cm.

Hamur: 2.5 YR 7/6 açık kırmızı. Hamur pişmeye bağı sandviç formunda olup, ortası 5 YR 6/1 gri renktedir. (Kum, mika, kireç ve kırmızı zerrecik katkıdır.)

Astar: 7.5 YR 2.5/2 çok koyu kahverengi ile 7.5 YR 6/6 kırmızımsı sarı renkleri arasında geçişlidir.

Firnis: 7.5 YR 2.5/2 çok koyu kahverengi ile 7.5 YR 6/6 kırmızımsı sarı renkleri arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Krater parçası. Dudak bir kulp ve gövdenin bir bölümü korunmuştur. Kulp çapraz olarak yerleştirilmiştir. Kulplar arasındaki bezeme alanında korunan bölüm için; dört takım altılı dikey şerit ile oluşturulmuş metop sistemi kullanılmıştır. Metoplar içinde tek sıra dört takım testere kenarlı motif görülür. Kaidesi korunmamış olan eserin bir bölümü, restorasyon çalışmaları esnasında alçı ile birleştirilmiştir. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Boardman, 1967, s. 103, fig. 60, b. Lemos, s. 9, fig.2, 1. Boardman, 1967, lev. 28, 128.

Kat. No. 2

Buluntu Bilgisi: -

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 5,3 cm.

Hamur: 2.5 YR 7/4 açık kırmızımsı kahverengi. (Kum, az mika ve kireç katkılıdır.)

Astar: 2.5 YR 7/4 açık kırmızımsı kahverengi. (En yakın renk.)

Firnis: İç firnis, 2.5 YR 2.5/1 siyah ile 2.5 YR 5/8 kırmızı arasında geçişlidir. Dış firnis, 2.5 YR 2.5/1 siyah ile 2.5 YR 5/4 kırmızımsı kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız-gövde parçası. Kısa dik dudak üzerinde kalın bir bant ve basit ince yatay bantlar ile bezenmiştir. Dokuz dikey şerit ile oluşturulmuş metop bezeme görülür. Metoplar arasında iki sıra zikzak motifi görülür. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Lemos, s. 9, Fig. 2, 1-2. Boardman, 1967, s. 103, Fig. 60, b-c. Bayburtluoğlu, lev. VII, Fig. 8/3.

Kat. No. 3

Buluntu Bilgisi: -

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 7,4 cm.

Hamur: 5 YR 7/4 pembe. (Kum, mika, kireç ve kırmızı zerrecik katkılıdır.)

Astar: 2.5 YR 7/4 açık kırmızımsı kahverengi. (En yakın renk.)

Firnis: İç firnis, 2.5 YR 2.5/1 siyah ile 2.5 YR 5/8 kırmızı arasında geçişlidir. Dış firnis, 2.5 YR 2.5/1 siyah ile 2.5 YR 4/3 kırmızımsı kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Gövde parçası. Kısa hafif dışa çekik dudak üzerinde kalın bir bant yer alır. Dudağın kalanı basit ince yatay bantlıdır. Dudak tam korunmamıştır. Dokuz dikey şerit ile oluşturulmuş metoplu bezeme sistemi görülür. Metoplar arasında iki sıra zikzak motifi görülür. Metoplu bezeme alanı bir bant ile sınırlandırılmış olup, kasenin alt bölümü tamamen firnislidir. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Lemos, s. 9, Fig. 2, 1-2. Boardman, 1967, s. 103, Fig. 60, b-c.

Kat. No. 4

Buluntu Bilgisi: -

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 4,1 cm.

Hamur: 5 YR 6/4 açık kırmızımsı kahverengi.

(Kum, mika ve ince kireç katkılıdır.)

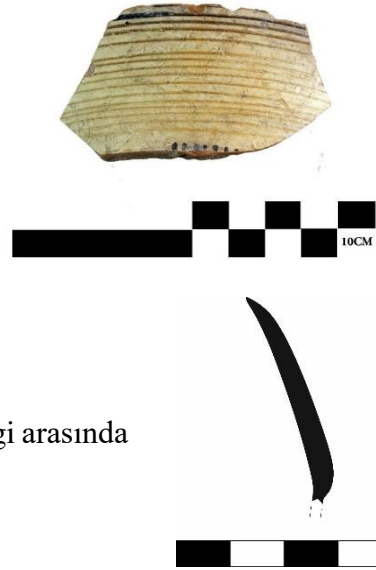
Astar: 2.5 Y 8/2 soluk kahverengi.

Firnis: 10 YR 2/1 siyah ile 2.5 Y 7/4 soluk kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Çap çizgisi üzerinde yer yer deformeler gözlenir. Kasesi korunmamıştır. Dışa çekik profil veren dudak üzerinde basit ince yatay bantlar yer alır. Kase üzerinde ki frize ait dikey metop şeritlerinin uçları hafif dudağa taşmıştır. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Boardman, 1967, lev. 33, 237. Emporio, lev. 33, 239.

Kat. No. 5

Buluntu Bilgisi: -

Ağız Çapı: 13 cm.

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 4 cm.

Hamur: 5 YR 6/4 açık kırmızımsı kahverengi. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/2 soluk kahverengi.

Firnis: 10 YR 2/1 siyah.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Kasesi

korunmamıştır. Çap çizgisi üzerinde deformeler gözlenir. Dışa çekik profil veren dudak üzerinde basit ince yatay bantlar yer alır. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Boardman, 1967, lev. 33, 237. Emporio, lev. 33, 239.

Kat. No. 6

Buluntu Bilgisi: -

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 5 cm.

Hamur: 5 YR 6/6 kırmızımsı sarı. (Kum, mika, kireç ve kırmızı zerrecik katkılıdır.)

Astar: 5 YR 8/3 pembe.

Firnis: 5 YR 2.5/2 koyu kırmızımsı kahverengi ile 5 YR 6/8 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız-gövde parçası. Ağız çapı ve kasesi korunmamıştır. Dudaktan gövdeye geçiş bantla vurgulanmıştır. Dudağın korunan kısmı dudak boyunun daha uzun olduğunu düşündürür. Metoplu bezeme sistemi, dudak üzerinde yer alan frizde işlenmiştir. Metop içi bezemesi, konsantrik daire ile bezelidir.

Benzerleri: Metop sisteminin kullanılmadığı yakın bir örneği; Bayburluoğlu, lev. VI, fig. 7.

Kat. No. 7

Buluntu Bilgisi: B'18, *?.80-7?.50, 1992.

Ağız Çapı: 18 cm.

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 5,7 cm.

Hamur: 5 YR 6/4 açık kırmızımsı kahverengi. (Kum ve mika katkılıdır.)

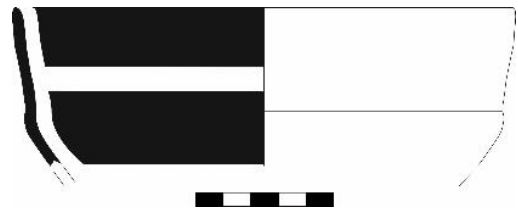
Astar: 5 YR 6/4 açık kırmızımsı sarı.

Firnis: 10 YR 2/1 Siyah ile 5 YR 6/3 açık kırmızımsı kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız-kase parçası. Dik dudak profili veren parçanın kasesi üstünde dikey şeritlerle oluşturulmuş metop görülür. Metop çizgilerinden yalnızca üçü korunmuştur. Metoplar arasında ise tek sıra testere kenarlı desen görülür. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: (Bezeme şeması bakımından) Boardman, 1967, s. 103, fig. 60, b. Lemos, s. 9, fig.2, 1. Boardman, 1967, lev. 28, 128.

3.2. ERKEN CHALİCELER

3.2.1. Erken Chaliceler’de Form ve Bezeme Şeması

MÖ 7. yüzyılın üçüncü çeyreği veya son çeyreğinin başında, formun kasesi küçülürken; kaidesi önce yükselir daha sonra konik bir ayağa dönüşür. Dudak daha da yükselerek, bezemenin uygulandığı bir alan halini almaya hazırlanır. Uzayan ve artık bir bezeme alanı haline gelen dudaktan gövdeye geçiş başlarda çok belirgin bir hatta sahipken yüzyılın sonlarına doğru bu geçiş yumuşak ve içbükey bir hal alır.⁵⁷ Değişimin bu denli radikal olmasının temelinde muhtemelen zarif örneklerle rekabet etme isteği olmalıdır. Bu değişimin rekabet açısından başarılı olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Çünkü Khios chalicelerinin; geniş çapta yayılım gösterdiğini ve gerek kişisel eşya gerekse birer adak eşyası olarak kullanıldığı bilinmektedir.⁵⁸

Erken chaliceler için kullanılan formun, Yaban Keçisi Stili için de kullanılıyor olması; atölyelerde her ikisinin üretiminin, aynı anda olduğunu söylemeyi mümkün kılar. Bu noktada Lemos’un, kaselerin kulp hizasında yer alan friz bezemelerine ilişkin oluşturduğu gruplar; iki atölye arasında temel bir ayırım imkanı sunar. Birinci atölye; testere kenarlı motiflerle bezenir. Ve MÖ 6. yüzyılda basit hayvan stilinde üretimine devam eder. İkinci atölye; MÖ 7. yüzyıl bezemeli kadehleriyle çağdaş olan yaban keçisi stilinde uzmanlaşıp, üretime Olgun Hayvan Stili⁵⁹ ve Grand Stil⁶⁰ ile devam eder.⁶¹

Erken chalicelerin bezeme şemasına baktığımızda proto-chalice örneklerine kıyasla, geometrik motiflere ait repertuarını zenginleştirdiği görülür. Daha sık olarak; taranmış üçgenler, kelebek motifleri, yatay veya dikey noktalı S dizileri ve taranmış baklava desenleri ile karşılaşılır. Az sayıda örnekle temsil edilen bezeme elemanları ise şöyledir; merkezinde nokta bulunan etrafı nokta dizili halka, dört - altı yıldızlı

⁵⁷ Lemos, s. 8.

⁵⁸ Lemos, s. 10.

⁵⁹ Lemos tarafından Hayvan Chalice Stili olarak anılır, ancak tek bir formda görülmemesi sebebiyle güncel yayınlarda Olgun Hayvan Stili olarak adlandırılmaktadır. Bkz.; Bergeron, s. 6.

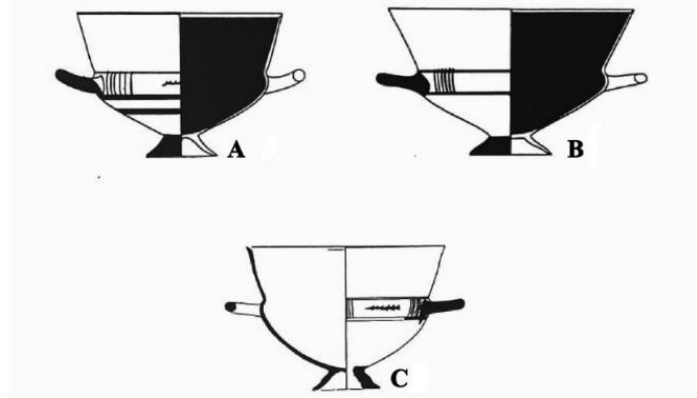
⁶⁰ Figürlerin küçük ölçekli çizimine rağmen stilin kendi büyüklüğü ve ihtişamlı hali, hatta göreceli olarak anıtsal oluşu bu isimlendirmenin sebebi olmuştur. Stilin önemli bir özelliği polikromi görülmesidir. Bkz.; Boardman, Chian and Naukratite, ss. 59-60.

⁶¹ Lemos, ss. 12-13.

rozet, noktalı ilmek dizisi ve sekiz yapraklı noktalı daire.⁶² Kadehin kulp hizasının altı genellikle üç bantla bezenmiştir. Ayağın dış yüzü boyanırken iç yüzü astarlıdır.⁶³

Erken chaliceler, geometrik bezemeli örnekleri ile temsil edildiği kadar şablon bezemeli ve astarın ön planda olduğu eserlerle de temsil edilir. Genellikle bu şablon bezemeli chaliceler, yazıtlı buluntular olarak karşımıza çıkmaktadır. Ne yazık ki, Eski Smyrna'dan ele geçen Khios Chaliceleri içinde henüz yazıtlı bir örnek tespit edilmemiştir. Astarı ile ön plana çıkmış şablon bezemeli bu buluntular artık bir skyphos görünümünde değildir. Bilindik formunun yanı sıra pul pul ve kaliteli açık renk (sarımtırak, yeşilimsi, bej, krem, beyaz) astarları ile karşımıza çıkar.

Lemos, kulplar hizasında kasede yer alan bezemeleri baz alarak oluşturduğu, üç farklı gruptan söz eder. Kulp bölgesindeki bezemelerle yapılan bu ayrımın, bizi farklı atölyelerdeki üretimlere ilişkin bilgilere götürebileceğini vurgular.⁶⁴ Birinci grubun kasesinde kulp hizasında üç ila dört testere kenarlı motif kullanılır.⁶⁵ İkinci grubun chaliceleri geniş kaseye sahiptir. Her iki yüzünde kulp hizasında üç takım dikey metop şeritleri vardır. Metopların içinde ise testere kenarlı motif bulunur.⁶⁶ Son grup MÖ 6. yüzyılın sonlarına doğru, belki de son on yılda, Nikesermos Chalice'i etrafında toplanır.⁶⁷ Üçüncü grubun kasesi üzerinde kulp hizasında bulunan bezeme alanında, bir yüzde tek testere kenarlı motif görülür. Lemos, erken chalicelerin kullanımında olduğu sürece ilişkin MÖ 630-600 yıllarını yani Emporio'daki Liman Kutsal Alanı'na göre IV. tabakayı uygun bulur.⁶⁸

Şekil 2. Erken Chalice örnekleri; A - B (Emporio, fig. 74, s. 122) , C (Tocra I, fig. 30, s. 61)

⁶² Lemos, ss. 11-12.

⁶³ Lemos, s. 12.

⁶⁴ Lemos, ss. 12-13.

⁶⁵ Lemos, Vol II, lev. 7, no: 78, 79 ve lev. 8-9, no: 94.

⁶⁶ Lemos, Vol II, lev. 6, no: 66-68; lev. 7, 70, 77; lev. 10, 97-99.

⁶⁷ Lemos, Cilt II, no: 62-65.

⁶⁸ Lemos, s. 12.

3.2.2. Eski Smyrna’da Erken Chaliceler

Eski Smyrna’da ele geçen erken chaliceler, ince cidarlı yapılarının da etkisiyle daha çok küçük parçalar halindedir. Bu sebeple de birçoğu için Lemos tarafından oluşturulmuş, üç farklı grubu tespit etmek mümkün görünmemektedir. Özellikle, yalnızca ağız parçası olarak korunmuş olan örnekleri değerlendirmek oldukça zordur.

Kat. No. 8 ve Kat. No. 9, geometrik motiflerle bezenmiş örnekler olarak karşımıza çıkar. Kat. No. 8’in benzerleri, Lemos tarafından yayınlanmış olmasına karşın; Eski Smyrna’da E-15 karesinden ele geçen örneğin profili daha iyi korunmuş durumdadır. Geometrik motifli örneklerin kaselerinde henüz küçülmenin başlamadığını açıkça gösterir. F-14 karesinden ele geçen, Kat. No. 9 ise yayınlanmış örnekler içinde benzeri olmayan bir motif barındırır. Bir kısmı korunmuş olan motif; badem formu olup gaga formuna benzer bir çıkıntıya sahiptir. Ortasından dikey dalgalı iki çizgi ile bölünmüş ve yatay taranmıştır. Bu motif yahut figür, yaban keçisi stili örneklerine bakılarak değerlendirildiğinde erken bir kaz figürü denemesi gibi görünmekle birlikte tamamı korunmamış olduğundan söyleyeceklerimiz tahminden öteye gitmeyecektir. Geometrik desenli bezemeye sahip yayınlanmış buluntu sayıca azdır. Olasılıkla gelenekçi bir atölyenin, astarın ön planda olduğu örnekler ile olan kısa süreli mücadelesini temsil eder. Çağdaşı yaban keçisi stilinin örnekleri ile olan form yakınlığı açıktır. Az sayıda örnekle temsil edilen geometrik örneklerin üreticileri, yaban keçisi stilini benimseyerek üretime devam etmiş olmalıdır.

D 13 karesinden ele geçen, Kat. No. 10’a ait parçalar geometrik repertuarın dışında astarın ön planda olduğu sade örnekleri temsil eder. Kase altında yer alan kalın bantları, geometrik bezemelerle dekore edilmiş Kat. No. 8 ile benzerlik gösterir. Kat. No. 10 parçaları içinde ağız kenar parçası tek başına değerlendirildiğinde, daha sade bir yaklaşım görülür. Eski Smyrna’da tespit edilen erken chalicelerin kendi içindeki gelişimini takip edebilmemizi sağlayan bu örneğin kasesi ne yazık ki korunmamıştır.

Kat. No. 11 ile Kat. No. 38 de dahil olmak üzere; ağız kenar parçaları gerek formları gerekse iç yüzlerinde daha sonraları popüler olacak bitkisel bezemeye sahip olmamaları sebebiyle erken chalice örneklerindendir. Bu yirmi sekiz parça, figürlü bezemeye sahip olmadığından, Şekil 2’de betimlenen örneklere olan profil benzerlikleri ve dudak üstü firnis uygulaması baz alınarak değerlendirilmiştir. Kat. No. 24 ve 25 iç bükey bir dudak profiline sahiptir. Bu parçalar; Boardman tarafından tip I

olarak anılan ve MÖ 7. yüzyıl son çeyreğine atfedilen Tocra buluntusu⁶⁹ ile benzerlik gösterir.

Dudak üstüne firnis uygulanmamış parçalar; Kat. No. 12, 15, 32 ve 35 örnekleridir. Diğer buluntular ise dudak üstü firnis uygulaması ile ayrılıyor olsa da profilleri bakımından dudak üstü firnissiz örnekler ile yakından ilişkilidir.

Kat. No. 39'dan 44'e kadar olan chalicerler ise gövde parçalarından oluşur. Kasenin küçüldüğü ve dudaktan kaseye geçişin yavaş yavaş azalmaya başladığı parçalardan biri Kat. No. 39'dur. Kase üzerinde ve kulplar hizasında yer alan, metoplu bezeme şemasına ait dikey şeritler korunmuş olup; olasılıkla tek bir metop desenine sahiptir. Alyattes saldırı tabakasından ele geçen, Kat. No. 40 ise daha dar bir kaseye sahiptir. Yalnızca metop içi bezemesi korunmuş olan bu parçayı, Lemos'un erken chalice gruplarından herhangi birine dahil etmek mümkün görülmemektedir.

Kat. No. 41, küçük kasesi ve dudak-kase geçişinin henüz belirgin olduğu bir örnektir. Kasesi üzerinde korunmuş olan dikey metop şeritleri ve metop içi bezemesi ile Basit Hayvan Stilini anımsatır. Bu bağlamda erken chalice gruplarından, birincisine dahil edilmelidir. Ancak kasesi, üç ila dört testere kenarlı desen betimlenecek kadar geniş bir bezeme alanına sahip değildir. Kat. No. 42'de kasenin daha çok daraldığı görülür. Dudak-kase geçişi takip edilecek kadar korunmamıştır. Kat. No. 43 de tıpkı Kat. No. 42'deki gibi dikey metop şeritleri ve testere kenarlı motif korunmuştur. Kat. No. 43'de dudak-kase geçişi daha belirgin ve kasesi biraz daha geniş görünmektedir.

Daha önce yayınlanmış⁷⁰ olan Kat. No. 44, Lemos'un; kase üzerinde kulp hizasında yer alan bezeme kuşağında işlenen şablon bezemelere dayanarak yaptığı gruplandırmada kesin olarak iki numaralı gruba dahil edilebilir.

Dudak-kase geçişinin yavaş yavaş daha yumuşak bir hal kazandığı örnek ise Kat. No. 45'dir. Hafif yükselmiş olan kaide, küçülmüş kasesi ile tipik Geç 7. yüzyıl örneklerindendir. Çoğu zaman altı adet olan dikey metop şeritleri belirlenmiş yatay sınırların dışına taşmış biçimdedir. Metop içi bezemesi olarak testere kenarlı motif kısmen korunmuştur. Olasılıkla Lemos gruplandırmaları içinde Nikesermos Chalicer'inin de bulunduğu üçüncü grubuna dahil edilmelidir. Kaidenin iç yüzü kısmen astarlıdır. Kat. No. 45'e ait kaide gibi Kat. No. 46'da benzer forma sahip olan kaidelerden biridir. Kat. No. 46'da kaide iç yüzü astarlı olan bir diğer örnektir.

⁶⁹ John Boardman, Excavations at Tocra I 1963-1965, The Archaic Deposits I, "Chian", **The Annual of the British School of Athens**, Sayı: 4, 1966, s. 61.

⁷⁰ Cook, 1965, s. 140, Fig. 19, e.

Oldukça deforme olmuş astar üzerinde yer yer dökülmeler görülür. Diğer kaide parçaları, Kat. No. 47 ve 48; benzer form yapılarına karşın kaide iç yüzleri astarsız örneklerdir. Lemos'un tarif ettiği genellemeye uymaz. Kat. No. 47 ve 48 parçalarının kaide dış yüzü firnislidir.

Eski Smyrna'da ele geçen erken chaliceler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, Lemos'un bahsettiği konik kaideli ve dudak-kase geçişinin yok olduğu net örnekleri; bu grup için görmek henüz mümkün değildir. Bunun sebebi Cook⁷¹ tarafından detaylıca değerlendirilmiş ve Akurgal'ın⁷² çalışmaları ile de desteklenmiş olan MÖ 600 civarına tarihlenen Alyattes saldırısı olmalıdır. Boardman⁷³ daha yüksek kaideli ve yüksek dudaklı formun değişimi için de tam olarak bu tarihi işaret eder.

⁷¹ Cook, Old Smyrna, s. 25.

⁷² Akurgal, Eski İzmir I, s. 46.

⁷³ Boardman, 1967, s. 120.

3.2.3. Eski Smyrna Erken Chaliceler Kataloğu

Kat. No. 8

Buluntu Bilgisi: E-15, 1985.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 6,2 cm ve 7,2 cm.

Hamur: 5 YR 8/4 pembe.

Hamur sandviç formunda olup, ortası 7.5 YR 6/1 gri renktedir. (Kum, mika ve ince kireç katkılıdır.)

Astar: 10 YR 8/4 çok soluk kahverengi.

Firnis: İç firnis, 10 YR 3/2 çok koyu gri kahverengi ile 10 YR 4/3 kahverengi arasında geçişlidir. Dış firnis, 10 YR 2/2 çok koyu kahverengi ile 10 YR 7/6 sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız ve gövde parçası olmak üzere aynı chalice ait iki parçadan oluşur. Ağız parçası üzerinde dikey şeritler arasında dikey noktalı 'S' dizileri görülür. Korunan kase üzerinde ise benzer bezeme şeması kasenin bir bölümünde devam eder. Kasenin alt gövdesi ise kalın yatay bantlarla bezenmiştir. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Boardman, 1967, lev. 35, no. 264 ve no. 267.

Kat. No. 9

Buluntu Bilgisi: F 14, *11.00, 1990.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,1 cm.

Hamur: 5 YR 6/4 kırmızımsı sarı. Hamur pişmeye bağlı sandviç formunda olup, ortası 7.5 YR 6/1 gri renktedir. (Mika ve ince kum katkılıdır.)

Astar: 7.5YR 7/4 pembe.

Firnis: İç firnis, 10 YR 2/1 siyah ile 10 YR 3/3 koyu kahverengi arasında geçişlidir.

Dış firnis, 7.5 YR 2.5/1 siyah ile 7.5 YR 5/4 kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Amorf ağız kenar parçası. Dikey şeritler arasında dikey noktalı S dizisi görülür. Badem formu, gaga benzeri çıkıntıya sahip tamamı korunmamış bir motif ile

bezenmiştir. Motif iki dikey dalgalı çizgi ile ortadan bölünmüş ve yatay şekilde taranmıştır. Ağızın çap kısmı korunmadığından rezerve bant görülmez. İç yüz tamamen firnislidir.

Benzerleri: Boardman, 1967, lev. 35, no. 264 ve no. 267.

Kat. No. 10

Buluntu Bilgisi: D13, *11.00-10.80 ve *10.70-10.50, 1991.

Ağız Çapı: 13 cm.

Kaide Çapı:-

Kor. Yüks.: 3,4 cm.

Hamur: 5 YR 7/4 pembe. Hamur pişmeye

bağlı sandviç formunda olup, ortası 5 YR 6/4 açık kırmızımsı kahverengi renktedir. (Kum, az mika ve kireç katkılıdır.)

Astar: 10 YR 8/4 çok soluk kahverengi.

Firnis: 10 YR 2/1 siyah ile 7.5 YR 7/6 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Aynı chalice ait dört parçadan oluşur. Parçalar birleşmemektedir. Ağız parçası dışa çekik formludur ve uzamıştır. Kalan üç parça gövde parçasıdır. Biri amorf nitelikte olup diğer ikisi kase-kaide geçişine ait parçalardır. Kase-kaide geçişine ait parçalar kalın bantlarla bezenmiştir.

Benzerleri: Boardman, Toca II, lev. 14, 2042. Cristofani, Marina Martelli. "La ceramica greco-orientale in Etruria", **Colloques Internationaux du Centre National de la Recherche Scientifique. N569. Sciences Humaines**, Paris, 1978, lev. 79, 21.

Kat. No. 11

Buluntu Bilgisi:

H14, *10.67 - 10.47, 1985.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2 cm.

Hamur: 7.5 YR 7 /3 pembe. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8.5/1 beyaz.

Firnis: 7.5 YR 2.5/2 çok koyu kahverengi ile 7.5 YR 6/8 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak üstü firnislidir. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzer: Lemos, Cilt II, lev. 143, 1045. Lemos, s. 9, fig. 2, 3.

Kat. No. 12

Buluntu Bilgisi: Alyattes?

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,2 cm.

Hamur: 7.5 YR 6/4 açık kahverengi. (Kum, mika ve kireç katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/2 soluk.

Firnis: 10 YR 2/2 çok koyu kahverengi ile 10 YR 5/4 sarımsı kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Astarın bir bölümü deforme olarak dökülmüştür. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Lemos, s. 9, fig. 2, 4.

Kat. No. 13

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2,5 cm.

Hamur: 7.5 YR 7/3 pembe. (Kum, mika ve kireç katkılıdır.)

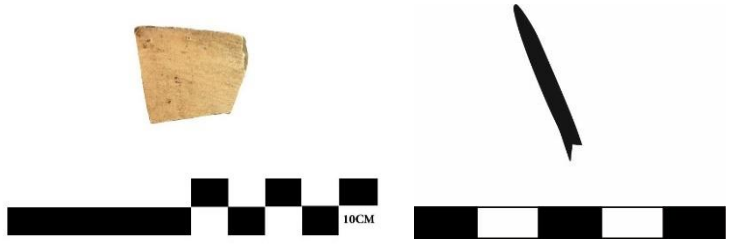
Astar: 10 YR 8/4 çok soluk kahverengi.

Firnis: 10 YR 2/2 çok koyu kahverengi.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak üstü firnislidir. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Lemos, s. 9, fig. 2, 3.

Kat. No. 14

Buluntu Bilgisi: T8

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2,6 cm.

Hamur: 7.5 YR 7/4 pembe. (Kum ve nadir mika katkılıdır.)

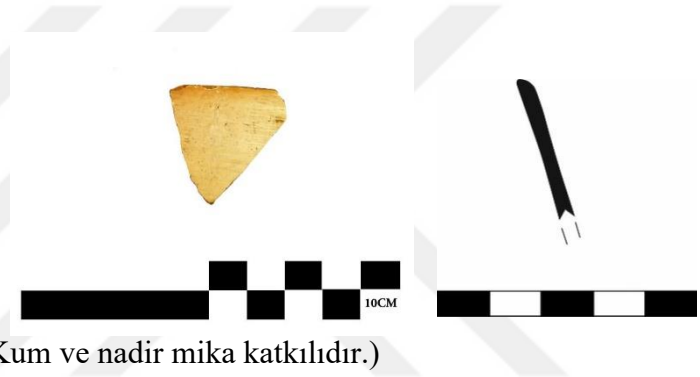
Astar: 2.5 Y 8/3 soluk kahverengi.

Firnis: 7.5 YR 2.5/1 siyah ile 7.5 YR 7/6 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Astarda küçük deformeler vardır. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Boardman, Tocrá I, 61, fig. 30, 771. Lemos, s. 9, fig. 2, 3.

Kat. No. 15

Buluntu Bilgisi:

E-15, *11.80-11.60, 1985.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 4,8 cm.

Hamur: 7.5 YR 5/4 kahverengi. (Kum ve kireç katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/2 soluk kahverengi.

Firnis: 10 YR 2/2 çok koyu kahverengi.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Lemos, s. 9, fig. 2, 4.

Kat. No. 16

Buluntu Bilgisi: D-13, *10.50-10.40, 1991.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2,6 cm.

Hamur: 5 YR 6/6 kırmızımsı sarı. (Kum ve mika katkıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/2 soluk kahverengi.

Firnis: 2.5 Y 2.5/1 siyah (dudak üstü) ile 7.5 YR 3/2 koyu kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak üstü firnislidir. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Lemos, s. 9, fig. 2, 3.

Kat. No. 17

Buluntu Bilgisi: B'6, *6.80-6.40, 1988.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 4,3 cm.

Hamur: 5 YR 6/3 açık kırmızımsı kahverengi. (Kum, mika, kireç ve kırmızı zerrecik katkıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/2 soluk kahverengi.

Firnis: 7.5 YR 3/2 koyu kahverengi.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Birleşen iki parçadan oluşur. Oldukça deforme olmuştur ancak dudak üstü firnisi yer yer korunmuştur.

İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Cristofani, lev. 79, 21. Lemos, s. 9, fig. 2, 3.

Kat. No. 18

Buluntu Bilgisi: C' D'6, 1988.

Ağız Çapı: 15,6 cm.

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,5 cm.

Hamur: 5 YR 6/4 açık kırmızımsı kahverengi.

(Kum, mika ve kireç katkılıdır.)

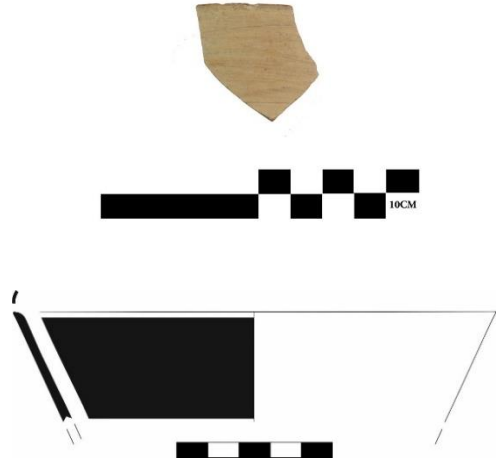
Astar: 10 YR 8/3 çok soluk kahverengi ile
10 YR 4/6 koyu sarımsı arasında geçişlidir.

Firnis: 10 YR 2/2 çok koyu kahverengi.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak üstü firnislidir. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Lemos, s. 9, fig. 2, 3.

Kat. No. 19

Buluntu Bilgisi: E-11, *11.00-10.44, 1991.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2,3 cm.

Hamur: 7.5 YR 6/3 açık kahverengi. Hamur pişmeye bağlı sandviç formunda olup, ortası: 2.5 YR 7/3 açık kırmızımsı kahverengi renktedir. (Kum, mika ve kireç katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/3 soluk kahverengi.

Firnis: 10 YR 2/2 çok koyu kahverengi ile 10 YR 5/6 sarımsı kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak üstü firnislidir. Astar üzerinde yer yer deformeler mevcuttur. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Lemos, s. 9, fig. 2, 3.

Kat. No. 20

Buluntu Bilgisi: E-F/11, *10.52-10.39, 1991.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2,5 cm.

Hamur: 5 YR 6/3 açık kırmızımsı kahverengi. (Kum, mika ve kireç katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8.5/2 soluk sarı.

Firnis: 10 YR 2/1 siyah ile 7.5 YR 5/6 güçlü kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak üstü firnislidir. Parça üzerinde yer yer deformeler mevcuttur. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Lemos, s. 9, fig. 2, 3.

Kat. No. 21

Buluntu Bilgisi: E-F/11, *10.52-10.39, 1991.

Ağız Çapı: 16 cm.

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2 cm.

Hamur: 5 YR 7/6 kırmızımsı sarı. (En yakın renk.)

(Kum, mika ve kireç katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8.5/1 beyaz.

Firnis: 10 R 4/4 zayıf kırmızı.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak üstü firnislidir. Astar üzerinde yer yer deformeler mevcuttur. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Lemos, s. 9, fig. 2, 3.

Kat. No. 22

Buluntu Bilgisi:

E-F/13, *11.01?-10.85, 1991.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

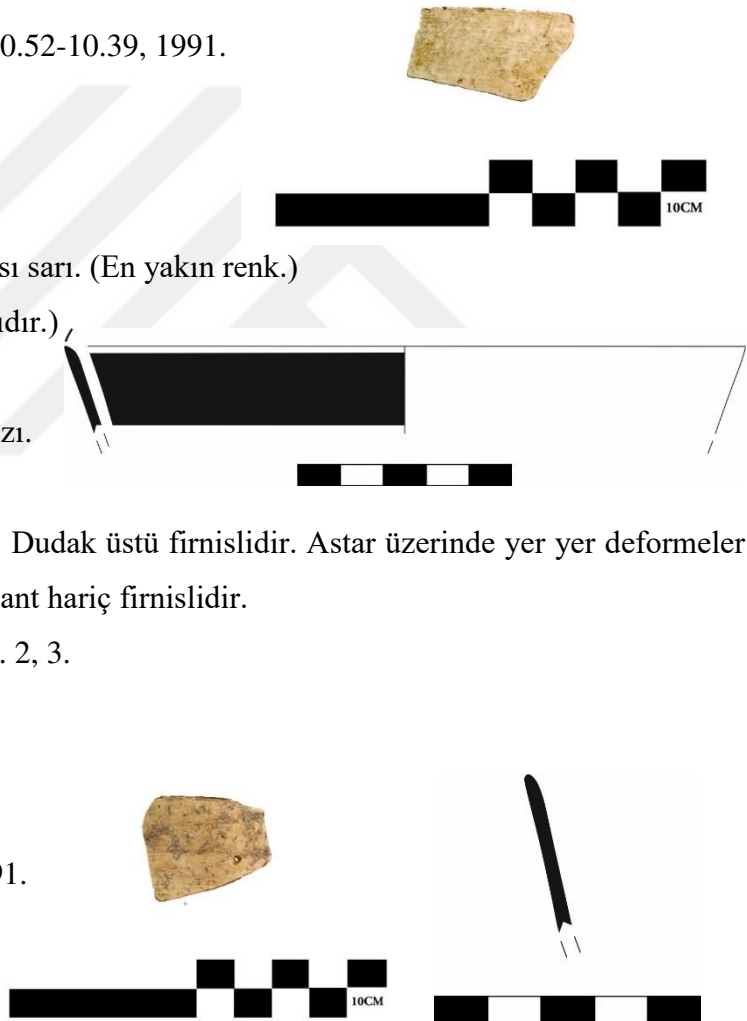
Kor. Yüks.: 2,9 cm.

Hamur: 5 YR 6/4 açık kırmızımsı kahverengi. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 10 YR 8/3 çok soluk kahverengi.

Firnis: 5 YR 2.5/1 siyah ile 5 YR 4/4 kırmızımsı kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak üstü firnislidir. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.
Benzerleri: Lemos, s. 9, fig. 2, 3.

Kat. No. 23

Buluntu Bilgisi:

E-F/15-16, *10.76-10.58, 1987.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 4,6 cm.

Hamur: 7.5 YR 6/4 açık kahverengi. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 7.5 YR 8/2 pembemsi beyaz.

Firnis: 10 R 2.5/1 siyah ile 10 R 4/6 kırmızı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak üstü firnislidir.

İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Lemos, s. 9, fig. 2, 3.

Kat. No. 24

Buluntu Bilgisi: Y3, 1987.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 4,6 cm.

Hamur: 10 YR 6/3 soluk kahverengi. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 10 YR 8/2 çok soluk kahverengi.

Firnis: 2.5 Y 2.5/1 siyah.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak üstündeki firnis yahut astar korunmamıştır. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Lemos, s. 9, fig. 2, 5.

Kat. No. 25

Buluntu Bilgisi: L III, *9.80, 1983.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 4,7 cm.

Hamur: 7.5 YR 5/4 kahverengi. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/4 soluk kahverengi.

Firnis: 2.5 YR 2.5/1 siyah ile 2.5 YR 4/8 kırmızı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Lemos, s. 9, fig. 2, 5.

Kat. No. 26

Buluntu Bilgisi:

D 12, *11.25-10.90, 1991.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2,5 cm.

Hamur: 2.5 YR 7/6 açık kırmızımsı kahverengi. (İnce kum katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8.5/2 soluk sarı.

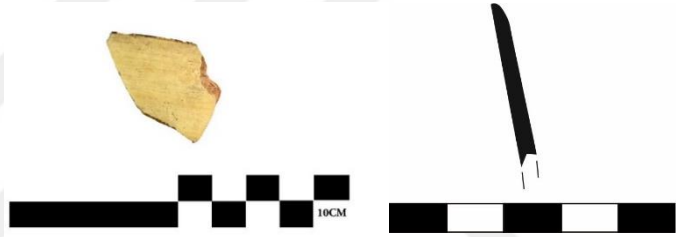
Firnis: 2.5 YR 2.5/1 siyah ile 2.5 YR 3/3 koyu

kırmızımsı kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak üstü firnislidir. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Lemos, s. 9, fig. 2, 3.

Kat. No. 27

Buluntu Bilgisi:

E 2, *10.28-9.90, 1972.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,2 cm.

Hamur: 7.5 YR 6/4 açık kahverengi. (Az mika ve ince kum katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/2 soluk sarı.

Firnis: 7.5 YR 2.5/2 çok koyu kahverengi ile 7.5 YR

7/6 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak üstü firnislidir. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Lemos, s. 9, fig. 2, 3.

Kat. No. 28

Buluntu Bilgisi: K II, *10.00, 1984.

Ağız Çapı: 15 cm.

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2,2 cm.

Hamur: 7.5 YR 6/4 açık kahverengi. (İnce kum ve kireç katkılıdır.)

Astar: 10 YR 8/3 çok soluk kahverengi.

Firnis: 2.5 YR 2.5/1 siyah (dudak üstü) ile 7.5 YR 5/6 güçlü kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak üstü firnislidir. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Lemos, s. 9, fig. 2, 3.

Kat. No. 29

Buluntu Bilgisi:

K II, *87.70-8.60, 1984.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2,5 cm.

Hamur: 5 YR 8/3 pembe. (Az mika ve ince kum katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8.5/2 soluk sarı.

Firnis: 10 YR 2/2 çok koyu kahverengi ile 10 YR 3/3 koyu kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak üstü firnislidir. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Lemos, s. 9, fig. 2, 3.

Kat. No. 30

Buluntu Bilgisi: II-III DEF, 1967.

Ağız Çapı: 13 cm.

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3 cm.

Hamur: 5 YR 7/4 pembe. (Mika, kum ve ince kireç katkılıdır.)

Astar: 10 YR 9.5/1 beyaz.

Firnis: 2.5 YR 5/6 kırmızı ile 2.5 YR 7/8 açık kırmızı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak üstü firnislidir. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Lemos, s. 9, fig. 2, 3.

Kat. No. 31

Buluntu Bilgisi: E12 / F12, *10.47-10.22, 1990.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2,2 cm.

Hamur: 5 YR 7/4 pembe. (Kum, mika ve kireç katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/3 soluk kahverengi.

Firnis: 10 YR 2/1 siyah ile 10 YR 6/8 kahverengimsi sarı renkleri arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak üstünde deformasyonlar mevcuttur. Dudak üstü firnislidir. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Lemos, s. 9, fig. 2, 3.

Kat. No. 32

Buluntu Bilgisi: L III, *9.80, 1983.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2,5 cm.

Hamur: 7.5 YR 7/4 pembe. (Az mika, ince kum ve kireç katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/2 soluk sarı.

Firnis: 10 YR 2/1 siyah ile 10 YR 4/3 kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Lemos, s. 9, fig. 2, 4.

Kat. No. 33

Buluntu Bilgisi: K II, *10.00, 1984.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2,1 cm.

Hamur: 7.5 YR 7/4 pembe. (Az mika, kum ve kırmızı zerrecik katkılıdır.)

Astar: 7.5 YR 8/4 pembe.

Firnis: 7.5 YR 2.5/2 çok koyu kahverengi ile 7.5 YR 4/6 güçlü kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak üstü firnislidir. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzerleri: Lemos, s. 9, fig. 2, 3.

Kat. No. 34

Buluntu Bilgisi: E-F 15, *10.70-10.50, 1987.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,2 cm.

Hamur: 7.5 YR 6/4 açık kahverengi. (Kum ve az mika katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8.5/2 beyaz.

Firnis: 5 YR 3/2 koyu kırmızımsı kahverengi ile 5 YR 7/8 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak üstü firnislidir. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzer: Lemos, s. 9, fig. 2, 3.

Kat. No. 35

Buluntu Bilgisi: K III, *9.85, 1984.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2,6 cm.

Hamur: 7.5 YR 6/4 açık kahverengi. (Kum ve mika katkıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/3 soluk kahverengi.

Firnis: 7.5 YR 2.5/1 siyah ile 7.5 YR 4/6 güçlü kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak üstü firnislidir. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzer: Lemos, s. 9, fig. 2, 4.

Kat. No. 36

Buluntu Bilgisi: LII, *10.67-10.47, 1983.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2,9 cm.

Hamur: 7.5 YR 7/4 pembe. (Kum ve mika katkıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/2 soluk kahverengi.

Firnis: 7.5 YR 2.5/1 siyah ile 7.5 YR 6/8 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak üstü firnislidir. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzer: Lemos, s. 9, fig. 2, 3.

Kat. No. 37

Buluntu Bilgisi: F 14, 1990.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,8 cm.

Hamur: 7.5 YR 6/4 açık kahverengi. (Kum ve mika katkıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/2 soluk sarı.

Firnis: 2.5 Y 2.5/1 siyah.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak üstü firnislidir. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzer: Lemos, s. 9, fig. 2, 3.

Kat. No. 38

Buluntu Bilgisi: G14-15, *10.90-10.80, 1986.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2,3 cm.

Hamur: 7.5 YR 8/3 pembe. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 10 YR 8/2 çok soluk kahverengi.

Firnis: 7/5 YR 2.5/2 çok koyu kahverengi ile 7.5 YR 6/8 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak üstü firnislidir. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir.

Benzer: Lemos, s. 9, fig. 2, 3.

Kat. No. 39

Buluntu Bilgisi:

H 15, *10.34, 1983.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 8 cm.

Hamur: 7.5 YR 7/3 pembe. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 5 YR 8/2 pembemsi beyaz ile 2.5 Y 8/3 soluk kahverengi arasında geçişlidir.

Firnis: 7.5 YR 3/4 koyu kahverengi ile 7.5 YR 7/6 kırmızımsı sarı renkleri arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Gövde parçası. Ağız ve kaide korunmamıştır. Uzamaya başlayan dudak hafif dışa doğru açılır. Kulp çaprazla yakın yerleştirilmiş olup kulp yanları dikey metop şeritleriyle bezenmiştir. Kase üzerinde ki bezeme alanı yatay bantlarla sınırlandırılmıştır. İç yüz ve kulp üzeri firnislidir.

Benzerleri: Boardman, 1967, s. 121, no. 250, lev. 34. Charles Dugas, “Les vases orientalisants de style non melien”, **Exploration archeologique de Delos**, Delos XVII, Paris, 1935, lev. 52A. 2, no: 2.

Kat. No. 40

Buluntu Bilgisi: C Pre-Alyattes

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 5,5 cm.

Hamur: 7.5 YR 6/4 açık kahverengi.

(Kum, nadir mika ve kireç katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/2 soluk kahverengi.

Firnis: 7.5 YR 4/2 kahverengi ile 7.5 YR 6/8 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: İki parçanın birleştirilmesinden oluşan gövde parçası. Kase üzerinde bulunan bezeme alanına ait metop içi bezemesi olan testere kenarlı motif korunmuştur. İç yüz firnislidir.

Benzerleri: Cristofani, lev. 79, 21.

Kat. No. 41

Buluntu Bilgisi: D 12, *11.39-11.31, 1984.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 5,1 cm.

Hamur: 5 YR 6/4 açık kırmızımsı kahverengi. (Mika, kum ve kireç katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/2 soluk sarı.

Firnis: İç firnis, 2.5 YR 4/4 kırmızımsı kahverengi ile 2.5 YR 4/6 kırmızı arasında geçişlidir. Dış firnis, 2.5 YR 3/6 koyu kırmızı ile 2.5 YR 6/8 açık kırmızı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Gövde parçası. Dudağa ait korunan küçük bir kısım ile geçişin henüz belirgin bir içbükey profil gösterdiği görülür. Kase üzerinde dikey metop şeritlerinden dördü korunmuştur. Metop içi bezemesi olan testere kenarlı motif oldukça özensizdir. Kase üzerinde ki bezeme alanı yatay bir bant ile sınırlandırılmıştır. İç yüz firnislidir.

Benzerleri: Cristofani, lev. 79, 21. Lemos, Cilt II, lev. 6, 68.

Kat. No. 42

Buluntu Bilgisi: BYR 1983

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2,7 cm.

Hamur: 7.5 YR 7/3 pembe. (Kum, mika ve kireç katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/2 soluk sarı.

Firnis: 10 YR 2/1 siyah ile 10 YR 4/2 koyu grimsi kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Gövde parçası. Kase üzerinde yer alan bezeme alanında testere kenarlı motife ait bir bölüm ve hemen sağında dört dikey metop şeridi korunmuştur. Bezeme alanı yatay bir bant ile sonlanır. İç yüz firnislidir.

Benzerleri: Cristofani, lev. 79, 21.

Kat. No. 43

Buluntu Bilgisi: M-N 6-7, *6.97-6.47, 1992.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,2 cm. - 4,2 cm.

Hamur: 5 YR 6/3 açık kırmızımsı kahverengi. (Kum, ve mika katkılıdır.)

Astar: 7/5 YR 8/4 pembe.

Firnis: İç firnis, 2.5 YR 2.5/1 siyah ile 2.5 YR 4/6 kırmızı arasında geçişlidir. Dış firnis, 5 YR 2.5/1 siyah ile 5 YR 4/4 kırmızımsı kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Aynı chalice ait birleşmeyen iki gövde parçası. Kaseler üzerinde yer alan bezeme alanında bir parçada dört diğer parçada üç dikey metop şeridi korunmuştur. Metop içi bezemesi olan testere kenarlı motif her iki parça üzerinde de kısmen korunmuştur. İç yüz firnislidir.

Benzerleri: Lemos, Cilt II, lev. 6, 68.

Kat. No. 44

Buluntu Bilgisi: C, 284/9.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2,8 cm - 4,6 cm.

Hamur: 7.5 YR 6/4 açık kahverengi. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 10 YR 8/4 çok soluk kahverengi.

Firnis: İç firnis, 2.5 YR 2.5/3 koyu kırmızımsı kahverengi ile 2.5 YR 4/8 kırmızı arasında geçişlidir. Dış firnis, 2.5 YR 2.5/1 kırmızımsı siyah ile 2.5 YR 7/6 açık kırmızı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Aynı chalice ait gövde parçaları. Dudak-kase geçişi belli belirsiz bir biçimdedir. Parçalardan biri üzerinde testere kenarlı motif merkezde olmak üzere solunda üç sağında iki dikey metop şeritleri görülürken diğer parça üzerinde dikey metop şeritlerinden yalnızca bir tanesi ve testere kenarlı motif görülür. Parçaların iç yüzü firnislidir. Daha önce yayınlanmış (Cook, 1965, s. 140, fig. 19e.) olan bu chalice ait bazı parçaları ne yazık ki tespit edilememiştir.

Benzerleri: Cristofani, lev. 79, 21.

Kat. No. 45

Buluntu Bilgisi: E-F/15-16, *10.64-10.42, 1987.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: 6,2 cm.

Kor. Yüks.: 2,8 cm. – 6,9 cm.

Hamur: 7.5 YR 6/4 açık kahverengi. (Kum, mika, az kireç katkılıdır.)

Astar: 10 YR 8/2 çok soluk kahverengi.

Firnis: İç firnis, 2.5 YR 7/8 açık kırmızı ile 5/8 kırmızı arasında geçişlidir. Dış firnis, 5 YR 6/6 kırmızımsı sarı renktedir.

Ek Boya: -

Tanım: Aynı kaba ait üçü kaide parçası diğerleri gövde parçası olmak üzere sekiz parçadan oluşur. Ara parçaların eksik olması sebebiyle tümlenemez. Parçalar üzerinde yer yer aşınmalar mevcuttur. Kase üzerindeki bezeme alanında altılı dikey metop şeritleri korunmuştur. Bir gövde parçası üzerinde ise testere kenarlı motifin bir bölümü korunmuş durumdadır. Kaidenin zemine paralel iç yüzü kısmen astarlıdır.

Benzerleri: Lemos, Cilt II, lev. 6, 69.

Kat. No. 46

Buluntu Bilgisi:

F15, *10.61-10.48, 1987.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2,6 cm.

Hamur: 5 YR 7/3 pembe. (Kum, mika ve ince kireç katkılıdır.)

Astar: 10 YR 8.5/2 soluk turuncu sarı.

Firnis: 5 YR 3/4 koyu kırmızımsı kahverengi ile 5 YR 7/8 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Kase-kaide parçası. Tondoda pişmeye bağlı çatlaklar görülür. Tondonun merkezinde astarın görüldüğü rezerve bir daire dışında iç yüz, kaidenin dış yüzü gibi firnislidir. Kasenin dış yüzü ve kaidenin iç yüzü ise astarlıdır.

Benzerleri: Boardman, 1967, s. 121, lev. 34, no. 251. Boardman, Toca I, lev. 39, no. 771.

Kat. No. 47

Buluntu Bilgisi: L III, *10.13-9.80, 1983.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: 6,5 cm.

Kor. Yüks.: 3 cm.

Hamur: 5 YR 7/4 pembe. (En yakın renk.) (Kum, mika ve kireç katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8.5/2 soluk sarı.

Firnis: 10 YR 2/1 siyah ile 10 YR 5/8 sarımsı kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Kase-kaide parçası. İç yüz ve kaidenin dış yüzü firnislidir. Kasenin dış yüzü astarlı olup, kısmen korunmuş bir bant görülür. Kaidenin iç yüzü astarsızdır.

Benzerleri: Boardman, 1967, 121, no. 251, lev. 34. Boardman, Toca I, no. 771, lev. 39.

Kat. No. 48

Buluntu Bilgisi: G 3, *9.10-8.90, 1972.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: 5 cm.

Kor. Yüks.: 1,9 cm.

Hamur: 5 YR 7/4 pembe. (Az mika, ince kum ve kireç katkılıdır.)

Astar: -

Firnis: 5 YR 2.5/1 siyah ile 5 YR 7/6 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Kaide parçası. Küçük bir kısmı korunmuştur. Kaidenin iç yüzü astarsızdır.

Benzerleri: Lemos, Cilt II, lev. 7, no.77.

3.3. YABAN KEÇİSİ STİLİNDE BEZENMİŞ CHALİCELER

3.3.1. YKS Chaliceler’de Form ve Bezeme Şeması

Khios üretimi vazolarda form çeşitliliği görülmektedir. Bunlar arasında; oinokhoeler, dinoslar ve tabakların yanı sıra özellikle chaliceler, daha az sayıda alçak yahut yüksek kaideli kapaklı kaplar, destekli kraterler, halka kaideli ve yüksek ayaklı tabaklar ya da ağzı düz geniş tabaklar yer alır. Halka kaideli kaseler sık rastlanan formlardandır. Ayrıca kantharoslar, tek kulplu fincanlar ve başka ince cidarlı içki kapları da çok sayıdadır.⁷⁴

Khios yaban keçisi stili kabaca MÖ 7. yüzyılın ortalarından, 6. yüzyılın ilk yıllarına kadar uzanan süreci kapsar. Lemos; geç yaban keçisi stilini, hayvan stilinin yenilenmesi olarak kabul edip ayrı bir başlıkta ele almıştır.⁷⁵ Chalice parçalarını tek başına form açısından değerlendirmek, özellikle de bunlar bezeme alanı halini almış dudak parçaları ise 7. yüzyılın sonları veya 6. yüzyılın başlarında kullanımda olan chalice tipine göre sınıflandırmak pek kolay değildir. İki geç yaban keçisi grubu, erken süreçte kullandığı formu koruyarak 6. yüzyıla kadar üretimine devam eder.⁷⁶

Stilin, Doğu Yunan seramik ekollerinde de görülen bir unsur olarak; hayvan repertuarı, dekoratif figürlerin önemli bir bölümünü oluşturur. Lemos, yaban keçisi ve olgun hayvan stillerini içeren ancak siyah figür stillerini hariç tutan Khios hayvan repertuarını şu şekilde listeler;⁷⁷

- A. Hayvanlar; keçi, geyik, köpek, tilki, koç, aslan, panter, boğa ve yaban domuzu.
- B. Kuşlar; Kaz ve su kuşu.
- C. Karışık yaratıklar; sphenks, siren, griffon ve belki bir khimera.

Lemos, işlenen kompozisyonlar ve bezeme unsurlarına ilişkin oldukça detaylı bir anlatımda bulunmuştur.⁷⁸ Eski Smyrna’da ele geçen bu stilin örnekleri üzerinde karşılaştığımız hayvan repertuarı; keçiler (Kat. No. 50-51), kazlar (Kat. No. 49-50-51) ve aslandan (Kat. No. 49) oluşur.

⁷⁴Walter-Karydi, Elena. **Samische Gefässe des 6. Jahrhunderts c. chr. Landschaftstile**, “Ostgriechischer Gefässe”, Samos VI. 1, Bonn, 1973, s. 67.

⁷⁵ Lemos, s. 14.

⁷⁶ Lemos, s. 15.

⁷⁷ Lemos, ss. 25-26.

⁷⁸ Detaylar için Bkz.; Lemos, ss. 25-64.

3.3.1.1. Erken Yaban Keçisi Stili

Khios seramiğinde, Geç Geometrik gelenek ve Yaban Keçisi Stili'nin başlangıcı arasında Orientalizan bezemeye geçen bazı geometrik motifler dışında bir etkileşim yoktur. Güney İonia okullarındaki “Orientalizana hazırlık safhası” burada görülmez. Bu sebeple bu geçiş süreci hala anlaşılabilir değildir. Diğer yandan, Yaban Keçisi Stili'nin erken ve orta safhaları birbirine karışmış durumdadır. Örneklerin az oluşu, bu konudaki tartışmaların hala sürmesine neden olur.⁷⁹

Erken stili temsil eden üç parça vardır. Aigina'dan bir tabak ve Phana'dan bir adak kalkanı ki bu ikisi Cook tarafından Erken Yaban Keçisi Stili olarak tanımlanmıştır.⁸⁰ Erken stile, Lemos tarafından Samos Heraion'undan ele geçen parçalar halindeki chalice dahil edilir. Lemos, Samos Chalice'inin; Erken Yaban Keçisi Stili'nden, Orta Yaban Keçisi Stili-I periyoduna geçiş evresini temsil ettiğini ifade eder.⁸¹

Lemos, Khios Erken Yaban Keçisi Stili'ni MÖ 660 civarında başlatmakla birlikte, örneklerin buluntu durumu ve az sayıda olmaları sebebiyle net tarih vermek istemediğini de belirtir.⁸²

3.3.1.2. Orta Yaban Keçisi Stili-I

Stil-I'i oluşturan buluntular içinde chalice yoktur. Bu sebeple, gruba genel özellikleriyle kısaca değinmek yeterli olacaktır. Muhtemelen atölyenin bir özelliği olarak astar rengi kremdir. Tilki ve köpekleri içeren hayvan tasvirleri genellikle Erken Yaban Keçisi Stili'nin bir bezeme ögesi olup, Orta Yaban Keçisi Stili-II'de görülmez. Saç örgüsü motifi grup için tipiktir, sonraki dönemde görülmez. Birçok parçada, tam veya yarım askı dil motifleri görülür. Motifin at nalı şeklinde olanları henüz kullanılmaz.⁸³ Sonuç olarak doldurma motiflerinin az kullanıldığını söylemek mümkün. Bezeme prensibi frizler halindeki Doğu Yunan tarzını devam ettirir.⁸⁴

⁷⁹ Lemos, s. 67.

⁸⁰ Cook, Robert Manuel. “Distribution of Chiot Pottery”, *The Annual of the British School of Athens*, Sayı 44, 1949, ss. 154-155.

⁸¹ Lemos, s. 67.

⁸² Lemos, s. 67.

⁸³ Lemos, s. 70.

⁸⁴ Lemos, s. 70.

Cook, Khios Orta Yaban Keçisi Stili-I'i, MÖ 640-625'e tarihler.⁸⁵ Bu gruba ait parçalardan bazıları; Emporio Liman Kutsal Alanı, IV tabakasından (MÖ 630-600) ele geçer.⁸⁶ Lemos, Emporio buluntularını göz önünde bulundurarak Cook'un fikrine katılır. Stil-I'in bitişi için MÖ 620 tarihini kabul eder.⁸⁷

3.3.1.3. Orta Yaban Keçisi Stili-II

Chalicer bu dönem için en baskın formdur. Bazı başka formlar chaliceri izler. Stilin astar rengi, önceki dönemden daha beyazdır. Figürlerde baskın şekilde keçiler ve kazlar tercih edilir. Karışık yaratıklara ait figürler nadir görülür. Bezeme şablonları genellikle chalicer tarafından belirlenmiştir. Doldurma motifleri oldukça orijinaldir. Asılı üçgenler ve rondelaların kullanılması Würzburg Chaliceri grubunda ve çevresindeki eserlerde bir klasik haline gelir. Karakteristik at nalı şeklindeki rondela, Aphrodite Kasesi Ressamı'nın elinde tam anlamıyla bir erdem objesi halini alır. Hayvanların noktalı karınları, noktalı bitkisel bantlar ve çok görülen noktalı daireler tüm Doğu Yunan okullarında görülmesine rağmen Khios seramiğine atıf yapan özelliklerdir. Gerek figürlerdeki gerekse bezeme unsurlarındaki titiz ve hassas çizim, Khios Orientalizan sanatının mükemmelliğinden kaynaklanır.⁸⁸

Lemos, bu stil evresinin örneklerini formlarından dolayı ayrı gruplar halinde ele almıştır.⁸⁹ Bu chalicer stiline, iki ana grup ve alt gruplara ayrılabilirliğini söyler. İki ana grubu; Würzburg Chalicer grubu ve Aphrodite Kasesi grubu olarak ifade eder.⁹⁰ Ancak bu iki gruptan hemen önce Emporio Chalicer grubunu anlatmaktadır. Bu kapsamda değerlendirdiğimizde üç ana gruptan oluştuğunu söylemek mümkündür.

⁸⁵ Cook, Robert Manuel. Rhodiaki Angeiographia, **Gnomon** 37, 1965, s. 506.

⁸⁶ Boardman, 1967, s. 148.

⁸⁷ Lemos, s. 184.

⁸⁸ Lemos, s. 76.

⁸⁹ Lemos, ss. 67-76.

⁹⁰ Lemos, s. 71.

A. Emporio Chaliceleri Grubu

Grup, Emporio’da ele geçen bir chalice ve etrafında yer alan chalice parçalarından oluşur.⁹¹ Çok ögeli meander dizisi ile gövde altındaki lotus-tomurcuk dizisi dikkat çeker. Üç panelli bezeme şeması ise en önemli özelliğidir. Bu özellik, erken bir tarihe işaret ediyor olmalıdır. Kulplar arasındaki yüzlerden birinde görülen saç örgüsü ve kadehin formu da bu grubu Würzburg Chaliceleri Grubu’na yakınlaştırır.

Nikesermos Chalice’inden adını bildiğimiz çömlekçi tarafından adanmış bir parça⁹² bu grupta yer alır ve aynı zamanda Nikesermos, çömlekçi ve adayan olmanın dışında belki de bir ressamdır. Gruba ait bir örnekte kulp hizasında yer alan friz çift testere kenarlı motif ile bezenmiştir. Bu örnek, şablon motifli erken chaliceler ile ilişki kurulmasına olanak sağlar. Form özelliği ile de erken bir tarihe işaret eden bu chaliceler, stilistik özellikleri nedeniyle ayrı bir grup olarak ele alınır.⁹³ Lemos bu grubu; MÖ 620-610 yıllarına tarihler.⁹⁴

B. Würzburg Chalice Grubu

Vulci’de ele geçen Würzburg Chaliceleri’nin aynı elden çıktığı daha önce Price, Cook ve Vickers tarafından söylenmiştir.⁹⁵ Lemos bu gruba iki chalice ve iki dinosu aynı ressamın eserleri olduğunu ileri sürerek dahil eder. Ressamın elinden çıkmamış (bazıları düşündürücü olsa da değerlendirilebilecek kadar büyük değildir.) yirmi beş kaba ait parçayı bu gruba dahil eder. Bu gruplandırmayı yaparken gerek doldurma motifleri gerekse hayvan figürlerindeki benzerlikler üzerinden bir yol izler. Özellikle kaz figürlerinde ki benzerlik, gruptaki parçaları birbirine yakınlaştırır. Bu parçaların birçoğu Naukratis’te ele geçmiştir.

Würzburg Chaliceleri, MÖ 610 civarına tarihlenir. Gruba ait kaplar Naukratis’te kuruluş aşamasına tarihlenen en erken kaplar arasındadır. Naukratis buluntuları Transisyonel ve Erken Korinth vazolar ve Nessos Ressamı atölyesinden Attik bir parça (MÖ 610) ile birlikte ele geçmiştir. Tüm bu sebeplerle, Lemos’a göre

⁹¹ Boardman, 1967, lev. 35, no. 272, lev. 35. Lemos, CiltII, lev. 11, no. 114.

⁹² Boardman, 1967, s. 244. Lemos, Vol II, lev. 11, no. 112.

⁹³ Lemos, s.71.

⁹⁴ Lemos, s. 184.

⁹⁵ Cook, Distribution, s. 155; Lemos, s.71, not 154.

Würzburg chaliceleri grubu ve Emporio chaliceleri grubu yakın tarihli olmalıdır.⁹⁶

Lemos; bu grupla ilişkili iki alt grup önerir;

Würzburg chaliceleri stilindeki eserler grubu:⁹⁷

Dudakta görülen şablon motif, sınırlandırılmış figürlü sahne ve doldurma motiflerinin Würzburg chaliceleri ile benzerliğinden dolayı Lemos tarafından bu isimle anılır. Biri Samos'tan olmak üzere diğer örnekler Naukratis'ten ele geçmiştir.

Würzburg chaliceleri stilinde olup daha geç olan eserler:⁹⁸

Würzburg chalicelerine stil açısından benzeyen daha geç örneklerden oluşur. Bu grubun örneklerinde çizim stili bozulmuştur. İç bezeme yoktur ya da tek başına duran bir bitkisel motif görülür.

C. Aphrodite Kasesi Grubu

Lemos'a göre daha gelişmiş bir stilin örneklerini içeren parçalar bu gruba aittir. Olasılıkla bu durum anonim bir ressamın kendi stil özelliklerinden kaynaklanır. Ressam, adını Naukratis'te ele geçen ve 'Sostratos' tarafından Aphrodite'ye adanmış olan kaseden alarak, Aphrodite Kasesi Ressamı olarak anılır.⁹⁹ Price,¹⁰⁰ Würzburg Chaliceleri ve Aphrodite Kasesinin aynı elden çıktığını ileri sürer. Cook,¹⁰¹ bu fikre karşı çıkar. Vickers¹⁰² ise Price'ın fikrini destekleyerek kabın ressamı için "Würzburg Chaliceleri Ressamı" ifadesini kullanır. Lemos ise Aphrodite Kasesi grubu ismini kullanarak Cook'a katılmaktadır.¹⁰³

Naukratis'ten bulunmuş tüm açık kaseler ve parçalar halindeki üç chalice, Lemos tarafından bu ressamın eseri olarak değerlendirilir.¹⁰⁴ Khios seramiğinde az görülen kaseleri hem form hem de stil yönünden bu çömlekçi-ressama atfeder. Ressamın hayvanlarının stili hatasız ve özenlidir. Onun keçilerini iki özelliği sebebiyle diğerlerinden ayırmak mümkündür. Bunlar; gözaltında kıvrımı gösteren çizgi ve sakalın bir çizgi ile ikiye ayrılmış olarak gösterilmesidir. Lemos, Aphrodite Kasesi

⁹⁶ Lemos, s. 184.

⁹⁷ Lemos, s. 72.

⁹⁸ Lemos, ss. 72-73.

⁹⁹ Lemos, s. 73.

¹⁰⁰ Price, ss. 216-217.

¹⁰¹ Cook, Distribution, s. 155.

¹⁰² Michael Vickers, "Some Unpublished Sherds from Naukratis in Dublin", **The Journal of Hellenic Studies**, Cilt 91, 1971, s. 114.

¹⁰³ Lemos, s. 73.

¹⁰⁴ Ressama attettiği parçalardan biri (Lemos, Cilt II, no: 307) keçinin çizimindeki amatörlük oldukça şaşırtıcıdır, daha çok bir çirak elinden çıkmış gibidir.

Ressamı'nın erken bir eseri olarak nitelendirir. Ressamın olgunluk evresi için başka bir kase parçasını¹⁰⁵ işaret eder.¹⁰⁶

Lemos, Würzburg chalice ressamı ile Aphrodite kasesi ressamı arasında kurduğu bağlantı ile doldurma motifleri üzerinden eski ressamın üslubunun ikincisinden daha gelişmiş olduğunu söyler. Ancak grubun doldurma motiflerinin çeşitliliğinin daha zengin olduğunu ve bazı motiflerin ilk kez görüldüğünü de belirtir. Bu grupla özdeşleştirilen motifler şöyledir;¹⁰⁷

- Ters T'ler ile çevrelenmiş noktalı daireler,
- Bir daire şekline getirilmiş kavisli içi dolu üçgenler,
- Dikdörtgen haç çeşitleri,
- Köşeli kenarlı çivili gamalı haçlar,
- Rondelalar özellikle asılı olduklarında tam at nalı şeklinde ya da daha doğru bir tanımlamayla gözyaşı damlası şeklinde olurlar.

Aphrodite Kasesi stili daha gelişmiş olduğu için, Lemos'a göre kronolojik olarak Würzburg chaliceleri grubundan on yıl daha geçtir. Yani grup için MÖ 600 önerilir. Bu tarihi önermesindeki neden, stildeki gelişim ve tondo üzerinde görülmeye başlanan koyu zemin üzerine açık renk bezemedir.¹⁰⁸ Bu uygulama, Khios seramiğinde sevilen ve tutulan bir uygulama olur.

D. Noktalı Konsantrik Daireli Chaliceler Grubu

Orta Yaban Keçisi Stili-II gruplarına, stilistik gruplar dışında eklenebilecek bir de tipolojik grup mevcuttur. Bu grup sadece bezeme motifleri bakımından bir araya getirilmiş örneklerden oluşturulmuştur. Geç MÖ 7. yüzyıla tarihlenen basık chalicelerin bazılarında noktalı konsantrik daireler ve kulp çevresinde dil motifleri yer alır. Bu grubu Lemos, noktalı konsantrik daireli chaliceler grubu olarak ayırır. Bazı parçalarda tipik Orta-II stildeki, ön bacakları arasında üçgenler bulunan keçi figürleri görülür.¹⁰⁹ Bu grubun örneklerinden biri Eski Smyrna'da ele geçmiş ve Cook¹¹⁰ tarafından yayınlanmıştır.

¹⁰⁵ Lemos, Cilt II, lev. 28, no. 253.

¹⁰⁶ Lemos, s. 74.

¹⁰⁷ Lemos, ss. 74-75.

¹⁰⁸ Lemos, s. 184.

¹⁰⁹ Lemos, s. 70.

¹¹⁰ Cook, 1965, fig. 19-b, s. 140.

3.3.1.4. Geç Yaban Keçisi Stili

Cook¹¹¹ ve Boardman¹¹² tarafından da ortaya konulduğu gibi bu süreçte Khios Orientalizan seramiği kendine farklı bir yol çizmiştir.¹¹³ Geç stil içinde, olgun hayvan stili ve siyah figürlü sfenks-aslan grubu ortaya çıkar. Bu gruplar, yaban keçisi stilinden ayrı şekilde ele alınır.

Lemos tarafından Geç Yaban Keçisi Stili içinde, Orta Yaban Keçisi Stili-II'yi geleneksel olarak takip eden iki grup saptanır. Saptanan gruplara ait kaplarda bezemeler yozlaşmıştır. Bu sebeple Orta Yaban Keçisi Stili-II'den daha geç olmalıdır. Buna istinaden Lemos, Geç Yaban Keçisi Stili'ni Khios'da MÖ 6. yüzyılın ilk çeyreğinin içlerine kadar indirir.¹¹⁴ Gruplardan biri Würzburg Chaliceleri stilindeki eserler olarak ele alınır. Diğer grup ise Rizari'de bulunmuş geç yaban keçisi stilindeki parçalardan¹¹⁵ oluşur. Rizari buluntuları içinde chalice yer almaz.

Lemos, Würzburg Chaliceleri stilindeki eserler grubunda Pitane'den ele geçen iki chaliceye yer verir. Chalicelerden birinde tek bir keçi, diğerinde ayrı ayrı duran iki kaz figürü bulunduğunu belirtir. Orta Yaban Keçisi Stili-II'de, alt grup olarak ele alınan Würzburg Chaliceleri stilindeki eserler grubunu bu örneklerle birlikte en geç MÖ 590'a tarihlenir.¹¹⁶

3.3.2. Eski Smyrna'da Yaban Keçisi Stilindeki Chaliceler

Eski Smyrna'da ele geçen YKS örneklerinden biri Kat. No. 49'dur. Kase üzerinde kulp hizasında saç örgüsü motifi görülür. Saç örgüsü motifi, Orta YKS-I'in tipik bir bezeme unsuru olduğu gibi chalicelerin ön yüzünü vurgulamak için de kullanılır. Dudak şablonu, Lemos tarafından yaban keçisi stilindeki örnekler için oluşturulmuş dudak şablon tipleri içinde Tip-3¹¹⁷ olarak karşımıza çıkar. Kat. No. 49'un dudak şablonunu oluşturan basit kırık meander dizisi altında yalnızca figürlü bezeme alanı ile sınırlı olan dolu-boş dizisiyle bezenmiştir. Bu iki şablon dizisi aynı zamanda, dikey şekilde frizi sınırlandırmak amacıyla da kullanılmıştır.

¹¹¹ Robert Manuel Cook, **Greek Painted Pottery**, London, 1972, s. 127.

¹¹² Boardman, 1967, s. 157.

¹¹³ Lemos, s. 76.

¹¹⁴ Lemos, s. 184.

¹¹⁵ Lemos, s. 77, 184.

¹¹⁶ Lemos, s. 77, s. 184.

¹¹⁷ Lemos, s. 45.

Figürlü bezeme alanında yer alan bitkisel motif, olasılıkla alanın merkezi olmalıdır. Bitkisel motifin her iki yanında kazlar betimlenmiştir. Kaz figürlerinin korunma durumu detaylıca değerlendirmeye elverişli değildir. Ancak sahnenin devamında kazlara nazaran daha iyi korunmuş olan bir aslan figürü görülür.

Lemos, Khios seramiklerinde karşılaştığı aslan figürlerini iki tipe ayırır. Tiplerden ilkinin Orta Yaban Keçisi Stili-I ve öncesi için değerlendirirken, diğerini ‘Khios aslanı’ olarak değerlendirir. Erken tip aslanların ağzı kapalı betimlenir. Khios aslan tipine ilişkin değerlendirmeler; Boardman¹¹⁸ ve Akurgal¹¹⁹ tarafından detaylandırılmıştır. Khios aslanı, Würzburg Chaliceleri’nden ve Orta Yaban Keçisi Stili-II örneklerinden bilinir. Asur aslan prototiplerinden türemiş olan Khios aslanının, sarkık dili ise Neo-Hitit tipidir.¹²⁰

Şekil 3. Kat. No. 49 Aslan figürüne ait detaylar

Kat. No. 49’da betimlenmiş olan aslan figürü bazı yönleriyle Khios aslan tipine yakın olsa da Würzburg Chalicelerinden bildiğimiz aslan figürü ile yakınlık gösterir. Sola dönük olarak betimlenmiş olan aslan, kükrüyor gibi görünen geniş, açık bir ağza sahiptir. Dil, yana sarkık şekilde betimlenmiş ve sanki bir perspektif oluşturulmak istenmiştir. Dişler birer çizgi şeklinde betimlenmiştir. Sivri kulak stilizasyonu ve ağ şeklinde betimlenmiş yelesiyle de Khios aslanı özelliklerini taşır. Sık kullanılan bir figür olmayan aslan çoğunlukla kare uçlu burun ile temsil edilirken, Kat. No. 49’da

¹¹⁸ Boardman, 1967, s. 138.

¹¹⁹ Ekrem Akurgal, *Späthethitische Bildkunst*, Ankara, 1949, s. 39.

¹²⁰ Lemos, ss. 31-32.

biraz daha yumuşak hatlı bir burun ile betimlenmiştir. Burun üstü ve alın ikişer çizgi ile vurgulanmıştır. Aslanın gövdesi için rezerve teknik kullanılmıştır. Ön bacak betimlemesinde bacağın arka yarısı rezerve bırakılmış, ayrıca bilek kemiği vurgulanmıştır. Pençe ise anahat şeklinde çizilmiştir. Ne yazık ki karın kısmının bulunduğu astar deforme olmuştur. Ancak aslanın sağrısı üzerinde de rezerve bir alan bırakılarak detaylandırılmıştır. Astar üzerindeki dökülmeler sebebiyle kuyruğun nasıl sonlandığını görmek mümkün değildir.

Kat. No. 49'un dikkat çeken özelliklerinden biri ise figürlü bezeme alanında köşe motifinin kullanılmamasıdır. Bezeme unsurları değerlendirildiğinde doldurma motiflerinin de oldukça az kullanıldığı görülür. Kullanılan doldurma motifi Orta Yaban Keçisi Stili-I'e aittir. Bir nokta etrafında ters çevrilmiş T'ler şeklinde betimlenen doldurma motifi dışında bir doldurma motifine rastlanmaz. Daha çok askı üçgenler ve at nalı formu askı dil motifleri kullanılmıştır.

Kat. No. 49'un tabakasız olması sebebiyle kesin bir değerlendirme yapmak oldukça zordur. Ancak Orta Yaban Keçisi Stili-I'in tipikleşen saç örgüsü motifi, köşe motifi olmayışı ve doldurma motiflerinin nadir kullanımı Stil-I ile yakınlık kurmaktadır. Kullanılan, bir nokta etrafında ters T'ler motifi ise Orta Yaban Keçisi Stili-II'de görülmez. Aslan figürünün, Khios aslan tipinde ve ağzının açık betimlenmesi ise Orta Yaban Keçisi Stili-II'nin etkisi gibi görünmektedir. Bu sebeple Kat. No. 49'un Orta Yaban Keçisi Stil-I ve II arasındaki geçişi temsil ettiğini söylemek makul görünmekle birlikte, Würzburg Chaliceleri ile çağdaş olmalıdır.

Eski Smyrna'da, Nekropolis alanından ele geçen Kat. No. 50, bu stilin en seçkin örneklerinden birisidir. Dudak şablonu, Lemos tarafından yaban keçisi stilineki örnekler için oluşturulmuş otuz farklı dudak şablon tipi içinde; Tip -9¹²¹ olarak karşımıza çıkar. Çok frizli yapısı ile Emporio Chalice Grubuna yakınlaşan Kat. No. 50, başka özellikleriyle de grupla bağlantısını güçlendirir. Nikesermos tarafından adanmış olan örnekte¹²² yer alan kaz figürü ile Kat. No. 50 kazlarının betimleniş şekli oldukça benzerdir. Diğer yandan gövde altındaki lotus-tomurcuk dizisi ile Emporio'dan ele geçen chalice ile bağlantısı sebebiyle oldukça önemlidir. Form açısından; Emporio örneğinin yanı sıra Bayburtluoğlu tarafından yalnızca çizimi paylaşılmış olan Erythrai örneği¹²³ ile de benzerlik gösterir.

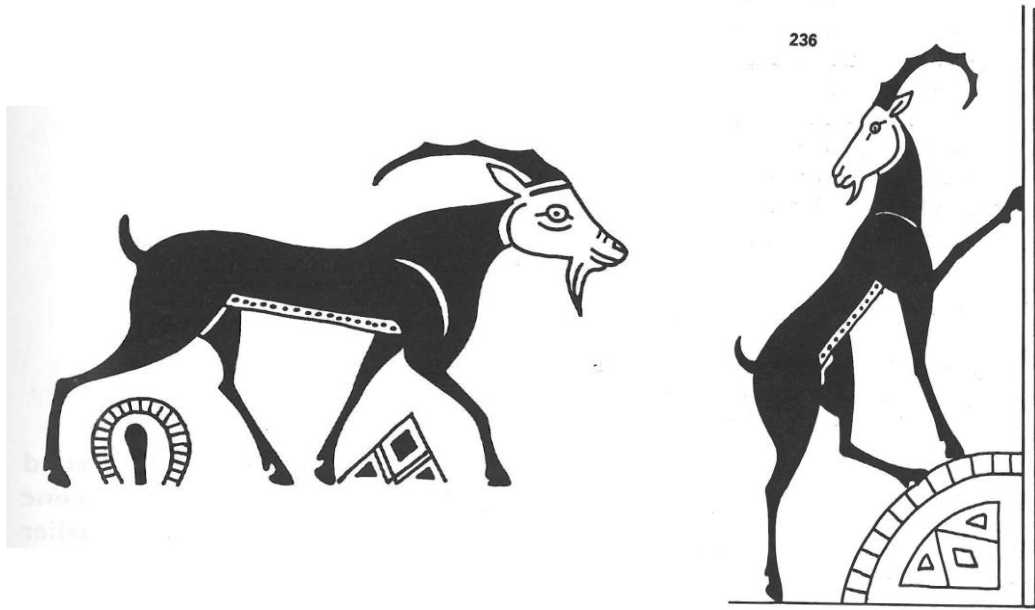
¹²¹ Lemos, s. 45.

¹²² Lemos, Cilt II, lev. 11, no: 112.

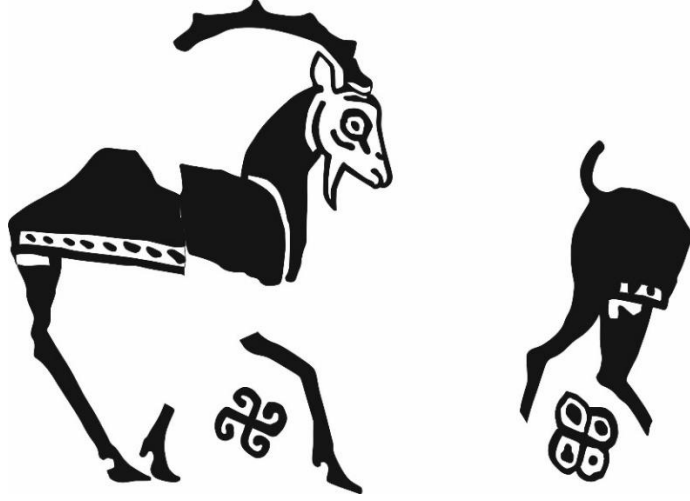
¹²³ Bayburtluoğlu, lev. 7, fig. 11.

Kat. No. 50'nin kasesi üzerinde kulplar hizasında yer alan çok ögeli meander dizisi bize korunan kısmın kabın arka yüzüne ait olduğuna işaret eder. Çoğunlukla yalnızca ön yüzde dudak üzerinde yer alan frizin merkezinde floral bezeme yer alır. Ancak arka yüz olduğu meander ile tespit edilmiş olan chalice dekorasyonunda arka yüzde de merkezi floral bezeme görülür. Frizin merkezinde yer alan bu floral bezeme, Lemos'un oluşturduğu tipler arasında yer almaz. Würzburg'tan ele geçen chalice için yalnızca ön yüzünde görülen merkezi floral bezemenin, Kat. No. 50 örneğinde arka yüzde de kullanılması ile Würzburg Chaliceleri'nden daha erken olduğunu düşündürür.

Kat. No. 50 yalnızca floral bezemesindeki farklılık ile değil figürleri açısından da özel bir örnek olarak karşımıza çıkar. Kazlar hem Emporio grubunun Nikesermos tarafından adanmış örneğinden hem de Würzburg Chaliceleri Ressamı'ndan bilinir. Ancak keçi figürleri bilinen örneklerden farklı betimlenmiş olmasına karşın bağlantılıdır. Usta bir elden çıktığı belli olan keçi figüründe; boynuzun çıktığı yerin hemen altında, alında bir çizgi betimlenir. Kulak rezerve şekildedir. Gözaltı çizgi ile vurgulanmıştır. Burun üstü tek bir çizgi ile belirtilir. Tüm bu özellikleri ile Aphrodite Kasesi Ressamı'nın keçilerini anımsatır. Ancak ağız tek bir çizgi ile belirtilmiştir. Sakal ikinci bir çizgiyle ayrılmamıştır. Boyun oldukça eğri betimlenmiştir. Karın altı bir gelenek olduğu üzere noktalıdır.

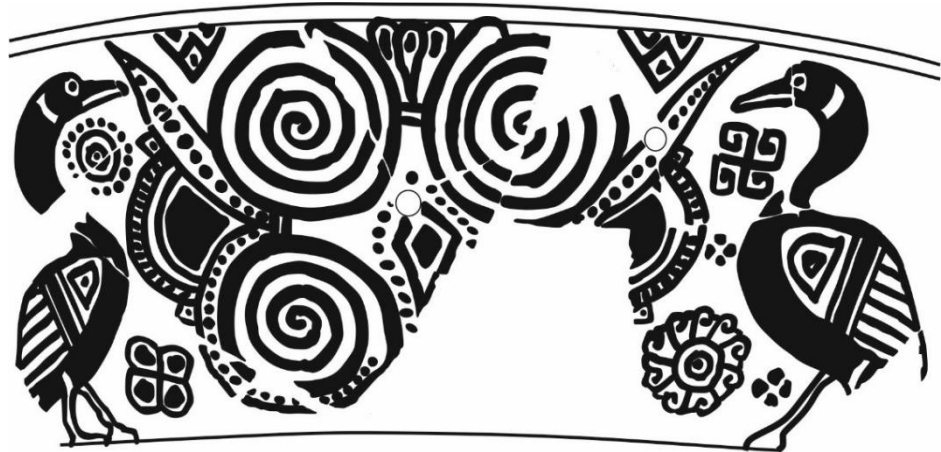

Şekil 4. Aphrodite Kasesi üzerinde betimlenen keçi figürü ve Würzburg Chaliceleri 'nde betimlenen keçi figürü.

Şekil 5. Kat. No. 50 keçi figürlerine ait detaylar

Diğerk bezeme unsurları açısından değerklendirildiğı takdirde; kulp üstünde yer alan metop ayracı, Würzburg Chaliceleri'ndeki gibidir. Metoplar arası frizde yer alan doldurma motifleri ve rondelalar, Orta Yaban Keçisi Stili-II'nin bilindik motiflerindendir. Ancak henüz gelişmemiş halleri gibi görünmektedir. Kat. No. 50 üzerinde figürlü frizdeki bir çiçek rozeti, Lemos tarafından tespit edilmiş ve listelenmiş¹²⁴ gruba dahil edilmesi gereken bir rozet olarak karşımıza çıkar. Kase altında yer alan lotus-tomurcuk dizisi Emporio Chalice grubundan bilinirken, en altta yer alan ışın dizisi ise Würzburg Chalice Grubu'ndan bilinen bir bezeme unsurudur. Frizde yer alan köşer motifi ise Lemos tarafından çizilmiş örneklerden¹²⁵ bilinir.

Şekil 6. Kat. No. 50'nin figürlü bezeme alanının merkezi

¹²⁴ Lemos, ss. 65-66, fig. 39-40.

¹²⁵ Lemos, s. 61, fig. 36.

Kat. No. 50'ye benzer diğer örnekler, en erken MÖ 620'yi önermeye sebep olurken, bu grupta olan ilişkisi sebebiyle MÖ 620-610 dolaylarına tarihlemek daha uygun görünmektedir. Gerek Aphrodite Kasesi Ressamı gerekse Würzburg Chaliceleri Ressamı ile bağlantılıdır. Nikesermos tarafından adanmış örnekte yer alan kaz figürü ile bağlantısı, belki de aynı atölyede çalışan çağdaşları bir ressamın elinden çıktığını düşündürür. Eğer gerçekten Nikesermos, bir adayan ve çömlekçi olmanın dışında ressam ise böyle ustaca bir eseri ona atfetmek oldukça uygun olurdu. Ancak ne yazık ki adını cesurca yazmış olan Nikesermos'un, elimizdeki veriler doğrultusunda bir ressam olduğu kesin olarak önerilmez. Ancak bu ustalık eserinin ressamının takip edilebilirliği açısından, bulunduğu yerin adı ile anılmasının uygun olacağı düşüncesi ile 'Smyrna Ressamı' olarak anılmasını öneriyoruz.

Kat. No. 51 de yeni önerdiğimiz Smyrna Ressamı'nın elinden çıkmış diğer bir örnektir. Kat. No. 51, Kat. No. 50'den biraz daha uzun bir dudağa ve daha geniş bir ağız çapına sahiptir. Tıpkı Würzburg Chaliceleri gibi tek bir elden çıkmış bu iki chalice, bir grup altında incelenmesinden ziyade kendi başlarına 'Eski Smyrna Chaliceleri' olarak ele alınmalıdır. Dudak şablonu ve kulp üstü motifleriyle örnekler birbirinin aynı olup, iki chalice; köşe motifleri ve konuları bakımından birbirinden farklıdır. Kat. No. 51'in frizinde işlenen yürüyen keçiler, Würzburg chalicelerinde karşılaşılan arka yüz konularıyla bağlantılıdır. Figürlü sahnede betimlenmiş olan keçilerden birinin karın boşluğunda noktalar betimlenmezken, bir diğer keçinin ise karnı korunmamış olup, gözaltı çizgisi ve burun çizgisi eksiktir. Karın boşluğu noktaları olmayan bu örnek keçi figürleri içinde şu ana kadar tek noktasız örnektir. Olasılıkla bu durum ressam tarafından detayların unutulmasından kaynaklıdır.

Kat. No. 50 ve 51, doldurma motifleri değerlendirildiğinde; özellikle keçiler etrafında kullanılan motifler için henüz bir standart oluşmadığı görülür. Keçi figürünün önünde ve arkasında doldurma motifleri kullanılır. Yine keçilerin ayakları arasında ve ayakları arasında kalan boşluk ile keçinin dairesel biçimde betimlenen boynuz boşluğunda mutlaka doldurma motiflerinin yer aldığı görülür. Askı motifleri, dönemin popüler motifleri arasından seçilerek sıkça kullanılır.

Kat. No. 51'in gövde parçaları ele geçmediğinden, kasesine ait detayları yahut çoklu friz kullanımı olup olmadığı değerlendirilemez. Ancak Kat. No. 50 ile olan benzerlikleri göz önünde bulundurulduğu zaman, tıpkı Kat. No. 50 gibi MÖ 620-610 tarih aralığına yerleştirilebilir.

3.3.3. Eski Smyrna'da YKS Chaliceler Kataloğu

Kat. No. 49

Buluntu Bilgisi: -

Ağız Çapı: 25,6 cm.

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 8,9 cm.

Hamur: 2.5 YR 7/4 açık kırmızımsı kahverengi. (Kum, ince mika ve kireç katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/4 soluk kahverengi.

Firnis: İç firnis, 10 YR 2/1 siyah ile 10 YR 6/4 açık sarımsı kahverengi arasında geçişlidir. Dış firnis, 10 YR 2/1 siyah ile 5 YR 5/8 sarımsı kırmızı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız ve gövde parçaları olmak üzere aynı chalice ait on bir parçadan oluşur. Astar üzerinde dökülmeler mevcuttur. Tüm parçalar birleşir ancak ince cidarı sebebiyle dağılma eğilimindedir. Kaseye ait korunan kısımda saç örgüsü motifi görülür. Dudak şablonu kırık meander dizisinden oluşur. (YKS-Tip 3) Kulp üstünde bulunan tipik sınırlandırma motifi ile figürlü bezeme alanı sınırlandırılmıştır. Figürlü bezeme alanının merkezinde floral bezeme ve karşılıklı kazlar betimlenmiştir. Figürlerden bir diğeri ise sola dönük betimlenmiş aslandır. Figürlü bezeme alanı yukarda dolu-boş kare dizisi ile çerçevelenirken, altta yatay basit ince bant yer alır. Bantlardan biri figürlerin bastığı bir segment olarak kullanılmıştır. İç yüz rezerve bant dışında firnislidir.

Benzerleri: Fernande Hölscher, (Ed.), Würzburg (1): Martin von Wagner Museum, **Corpus Vasorum Antiquorum / Deutschland**, Cilt 39, München, 1975, ss. 30-33, lev.1904-1905, fig. 15-16. Form yönünden; Boardman, 1967, s. 121, lev. 35, no. 272.

Kat. No. 50

Buluntu Bilgisi: Nekropolis, 1998.

Ağız Çapı: 23 cm.

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 17 cm.

Hamur: 2.5 YR 7/4 açık kırmızımsı kahverengi. Hamur pişmeye bağlı sandviç formunda olup, ortası 2.5 YR 7/2 açık kırmızı renktedir. (Kum, az mika ve kireç katkıdır.)

Astar: 7.5 YR 8/3 pembe ile 2.5 Y 8/3 soluk kahverengi arasında geçişlidir.

Firnis: İç firnis, 10 YR 2/2 çok koyu kahverengi ile 10 YR 4/4 koyu sarımsı kahverengi renkleri arasında geçişlidir. Dış firnis, 10 YR 2/2 çok koyu kahverengi ile 5 YR 5/8 sarımsı kırmızı renkleri aralığında değişkenlik gösterir.

Ek Boya: -

Tanım: Ağız ve gövde parçaları olmak üzere kırk beş parçadan oluşur. Büyük bir bölümü birleşir. Dudak şablonu olarak dolu-boş noktalı dizisi ve hemen altında basit kırık meander dizisi işlenen bezeme motifleridir. Bu bezeme şablonu aynı zamanda bezeme alanını sınırlandırmak için dikey şekilde kulp yakınında da kullanılmıştır. Frizin kulp üstü alanında büyük boyutlu meander dizisi kulp boşluğunda ise askı üçgen motifleri görülür. Doldurma motifleri ve askı motifleri hem çeşitli hem de sık kullanılmıştır. Bezeme alanındaki keçi figürleri sağa dönüktür. Figürlü bezeme alanının merkezinde floral bir motifin yanında birbirine dönük kazlar yer alır. Figürlü bezeme frizinin altında, yatay dil motifleri arasında meander dizisi işlenmiştir. Bu dizi kabın arka yüzü olduğuna işaret eder. Kalın bir yatay bant altında lotus-tomurcuk dizi bezemesi yer alır. Kabın en dar noktası olan kaide geçişine yakın kısımda ise içi dolu ışın motifleri görülür. İç yüz rezerve bant dışında firnislidir. Kaidesi korunmamış olan chalice üzerinde tamir delikleri mevcuttur.

Benzerleri: CVA Würzburg I, ss. 30-33, lev. 1904-1905, fig. 15-16. Boardman, 1967, ss. 120-121, lev. 35, no. 272. Bayburtluoğlu, lev. VII, fig. 11.

Kat. No. 51

Buluntu Bilgisi: Nekropolis, 1998.

Ağız Çapı: 29,2 cm.

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 6,4 cm.

Hamur: 10 R 7/4 açık kırmızı. (Kum, mika ve kireç katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/3 soluk kahverengi.

Firnis: İç firnis, 2.5 YR 2.5/1 siyah ile 2.5 YR 4/3 kırmızımsı kahverengi arasında geçişlidir. Dış firnis, 10 YR 2/1 siyah ile 10 YR 6/3 soluk kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Hepsi ağız parçası olmak üzere aynı kaba ait on yedi parçadan oluşur. Dudak şablonu olarak işlenen bezeme motifi, dolu-boş noktalı dizisi ve hemen altında basit kırık meander dizisidir. Bu iki bezeme şeması aynı zamanda bezeme alanını sınırlandırmak için dikey şekilde kulp yakınında da kullanılmıştır. Frizin kulp üstü alanında büyük boyutlu meander dizisi görülür. Doldurma motifleri ve askı motifleri hem çeşitli hem de sık kullanılmıştır. Bezeme alanındaki keçi figürleri sağa dönüktür. İç yüz rezerve bant dışında firnislidir. Üç adet tamir deliği görülür.

Benzerleri: CVA Würzburg I, ss. 30-33, lev. 1904-1905, fig. 15-16.

3.4. REZERVE TEKNİKLE BEZENMİŞ CHALİCELER

3.4.1. RTB Chalicelerde Form ve Bezeme Şeması

MÖ 7. yüzyıl sonu ile 6. yüzyıl başına tarihlenen bazı chalice parçalarının Yaban Keçisi Stili'ne dahil edilmesi mümkün değildir. Bazıları geçiş aşamasını temsil eder. Yaklaşık MÖ 600 civarına tarihlenen parçalar, Olgun Hayvan Stili'nin başına verilebilir. Yaban Keçisi Stili ile olan bu ayrımın temel unsurları; formun değişikliğe uğraması ve kapların içlerinde kullanılan bitkisel ve figürlü (nadiren) bezeme şemasıdır. İnsan figürü, Khios Arkaik seramiğinde ilk defa bu dönemde görülür. Hayvan figürleri ve doldurma motiflerinin Orta Yaban Keçisi Stili-II'nin devamı niteliğindedir.¹²⁶

Lemos, rezerve teknikle bezenmiş chaliceleri stilistik açıdan 3 gruba ayırmıştır,¹²⁷

1. Olgun Hayvan Stili,¹²⁸
2. Basit Hayvan Stili,¹²⁹
3. Grand Stil.¹³⁰

Olgun hayvan ve grand stillerin her ikisi de MÖ 7. yüzyıl yaban keçisi atölyelerinden gelmektedir. Basit Hayvan Stili kendi içinde yine gruplara ayrılır, ancak bu stilde MÖ 7. yüzyıl şablon bezemeli chaliceler üreten atölyenin devamı niteliğindedir. Genel stilistik özellikler, bezeme şemaları ve kullanılan nesnelerin değişimi gösteriyor ki bu atölyeler yakın ilişkilidir.¹³¹

Form MÖ 600 civarında oldukça radikal bir değişikliğe uğrar. Bu değişimdeki temel faktör Lemos'un da belirttiği gibi; Atina siyah figür vazolarının, Korinth vazoları ile rekabeti ve ticari baskıları olmalıdır.¹³² Önceki yüzyılın bodur ve basık tipinin yerini, neredeyse iki eş konikten oluşan ince bir şekil alır. Boardman; konik ayağın lydionların etkisiyle oluşmuş olabileceğinden bahseder. Bu değişimin nedeninin net olmadığını söyler.¹³³ Kase yüksekliği büyük ölçüde azalır. Kaseden,

¹²⁶ Lemos, s. 79.

¹²⁷ Lemos, s. 79.

¹²⁸ Bergeron, s. 6.

¹²⁹ Bergeron, s. 6.

¹³⁰ Eski Smyrna buluntuları içinde; Grand Stil ve Lemos tarafından Grand Stil ile birlikte ele alınan koyu zemin üzerinde açık renklerle bezenmiş örnekler temsil edilmez.

¹³¹ Lemos, ss. 79-80.

¹³² Lemos, s. 80.

¹³³ Boardman, 1967, s. 157.

duvar şeklini alan dudağa geçiş başlarda zar zor algılanırken zamanla geçiş tamamen yok olur. Kasenin üst kısmından yerleştirilen kulplar artık tamamen yatay bir hal almıştır. Ağız çapı neredeyse bu formun yüksekliğine eşit hale gelir, hatta bazı örneklerde eşittir. Kadehlerde iki ölçü geliştirilir ve bu süreç içinde ağır ve hafif chaliceler¹³⁴ görülür. Olgun hayvan ve grand stilde ikisi de kullanılırken, basit hayvanlı stilde yalnızca hafif olan kullanılır.¹³⁵

Figürlü Khios seramiğinde rezerve teknik MÖ 6. yüzyılda devam etmiştir. Diğer Doğu Yunan okulları, özellikle Kuzey İonia okulları kuvvetli Korinth etkisinde bir stil ortaya koymuştur. Khioslular da, Atina ve Klazomenai seramik okulları gibi, Korinth ve Lakonia etkisindeki bir siyah figür tekniğini kendilerine adapte etmiştir. Ancak alışık oldukları rezerve teknik, siyah figürün yanında devam etmiştir. MÖ 6. yüzyılın ilk yarısında, Khios seramiğinin ustalık eserleri bu stilde üretilmiştir.¹³⁶

3.4.1.1. Olgun Hayvan Stili

Boardman bu grubu; ‘Hayvan Stili Chaliceler’ olarak adlandırmıştır.¹³⁷ Lemos, ‘Hayvan Chalice Stili’ olarak adlandırır.¹³⁸ Boardman, 1998 tarihli el kitabında Lemos'un hayvanlı chalice stilinden 'Hayvan Chaliceleri' ve onun Chalice Stili'nden de 'Basit Hayvan Chaliceleri' olarak bahseder.¹³⁹ Boardman'a göre; insan figürü görülmezken, Lemos üzerinde insan figürü bulunan birkaç parçayı da bu gruba dahil etmiştir.¹⁴⁰ Bu grup için başka bir isim önerisi ise, Williams'ın ‘Chalice Atölyesi’ önerisidir.¹⁴¹ Kuzey İonia Orientalizan seramiklerinde süre gelen terminoloji ve kronoloji sorunu, ne yazık ki burada da kendini göstermektedir. Williams'ın önerisi tek bir atölyeyi işaret ederken Lemos'un Katanya Chaliceleri grubunu göz ardı etmektedir. Diğer yandan Lemos ve Boardman'ın bu konuda fikir birliğine varamamış olmasının yanı sıra isimlendirmenin tam anlamıyla grubu temsil etmediği de oldukça açıktır.

¹³⁴ Boardman, 1967, s. 157.

¹³⁵ Lemos, s. 80; Boardman, 1967, ss. 156-157.

¹³⁶ Lemos, s. 88.

¹³⁷ Boardman, 1967, s. 157.

¹³⁸ Lemos, s. 88.

¹³⁹ John Boardman, **Early Greek Vase Painting** 11th-6th Centuries BC, London, 1998, s. 145.

¹⁴⁰ Boardman, 1967, s. 157. Lemos, s. 88.

¹⁴¹ Williams, s. 129.

Bu grup için en uygun isimlendirme, Schaus ve Bergeron¹⁴² tarafından önerilen ‘Olgun Hayvan Stili’ olmalıdır. Adlandırma tek bir formu işaret etmediği gibi bir önceki stille oluşturduğu bağı ile oldukça uygundur. Ancak Bergeron, olgun hayvan stilinde, keçilerin artık görülmediğinden söz eder. Lemos’un gruplandırması içindeki bir grup keçi figürlü buluntunun dışarıda kalmasına sebep olur. Oldukça keskin olan bu sınırlamanın doğruluğunun değerlendirilebilmesi için ayrıca tipolojik ve kronolojik problemlerinde çözülebilmesi adına bu stilin chalicelerinin yeniden değerlendirilmesi gereklilik olmuştur.

Lemos’un bu grup için bir diğer tanımlaması olan ‘doldurma motifli chaliceler’ adlandırması temelde basit hayvan stili ile zıtlığı vurgulamak adına seçilmiştir. Bu grup gerek doldurma motifleri gerekse hayvan figürleri ile yaban keçisi stilini yansıtır. Orta Yaban Keçisi Stili-II’nin devamı olduğunu ortaya koyar. Ancak bu grup, Geç Yaban Keçisi Stili’ndeki bozulmayı da yansıtmaz. Stilde bir yenilenme olarak kabul görmesi gereken bir gelişim söz konusudur. Lemos, bu örnekleri yeni bir stil olarak ele alır ve olasılıkla tek bir atölyenin üretimi olduğunu vurgular. Ancak bu atölyenin, Aphrodite Kasesi Ressamı ve onun takipçilerinin atölyesi olması gerektiğini söyleyip, Würzburg Chaliceleri Ressamı’nın atölyesinin daha tutucu olduğunu belirtir. Böylece Lemos, iki farklı yaklaşımı ayrı ayrı değerlendirir.¹⁴³

A. Katanya Chaliceleri Grubu:

Würzburg Ressamı stilinde olmakla birlikte, üslup olarak Orta Yaban Keçisi Stili-II ile Olgun Hayvan Stili arasına yerleştirilebilecek, ancak Geç Yaban Keçisi Stili’nden de birçok yönden ayrılan bağımsız bir gruptur. Lemos, Catane’dan üç, Tocra ve Apollonia Pontica’dan birer parçayla bu grubu oluşturur.¹⁴⁴

Geciken bu üretim, erken örneklerden bazı temel nedenlerle ayrılmaktadır. İlk olarak formda kase geçişi hala çok belirgindir. Buna rağmen konik ayak bulunmaktadır. Tüm parçalar ince cidarlı. İkinci olarak, kırmızı ve beyaz bitkisel süslemeli iç bezemeye sahipler. Katanya chaliceleri MÖ 6. yüzyılın başına tarihlenen bir konteksten ele geçmiştir. Lemos, Tocra’dan ele geçen parçadan yola çıkarak, bu grubun MÖ 580’e kadar sürdüğünü belirtir.¹⁴⁵

¹⁴² Bergeron, s. 6.

¹⁴³ Lemos, s. 88.

¹⁴⁴ Lemos, s. 88.

¹⁴⁵ Lemos, s. 184.

Grubun örneklerinde, bezeme şemasında eski, sınırlandırılmış metoplar şeklindeki bezeme görülür. Sınırları oluşturan şablon bezeme ve kulpların üzerine denk gelen alandaki çerçevelenmiş motif tıpkı, Orta Yaban Keçisi Stili-II kaplarında olduğu gibidir. Birbirini takip eden keçiler tipiktir. Bu grubun, Würzburg chaliceleri stilinin sonu olduğu anlaşılmaktadır.¹⁴⁶

B. Yenilenmiş Hayvan Stili ¹⁴⁷

Aphrodite Kasesi Ressamı ve onun çevresindeki takipçilerinin eserleridir. Williams'ın, Olgun Hayvan Stili ile ilişkili Kadeh Atölyesi önerisi bu grup için olmalıdır.¹⁴⁸ Yüzyılın başında açık yeniliklerle stilde taze bir yönelim ortaya çıkar. İlk olarak, repertuardaki değişim dikkati çeker. Lemos'a göre; keçi, kaz, geyik ve köpekler çok nadirdir.¹⁴⁹ Bergeron'a göre keçiler ve kuşlar hiç görülmez.¹⁵⁰ Tilkiler kullanılmaz. Tutulan hayvanlar ise; aslan, sfenks, boğa ve domuzdur. Sirenler ve az da olsa grifonlar görülür. İkonografi açısından ise Orta Yaban Keçisi Stili-II'den farksızdır.¹⁵¹

Bir diğer yenilik, chalice formundaki değişimdir. Üst gövdenin yükselmesi, bezeme şeması için daha büyük ve geniş bir alan sağlar. Sınırlanmış, metoplar halindeki bezeme artık tüm vazoyu dolanan kesintisiz bir hal almıştır. Ayrıca açık kaplarda görülen bitkisel motifli iç bezeme, bu yenilenmiş halin bir parçası olur. Son olarak çizim çok özenlidir. Khios seramiğinin genelinden ve dönemin Doğu Yunan standartlarından daha kusursuzdur. Yenilenen bu stil, beş stilistik alt grupta detaylandırılmıştır.¹⁵²

1. Özenli işlenmiş chaliceler grubu;

MÖ 590-575 yılları arasına tarihlenen¹⁵³ grubun tümü Naukratis buluntusudur. Grubun genel özelliklerinden birisi chalicelerin büyük boyutlu olmalarıdır. 30-40 cm arasında değişen çapları ve kalın cidarlı olmaları sebebiyle, Lemos tarafından chalice-krater olarak ele alınırlar.¹⁵⁴

¹⁴⁶ Lemos, s. 89.

¹⁴⁷ Lemos bu gruptan; Yenilenmiş Hayvan Stili grubu şeklinde söz eder. Olgun hayvan stilinin yansıtıldığı asıl örnekler bu gruptadır. Ancak bu grupta stil üzerindeki gelişim chaliceler üzerinden değerlendirildiği için; Kadeh atölyesi isim önerisi daha uygun görünmektedir.

¹⁴⁸ Williams, s. 129.

¹⁴⁹ Lemos, s. 89.

¹⁵⁰ Bergeron, s. 6.

¹⁵¹ Lemos, s. 89.

¹⁵² Lemos, s. 89.

¹⁵³ Lemos, s. 184.

¹⁵⁴ Lemos, s. 90.

Sınırlı denilebilecek bir polikromi görülür. Astar beyazdan çok kreme kadar değişir. Firnis sulandırılarak bazen sarıya hatta altın sarısına kadar dönüştürülür. Kırmızı; domuzların gövdesindeki lekelerde, beyaz; domuz ve sfenkslerin göz çukurlarında kullanılır. Kırmızı lekeli domuzların hepsi, iki ya da üç el tarafından yapıldıklarını düşündürür. Boğalar tek bir elden çıkmış gibidir. Aslanlarsa en çok özen gösterilerek yapılan hayvanlardır. Aslanların yelesi ağ şekillidir. Vücudunu ve bacaklarını çevreleyen ve dikkatlice işlenmiş bir kontur çizgisi görülür. Sfenksler için ise; iki farklı ikonografi vardır. Biri bilinen ve alışıldık olan tip, diğeri ise daha kaliteli ve süslü bir tiptir.¹⁵⁵

Kompozisyon tüm üst gövdeyi kaplar. Kendini savunan ya da kaçan boğa ya da domuzlar sevilen tasvirler olmuştur. Dudak şablonu çoğunlukla ağır ve karmaşıktır. Zaman zaman iki yatay çizgi arasındaki kısa eğik çizgiler ya da Z motiflerinden oluşan basit şablonda görülür. Çift saç örgüsü kulplar arasındaki bölge için genel motiftir. Bazen bu motifin üzerinde, figürlerin bastığı taban çizgisi formunda başka motiflerden yapılmış ince bir bant yer alır. En çok görülen doldurma motifleri; kabaralı ya da kabarasız noktalı yaprak rozetler, etrafında noktalar bulunan konsantrik dairelerden oluşan rozetler, bir dikdörtgen içine yerleştirilmiş kollarının arasında noktalar bulunan haç motifidir. Üçgen ve rondela şeklindeki askı motifler daha seyrek kullanılmak üzere varlığını sürdürür. Hayvanların ayaklarının arasında görülen motifler artık kullanılmaz. Lemos hem doldurma motifleri hem de figürlerin ustaca çizimiyle bu grubun, Aphrodite kasesi grubunun devamı olduğunu vurgular.¹⁵⁶

2. Naukratis chaliceler grubu;

Hepsi Naukratis'ten bulunmuş ince cidarlı chalicelerden oluşur. Çizimin kalitesi daha düşüktür. Aceleci ve özensiz çizimin sebebi uzun bir zaman dilimine yayılmasından kaynaklı olabilir. Bu grubun bazı parçalarında iç bezemelerde bozulmaların ilk izleri görülür.¹⁵⁷

3. Toca-Delos chaliceleri grubu;

Toca, Kyrene ve Delos'ta bulunmuş chalicelerden oluşur. Birinci gruptan farkı polikromi görülmemesidir. Bezeme unsurları, doldurma motifleri, kompozisyon aynıdır. Stil biraz daha geç gibi görünmektedir.¹⁵⁸

¹⁵⁵ Lemos, ss. 90-93.

¹⁵⁶ Lemos, ss. 90-93.

¹⁵⁷ Lemos, s. 93.

¹⁵⁸ Lemos, s. 93.

4. Pitane chaliceleri ressamı;

Pitane kazılarında ele geçen iki chalice aynı elden çıkmıştır. İkisi de form olarak ağır ve büyüktürler. 25-30 santimlik yükseklik ve çapa sahiptirler. Dudak şablonu, kulplar arasındaki motif ve doldurma motifleri aynı elin ürünü olduklarını ortaya koyar. Hayvanların çizimi farklılık gösterir. Bu ressama verilen chalicelerden biri özenli, bir diğerinde bir yüz özenli diğer yüz aceleci bir tavırla çizilmiştir. Boya gövdeler üzerinde iyi dağılmamıştır. Aslan üzerindeki aceleci çizimden olsa gerek kuyruk neredeyse sırt sonundan çıkar ve yukarı doğru yayılır.

5. Berezan chaliceleri grubu;

Tocra ve Berezan'da bulunmuş chaliceler, Emporio, Khios ve Himera'da bulunmuş tabak, kapak parçası gibi eserlerden oluşur. Bu grupta polikromi yoktur. Olasılıkla uzun bir periyodu kapsar, belki bir çeyrek yüzyıl devam etmiştir. Hem ağır hem de hafif chaliceler vardır. Birinci grubu anımsatan bezeme şemasının yanında aceleci bir çizim görülür. Hayvanların çizimindeki gerileme ile birlikte bu grup stilin son aşamasının eserleridir.¹⁵⁹

3.4.1.2. Basit Hayvan Stili

Lemos'un bu stili 'Chalice Stil' olarak ele aldığını ve grubun Boardman tarafından 'Basit Hayvan Chaliceleri' şeklinde anıldığını belirtmiştik. Bergeron ise; stili 'Basit Hayvan Stili' olarak adlandırır. Kendinden önceki Olgun Hayvan Stili gibi, bu stilin de kadehlere özgü olmadığını gerekçe gösterir.¹⁶⁰ Bu grup için sadece figürlerin hayvanlardan oluşmaması sebebiyle isim uygunsuz gözükmemektedir. 'Basit Figürlü Stil' denmesi belki daha uygun olacaktır. Nitekim Boardman doldurma motifsiz örneklerden, '*Basit figür chaliceleri*' diye bahseder.¹⁶¹ Ancak grubu güncel yayınlarda anıldığı haliyle değerlendirmek daha uygun olur.

Bergeron, Naukratis'ten ele geçen 2213 parçanın 452 adedinin bu stilde olduğunu bildirerek MÖ 570-560 olarak tarihlendirir.¹⁶² Lemos, stilin olgun hayvan ve grand stillerinin ardılları ancak farklı bir atölyenin üretimi olduğundan bahsederek başlangıç tarihini MÖ 6. yüzyılın ikinci çeyreğinin başlarına verir. Alt gruplarını tespit

¹⁵⁹ Lemos, ss. 93-94.

¹⁶⁰ Bergeron, s. 6.

¹⁶¹ Boardman, 1967, ss. 157-158.

¹⁶² Bergeron, s. 7.

ederek, son alt grup ile bitiş tarihi olarak ise MÖ 530'u önerir.¹⁶³ Lemos'un tek bir merkeze bağlı kalmaması sebebiyle daha geç örnekleri görmesi kuvvetle muhtemeldir.

Stil, rezerve teknikli chaliceler içindeki son figürlü bezemeli kategori olarak karşımıza çıkar. Üç ana gruba ayrılmıştır; A, B ve D. C grubu; A ve B grubuna ait olabilecek küçük parçalardan oluşur.¹⁶⁴ C grubuna ilişkin bir detay bulunmamakla birlikte, sağlıklı bir sınıflandırma olmasına rağmen stilin daha iyi anlaşılması açısından ana gruplar ve alt gruplara değinmek bir gereklilik olmuştur.

A. Doldurma motifsiz vazolar

Chaliceler, kantharos ve phialelerden oluşur. Chaliceler için formun; ince cidarlı ve küçük olduğu görülür. Hafif chaliceler için karşılaşılan ağız çapı ve uzunluk orantısı bu grup içinde görülür. Ağız çapları için ortalama 13 ila 18 cm. arasında değişen bir uzunluk tespit edilmiştir. Grubun temel özelliği doldurma motiflerinin olmayışıdır. Bezeme elemanları insanlar ve hayvanlardır. Hayvan figürleri sadece aslan ve sfenkslerden oluşur. Her iki hayvan figürü de yaban keçisi stilinden geliştirilmiştir. Ve olgun hayvan stilini takip eder. Aslanlar ağ yeleli şekilde betimlenir. Standart bir duruş oluşur; aslanlar sağa, sfenksler sola dönük betimlenir. Sfenksler çoğunlukla çömelir stilin sonuna doğru yürüme duruşunda örnekler vardır.¹⁶⁵

İnsan figürleri ise grand stile benzer ancak daha basit halidir ve polikromi yoktur. Çoğunlukla kadın figürleri kullanılır. Tapınma sahnelerinde ya da komos sahnelerinde çelenk ya da nar taşıırken betimlenirler. Bazı örneklerde mix teknik görülür. Kadınlar silüet tekniğinde komastlar siyah figür tekniğinde bezenmiştir. Mitolojik figürler çok azdır. Motifler en basit tiptedir. Dudak basit şablon bezemelidir. Kulplar arasında çoklu fırça ile çizilmiş dik çizgilerden oluşmuş metop içinde bir ya da iki yatay testere kenarlı desen genel motiftir. İç bezeme basittir.¹⁶⁶ Stil, olgun hayvan ve grand stillerinin hemen ardılları olsa da farklı bir atölyenin ürünüdür.¹⁶⁷

Doldurma motifsiz örneklerin en erkeni, Lemos tarafından Antithetik Sfenksler grubu olarak tanımlanır. Sağa bakan sfenksli parçalarla olasılıkla bu gruptaki antithetik duruş sebebiyle karşılaşılar. Bu gruptaki örneklerin kulp hizasında çiftli giyoş motifi görülür. Tocra'dan ele geçen ve tabakalı olan iki örneğin aynı ressama ait olduğu

¹⁶³ Lemos, ss. 185-186.

¹⁶⁴ Lemos, ss. 125-132.

¹⁶⁵ Lemos, ss. 125-126.

¹⁶⁶ Lemos, ss. 125-130.

¹⁶⁷ Lemos, s. 185.

Boardman tarafından tespit edilmiştir.¹⁶⁸ Tocra tabakası MÖ 590-565 tarih aralığını verir. Ayia Paraskevi chaliceleri için Lemos verilen MÖ 570 üst sınırından daha erken olamayacağı görüşündedir.¹⁶⁹

Diğer bir alt grup ise tek figürlü gruptur. Lemos bu grubu birbirini takip eden dört aşamaya ayırır.¹⁷⁰ Takip ettiği dört aşamada benzer figürler sebebiyle ressam takibi yapmayıda hedeflemiştir. Eski Smyrna'dan¹⁷¹ gelen örnek, Lemos tarafından MÖ 570 yıllarına ait olarak kabul edildiğinden bu alt grup için en erken tarihi verir. Tocra'nın MÖ 565-520/510 tarihli tabakasından gelen örnek sebebiyle de Lemos, MÖ 6. yüzyılın ortalarına veya biraz sonrasına tarihlenebileceğini belirtmektedir.¹⁷²

Üçüncü alt grup ise tapınanlar grubudur. Berezan'da¹⁷³ bulunan bir chalice etrafında gruplanır. Grubun çoğunluğunu chaliceler oluşturur. Parçalarda mix teknik denenmiştir.¹⁷⁴ Komast chalicelerinin A grubu ile yakından bağlantılıdır. Yüzyılın ortalarına doğru ya da biraz sonrasına yerleştirilebilir.¹⁷⁵

B. Şablon bezemeli 6. yüzyıl vazoları

MÖ 6. yüzyıl chalicelerinde geriye doğru gidişin açıkça gözlemlendiği gruptur. Kulplar arasındaki şablon dışında bezemesizdir. Bazılarında dudak şablonu bulunur ancak oldukça basittir. Kulplar arasına hizalanan şablon her zaman metop çizgileri içinde testere motifidir. Bu chaliceler, erken chalicelerle aynı atölyede üretilmiştir.¹⁷⁶

D. Bitkisel bezemeli vazolar

Chaliceler ve belki omphalosları olan phialelerden oluşur. Bu grubun dekorasyonu lotus ve tomurcuktan oluşmaktadır. İç dekorasyon da oldukça basittir.¹⁷⁷

¹⁶⁸ Lemos, s. 130.

¹⁶⁹ Lemos, s. 185.

¹⁷⁰ Lemos, ss. 130-131.

¹⁷¹ C açması, yanık ev zemininden gelen 1 nolu parça için; Cook MÖ 560 tarihini verir. Lemos ise bunun MÖ 570'e çekilmesini önerir. Detaylar için Bkz.; Cook, 1965, s. 141. Lemos, s. 185.

¹⁷² Lemos, s. 185.

¹⁷³ Lemos, Cilt II, lev. 130, no: 964.

¹⁷⁴ Lemos, s. 131. Boardman, Tocra I, s. 59, not 9.

¹⁷⁵ Lemos, s. 185.

¹⁷⁶ Lemos, ss. 131-132.

¹⁷⁷ Lemos, s. 132.

3.4.2. Eski Smyrna’da RTB Chaliceler

3.4.2.1. Eski Smyrna’da Olgun Hayvan Stili

Eski Smyrna’da ele geçen chaliceler içinde, tez kapsamına alınmayan örnekler dahil olmak üzere az örnekle temsil edilen stillerden biri, Olgun Hayvan Stili’dir. Bunun sebebi stilin örneklerinin henüz ele geçmemiş olması olabileceği gibi MÖ 6. yüzyıl başında, Lydia saldırıları ile kentte oluşan tahribatın giderilmesinin öncelikli bir durum olması da olasıdır. Az örnekle temsil edilmesine rağmen stilin örnekleri oldukça kaliteli bir işçiliğe sahiptir.

Eski Smyrna’da ele geçen ve daha önce Cook tarafından yayınlanmış olan Kat. No. 52 bu grup içinde kendine yer bulur. Üç parçadan oluşan örneğin bir parçası depolar içinde tespit edilmiştir. Cook’un da belirttiği gibi astarı bakımından MÖ 7. yüzyıl örneklerine benzer. Ne yazık ki parçanın korunma durumu form ve bezemeler hakkında detaylı değerlendirmeye izin vermez. Dudak şablonu ve kulp üstü motifi dışında; bir hayvan figürünün kuyruğu, doldurma motifi olarak bir swastika meander ve köşe motifi yer alır. Würzburg chaliceleri stilini yansıtan bu örneğin iç yüzünde firnis yahut varsa bezemesi korunmamıştır. Ancak stilde sınırlandırılmış metoplu bezeme şeması ve kulp hizasının üzerine denk gelen tipik çerçevelenmiş meanderli kulp üstü motifi ile Orta Yaban Keçisi stili-II geleneğinde bezenmiştir. Kat. No. 52 buluntu bilgisi konteksi itibariyle Cook¹⁷⁸ tarafından MÖ 560-550 tarih aralığına yerleştirilir. Bu tarih Lemos’un tarihlendirmesi ile uyuşmamasına rağmen stilin en geç örneği olmalıdır.

Eski Smyrna’da E 14 - E 15 karelerinden ele geçen Kat. No. 53, olgun hayvan stilinin önemli örneklerinden biri olmasına karşın Yenilenmiş Hayvan Stili’nin beş alt grubunun hiçbirisiyle tam olarak uyuşmaz. Dudak şablonu; ikili ince yatay bantlar arasında kısa eğik çizgilerle bezenmiştir. Lemos tarafından olgun hayvan stili dudak şablonları tablosunda Tip 1¹⁷⁹ olarak karşımıza çıkar. Korunan parçalar üzerinde bir sınırlandırma motifine rastlanmaz. Kulp hizasında yer alan bezeme alanlarında iki farklı bezeme kullanıldığı görülür. Gövde parçalarından biri, özenli işlenmiş chaliceler

¹⁷⁸ J. M. Cook, “On the Date of Alyattes' Sack of Smyrna”, *The Annual of the British School at Athens*, Sayı: 80, 1985, s. 25, 28.

¹⁷⁹ Lemos, s. 91, fig. 47.

grubunda görülen çift saç örgüsü motifi ile bezenmiştir. Diğer gövde parçasında ise meander dizisi bezemesi görülür. Kase altı dört yatay bantla bezenmiştir.

Figürlü bezeme alanının tüm üst gövdeyi kapladığı görülür. Birbirini takip eden sfenksler ile bezenmiştir. Khios sfenkslerinin geleneksel bir şekilde sola dönük betimlenmesinin tipik bir örneği gibidir. Sfenkslerden yalnızca birinin korunma durumundan yola çıkarak törensel kompozisyonda olduğunu söylemek mümkündür. Sfenksin yüzü aşına olunduğu üzere bir kadın yüzü şeklindedir. Saçta ise sıkça rastlanan ve başı çevrelemiş şekilde betimlenen bir bant görülür. Khios sfenkslerinde bir gelenek olan tek saç teli spirali görülmez yahut korunmamıştır. Ancak geleneksel iki farklı sfenks tipinden farklı bazı detaylar göze çarpar. Örneğin; saçların betimlenmesinde alın üzerinde üç bukle ve arkaya düşen saçlardaki kütleli duruş. Kütleli biçimde duran arka saçlar üzerinde kırmızı ek boya kullanımı da alışılmışın dışında görünmektedir. Yüz detaylarında kaşın kavisli ve yüz hattına bitişik hali ise olasılıkla ressamın standart çizimi olmalıdır. Yine yüz detaylarında dudak kenarında ben benzeri bir nokta ve kulak çiziminin soru işaretine yakın çizimi de ressamın özellikleri gibi görünmektedir.

Kat. No. 53 parçaları, doldurma motifleri bakımından değerlendirildiğinde; kabarık noktalı yaprak rozet, çiçek rozet, askı üçgen ve askı rondelanın yanı sıra dört noktalı motifle öne çıkar. Doldurma motiflerinin yanı sıra çizimdeki özen ve ustaca işlenmiş detayları ile özenli işlenmiş chaliceler grubuyla bağlantısını kuvvetlendirir. Grubun örneklerinde olduğu gibi firnis sulandırılarak çeşitli renk tonları elde edilmiş ve sınırlı polikromi uygulanmıştır. Ancak anlatıldığı üzere bu grubun örnekleri ağır chalicelerdir. Kat. No. 53 ise ince cidarı hem de küçük boyutları ile hafif chalice olarak değerlendirilebilir. Bu sebeple özenli işlenmiş chaliceler grubuyla ayrışır. Ancak bezeme şeması bakımından bu gruba çağdaş olmalıdır.

Kat. No. 53 parçalarının iç yüzünde yer alan bitkisel bezemelerde dikkatlice işlenmiştir. Ek kırmızı ve beyaz boya kullanılarak bezenmiştir. İç yüzde çiçek rozet ve lotuslar arasında görülen nar motifleri ise Laconia etkisinin artık sürece dahil olduğunu gösterir. Kat. No. 53 parçalarının buluntularına ait notların tutulduğu 1985 yılı açma defterinde aktarılan bilgiler; kontekste C Ressamı'na ait bir kyliks ile Camtar

Ressamı'na¹⁸⁰ ait bir kraterin ele geçen buluntular arasında olduğu şeklindedir.¹⁸¹ Kat. No. 53, MÖ 580-570/550 yıllarına tarihlenebilir.

Kat. No. 54 ise olgun hayvan stilinin temsil edildiği bir başka chalice parçasıdır. D-14 karesinden ele geçen parça üzerinde korunmuş olan sfenks ve çiçek rozetin birbirine olan yakınlığı, Kat. No. 54'ü bu grup altında incelemeye sebebiyet verir. Parçanın korunma durumu uygun olmadığından detaylı incelemek mümkün değildir. Ancak rozetin ve sfenksin korunan kısmı Kat. No. 53 ile benzerlik gösterir. Sfenksin gövdesi ve bacağı, ek kırmızı boya ile vurgular yapılarak bezenmiştir. Buluntu yerleri de birbirine yakın olan Kat. No. 53 ve Kat. No. 54 parçaları belki de aynı chalice ait olabilir.

Eski Smyrna'dan ele geçen ve stilin bir başka temsilcisi ise Kat. No. 55'tir. L-3 karesinden ele geçen bu chalice üzerinde betimlenmiş domuz figürünün gövdesi ve boynu korunmuştur. Boyun üzerinde rezerve bırakılmış bir alan ile gövde-boyun geçişi vurgulanmıştır. Domuzun sırt tüylerinde de rezerve teknik uygulanmıştır. Domuzun kafası aşağı doğru eğilmiştir. Olgun hayvan stilinin sevilen bir figürü olan domuz, Lemos tarafından da incelenmiştir. Birçok örnekte görülen domuzun gövdesi kırmızı noktalar ile bezenmiştir. Ancak Kat. No. 55'in domuz figüründe ek kırmızı vurgusu tıpkı sfenkslerde olduğu gibi yama şeklinde gövdeye uygulanmıştır. Eski Smyrna örneklerinde stilden ayrılan bu özellik Klazomenai etkisi gibi görünmektedir.

3.4.2.2. Eski Smyrna'da Basit Hayvan Stili

Eski Smyrna'da ele geçen doldurma motifsiz chaliceler az sayıda örnekle temsil edilir. Yine bu gruba ait olması kuvvetle muhtemel bazı örnekler ise korunma durumları sebebiyle farklı bir başlık altında incelenmiştir. Doldurma motifsiz chalicelerin alt grupları içinde ise yalnızca tek figürlü grubun kesin olarak var olduğunu söylemek mümkündür. Kat. No. 56 ve 57 tek bir figür ile bezenmiş chaliceler olarak öne çıkar. Her iki chalice için ortak olan bir diğer öge ise figür olarak sfenks ile bezenmiş olmasıdır.

¹⁸⁰ Detaylı bilgi için Bkz.; D. Bothmer, The Camtar Painter, *Antike Kunst*, 2. Jahrg., H. 1., 1959, ss. 5-9.

¹⁸¹ Kazı Arşivi, 1985 yılı açma defteri.

H açmasından ele geçen, İzmir Arkeoloji Müzesi'nde 3362 Env. No. ile kayıtlı Kat. No. 56 örneği daha önce Cook tarafından yayınlanmıştır.¹⁸² Tek figür; oturur pozisyonda betimlenmiş sfenkstir. Gelenek olduğu üzere sola dönük olarak betimlenmiştir. Figürün bastığı yatay ince bant bir segment olarak kullanılmıştır. Yüz ve kanat detaylarında özenli bir çizim varken vücut detaylarında tam aksine bir özensizlik barındırır. Olgun Hayvan Stili içinde değindiğimiz sfenks detaylarının Kat. No. 56 için de benzer olduğu görülür. Khios sfenkslerinin olmazsa olmaz saç spirali detayı bu örnekte görülür. Saç detaylarında alın üzerinde üç perçemli saç düşüşü ve arkada kütleli saç duruşu tıpkı Olgun Hayvan Stili'ndeki Eski Smyrna örnekleri gibidir. Yine kullanılan ek boya vurgusu da ilişkilidir. Yüz betiminde göz ve yüz hattına yapışık kavisli kaş detayı ile küpe eklenmesine karşın soru işareti şeklini koruyan kulakta önceki örnekle benzerdir.

Lemos bu stil için Olgun Hayvan Stili'nin ardıdır derken oldukça haklı olmasına karşın farklı bir atölyenin üretimi olduğu yönündeki iddiasına katılmadığımızı belirtmek isteriz. Eski Smyrna'da ele geçen farklı stildeki Kat. No. 53 ve 56 chalicelerine ait sfenks figürleri özellikle baş ve kanat detayları ile neredeyse aynı elden çıkmış gibidir. Cook, Kat. No. 56 için MÖ 540 dolaylarından geldiğini söylemekle birlikte konteks için verdiği tarih MÖ 575-540'tır.¹⁸³ Kat. No. 53 ile olan yakın ilişkisi göz önünde bulundurulduğunda MÖ 540'tan biraz daha erken olmalıdır.

Korunma durumu kötü olmasına rağmen Kat. No. 57'nin bezeme figürü olan sfenkse ait detaylar kısmen seçilir. Grubun temsilcilerinden biri olan bu örnekte betimlenen ön ayak adım atar gibi görünmektedir. Ön ayağın çizimi sola dönük bir figüre işaret eder ki bu sfenks olmalıdır. Ancak daha çok kaba ve kalın haliyle bu ön ayak aslana ait gibi durur belki de bu özensiz çizimden kaynaklanır. Sfenksin korunmuş olan kanat detayları da oldukça özensiz görünmektedir. Yine iç yüzde kısmen korunmuş bir lotus tomurcuk bezemesine rastlanır. Zaten oldukça basit bezemeye geçilen stilin bu örneğinde kulp hizasında yer alan bezeme alanında görülen özensizlik, Kat. No. 57'nin stilin son örneklerinden biri olduğu fikrini uyandırır. Ancak örneğin tabakasız olması ve herhangi bir kaydının olmaması sebebiyle tarihlendirmek mümkün değildir.

¹⁸² Cook, 1965, s. 123, 140.

¹⁸³ Cook, 1965, s. 123.

Kat. No. 58 ise doldurma motifsiz chaliceler içinde tek figürlü alt grubun temsilcilerinden biri olmalıdır. Ağız parçası olarak korunmuş olması sebebiyle form yönünden incelemek mümkün değildir. Ancak parça üzerinde aslan figürüne ait baş detayı korunmuştur. Sağa doğru dönük betimlenen aslanın yeleleri ağ şeklindedir. Ağız açık olarak kükrer biçimde betimlenmiştir. Parçanın dudak şablonu bulunmaz. Ayrıca iç yüzde küçük bir bölümü korunmuş olan çiçek rozetin artık neredeyse bir yuvarlak halini almış olması parçanın grubun bir üyesi olduğunu doğrular. Basitleşen hatta stilize olmaya başlayan iç dekorasyon grubun bir özelliğidir.

Eski Smyrna'da ele geçen ve İzmir Arkeoloji Müzesi'nde 3363 Env. No. ile kayıtlı olan Kat. No. 59, şablon bezemeli chalicelere örnektir. Şablon bezemeli 6. yüzyıl chalicelerini kesin olarak saptayabilmek oldukça zordur. Hem formu hem bezeme unsurlarını inceleyebilmek için eserin korunma durumunun oldukça iyi olması gerekmektedir.

Kat. No 59'un ağız çapı neredeyse yüksekliğine eşittir. Dudak-kase geçişi yok olmuştur. Kulplar zemine paralel duracak biçimde yerleştirilmiştir. Kase kulp hizasının altında birden daralmaya başlar. Ayak yükselmiştir ancak kase ile eşit olacak kadar yüksek değildir. Bezeme unsuru olarak ise yalnızca kulp hizasında yer alan şablon kalmıştır. Şablon bezemesi ise doldurma motifsiz gruptan farklı olarak daha çok erken chalicelerde gördüğümüz haline benzer. Lemos bu sebeple aynı atölyenin ürünü olduklarını düşünüyor olmalıdır.

Kat. No. 59 örneği ile iç dekorasyonun devam ettiğini söylemek mümkün. Ek beyaz ve kırmızı boya ile yapılmış iki stilize lotus korunmuştur. Yine üç takım çiftli beyaz bant kullanılmıştır. Tondo aşınmalar sebebiyle net seçilememekle birlikte ek beyaz boya ile yapılmış üç yapraklı bezeme görülür.

3.4.3. Eski Smyrna’da RTB Chaliceler Kataloğu

Kat. No. 52

Buluntu Bilgisi: Alyattes tahribat tabakası.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı:-

Kor. Yüks.: 6 cm.

Hamur: 7.5 YR 7/4 pembe. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/3 soluk kahverengi.

Firnis: İç firnis korunmamıştır. Dış firnis, 5 Y 2.5/1 siyah ile 7.5 YR 8/6 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: Kabın içinde 10 YR 8.5/1 beyaz bant izleri mevcuttur.

Tanım: Bezeme alanı haline dönüşmüş ağız kenar parçası. Daha önce yayınlanmış olan üç parça halindeki kabın diğer iki parçası depolar içinde tespit edilememiştir. Parça üzerinde kulp üstü motifi olan meander motifi yer alır. Bezeme alanı dikey kırık meander motifi ile sınırlandırılmıştır. Bezeme alanında korunan haliyle bir köşe motifi, doldurma motifi olarak swastika meander ve olasılıkla bir sfenks figürüne ait kuyruk detayı seçilir. Kabın iç yüzündeki firnis korunmamıştır. Ancak yer yer ek beyaz boya ile yapılan bant izleri seçilir.

Benzerleri: Lemos, Cilt II, lev.79, no. 616. Lemos, Cilt II, lev. 80, no. 624.

Kat. No. 53

Buluntu Bilgisi: E 14 - E 15, *11.25-11.15, 1985.

Ağız Çapı: 19 cm.

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 7,2 cm. – 5,2 cm.

Hamur: 5 YR 6/4 açık kırmızımsı kahverengi. (Kum ve ince mika katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8.5/2 soluk sarı.

Firnis: İç firnis, 10 YR 3/2 çok koyu grimsi kahverengi ile 10 YR 5/4 sarımsı kahverengi arasında geçişlidir. Dış firnis, 7.5 YR 2.5/1 siyah ile 7.5 YR 7/8 kırmızımsı sarı renkleri arasında geçişlidir.

Ek Boya: 9.5/N beyaz, 10 R 4/8 kırmızı ve 10 R 4/6 kırmızı.

Tanım: Aynı kaba ait yirmi altı parçadan oluşur. Bir kısmı restore edilmiştir. Yatay basit ince bantlar arasında eğik çizgiler dizisi ile oluşturulmuş dudak şablonuna

sahiptir. Figürlü bezeme alanı artık sınırlı değildir. Sola dönük sfenksler birbirini takip eder şekilde betimlenmiştir. Sfenkslerin saç, göğüs ve bacak kısımlarında kırmızı ek boya kullanılmıştır. Boşluk doldurma motifleri yaban keçisi stiline nazaran daha seyrek kullanılmıştır. Kulp hizasında ise ön yüzde giyoş ve arka yüzde meander dizisi görülür. Kabın iç yüzünde firnis üzerinde ek beyaz ve kırmızı boya ile oluşturulmuş bitkisel bezeme görülür.

Benzerleri: Lemos, Cilt II, lev. 59, no: 440.

Kat. No. 54

Buluntu Bilgisi: D 14, *11.40-11.20, 1984.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,4 cm.

Hamur: 5 YR 6/4 açık kırmızımsı kahverengi. (Kum ve çok sayıda ince mika katkıdır.)

Astar: 2.5 Y 8.5/2 soluk sarı.

Firnis: İç firnis, 7.5 YR 3/2 koyu kahverengi ile 7.5 YR 3/4 koyu kahverengi arasında geçişlidir. Dış firnis, 7.5 YR 2.5/1 siyah ile 7.5 YR 5/6 güçlü kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: 9.5/N beyaz ve 2.5 YR 4/6 kırmızı.

Tanım: Figürlü gövde parçası. Sola dönük biçimde betimlenmiş sfenkse ait gövde ve bacak detayları görülür. Sfenksin hemen önünde bir çiçek rozetin küçük bir bölümü korunmuştur. Parçanın iç yüzünde firnis üzerinde ek beyaz boya kullanılarak oluşturulmuş iki takım ikili yatay bantla bezenmiştir.

Benzerleri: Lemos, Cilt II, lev. 59, 440.

Kat. No. 55

Buluntu Bilgisi: L 3, *7.70-7.43, 1974.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,7 cm.

Hamur: 5 YR 8/3 pembe. (Kum, mika ve kırmızı zerrecik katkıdır.)

Astar: 10 YR 8.5/2 çok soluk kahverengi.

Firnis: İç firnis, 10 YR 2/1 siyah. Dış firnis,

10 YR 2/1 siyah ile 10 YR 5/6 sarımsı kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: 2.5 Y 8.5/1 beyaz, 2.5 YR 3/6 koyu kırmızı ve 2.5 YR 4/6 kırmızı.

Tanım: Figürlü gövde parçası. Parça üzerinde domuz figürüne ait boyun, gövde detayı korunmuştur. Boyun üzerinde rezerve bırakılmış bir alan ile gövde-boyun geçişi vurgulanmıştır. Domuzun sırt tüylerinde de rezerve teknik uygulanmıştır. Gövde üzerinde kırmızı ek boya görülür. Kabın iç yüzünde iki ince yatay beyaz bant ve bantın üst kısmında beyaz ve kırmızı ek boya ile yapılmış nar? motifi bezemesi görülür.

Benzerleri: Lemos, Cilt II, lev. 58, no: 432. Lemos, Cilt II, lev. 61, 449. Walter-Karydi, Samos VI. 1, lev. 92, no: 749.

Kat. No. 56

Buluntu Bilgisi: H, *11.90-11.60, Kuzey Batı.

Ağız Çapı: (tümlememiş hali)17,1 cm.

Tümlenen ağız 18 cm ila 18,6 cm arasında değişkenlik gösterir.

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 11,3 cm.

Hamur: 7.5 YR 6/2 pembemsi gri. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8.5/2 soluk sarı.

Firnis: İç firnis, 10 YR 2/1 siyah ile 10 YR 4/4 koyu sarımsı kahverengi arasında geçişlidir. Dış firnis, 5 YR 2.5/1 siyah ile 5 YR 7/8 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir. Ek Boya: İç yüzde; N 9.5/ beyaz ve 7.5 R 5/6 kırmızı. Dış yüzde; 2.5 YR 4/6 kırmızı. Tanım: İzmir Arkeoloji Müzesi'nde 3362 Env. No. ile kayıtlı chalice. Eser üzerindeki eksik parçalar alçı ile tümlenmiştir. Dudak şablonu olarak iki ince yatay bant arasında nokta dizisi kullanılmıştır. Bir yüzde oturur pozisyonda betimlenmiş sfenks figürü görülürken diğer yüzde herhangi bir figür görülmez. Figürün bastığı yatay ince bant bir segment olarak kullanılmıştır. Sfenks sola dönük betimlenmiş olup, baş ve kanadın aksine vücut detayları oldukça özensiz şekilde işlenmiştir. Saç ve kanat detaylarında ek boya kullanılmıştır. Kulp hizasında iki takım altılı dikey şeritler ile oluşturulan metop içinde iki sıra testere kenarlı motif görülür. Formun kase ve dudak geçişi belirgin olmayıp tam bir bütünlük gösterir. Kulplar neredeyse yere paralel şekilde yerleştirilmiştir. Kaseden kaideye geçişten hemen önce bant bezemesi görülür. Eserin kaidesi korunmamış olup alçı ile standart bir kaide oluşturularak tümlenmiştir. İç yüz ikili yatay beyaz bantlar ile dört frize bölünmüştür. İlk friz üzerinde ek beyaz ve kırmızı boya ile yapılmış stilize üç çiçek rozet ve yine oldukça stilize bir lotus korunmuştur.

Benzerleri: Boardman, Tocra I, lev. 41, 781. Lemos, Cilt II, lev. 129, no: 962.

Kat. No. 57

Buluntu Bilgisi: -

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,6 cm. – 7,3 cm.

Hamur: 7.5 YR 7/4 pembe. (Kum, mika, kireç ve kırmızı zerrecik katkılıdır.)

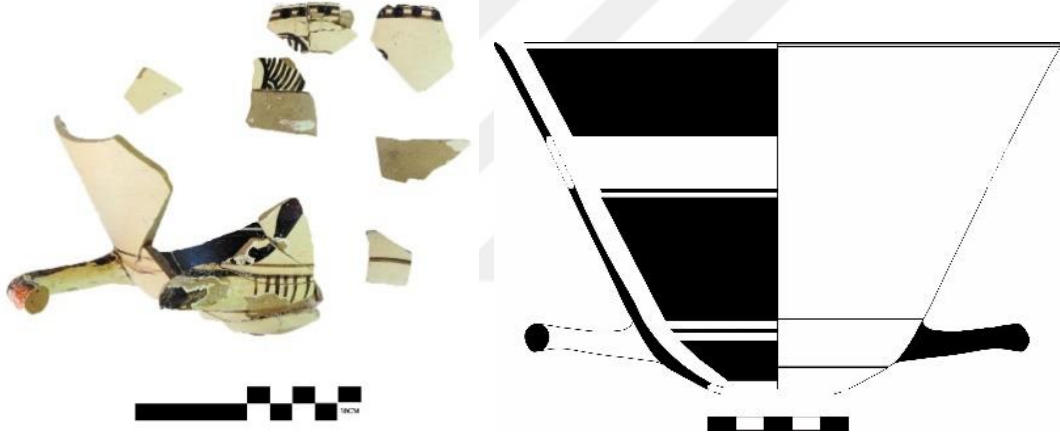
Astar: 2.5 Y 8.5/2 soluk sarı.

Firnis: İç firnis, 2.5 Y 2.5/1 siyah. Dış firnis,
2.5 Y 2.5 /1 siyah ile 10 YR 6/6 kahverengimsi sarı.

Ek Boya: 5 Y 8/1 beyaz ve 7.5 R 3/3 siyahımsı kırmızı (mor).

Tanım: İnce cidarlı yapısı sebebiyle korunma durumu kötü olup, yaklaşık 20 parçadan oluşur. Bir kısmı restorasyon çalışmaları ile birleşir. Dudak kase geçişi belli belirsiz bir haldedir. Kase hafif köşeli bir hal almıştır. Kaide korunmamıştır. Dudak şablonu iki yatay bant arasında nokta dizisi şeklinde bezenmiştir. Figürlü bezeme alanına ait korunan parçalar üzerinde kanat detayları, olasılıkla kuyruk ve ayak detayı korunmuştur. Figürün ayak detayında ek boya kullanılmıştır. Figür sola dönük betimlenmiştir. Kase üzerinde yer alan bezeme alanında kulp yakınında altı dikey metop şeridi korunmuştur. Kulp üzeri firnislidir. İç yüz firnislidir. İki sıra şeklinde üç takım yatay beyaz bant mevcuttur. Dudağa yakın olan beyaz bant dizisi üzerinde ek beyaz ve ek mor boya ile bezenmiş lotus tomurcuk bezemesi görülür.

Benzerleri: Lemos, Cilt II, lev. 127, 951a. Boardman, Tocrá I, lev. 44, no: 792.

Kat. No. 58

Buluntu Bilgisi: E 5, *9.80, 1972.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,4 cm.

Hamur: 5 YR 7/4 pembe. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8.5/2 soluk sarı.

Firnis: 2.5 Y 2.5/1 siyah ile 7.5 YR 5/8 güçlü kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: 2.5 Y 9.5/1 beyaz ve 10 R 3/4 siyahımsı kırmızı.

Tanım: Ağız kenar parçası. Parça üzerinde bir aslan figürüne ait baş kısmı korunmuştur. Sağa dönük olarak betimlenen aslanın gözleri badem formunda olup, burun üç çizgi ile vurgulanmıştır. Aslanın ağzı açık (kükrer) şekilde betimlenmiştir. Aslanın yelesi ağ şeklinde betimlenmiştir. Parçanın iç yüzünde ek beyaz ve kırmızı ile yapılmış çiçek rozet ve beyaz iki ince yatay bandın izleri seçilir.

Benzerleri: Lemos, s. 33, Fig. 17, no: 546. Boardman, Tocræ I, lev. 41, no: 782.

Kat. No. 59

Buluntu Bilgisi: H, *11.90-11.60, Kuzey Batı.

Ağız Çapı: 13,6 cm.

Kaide Çapı: 6,4 cm.

Kor. Yüks.: 13 cm.

Hamur: 7.5 YR 6/4 açık kahverengi. (Kum ve mika katkılıdır.)

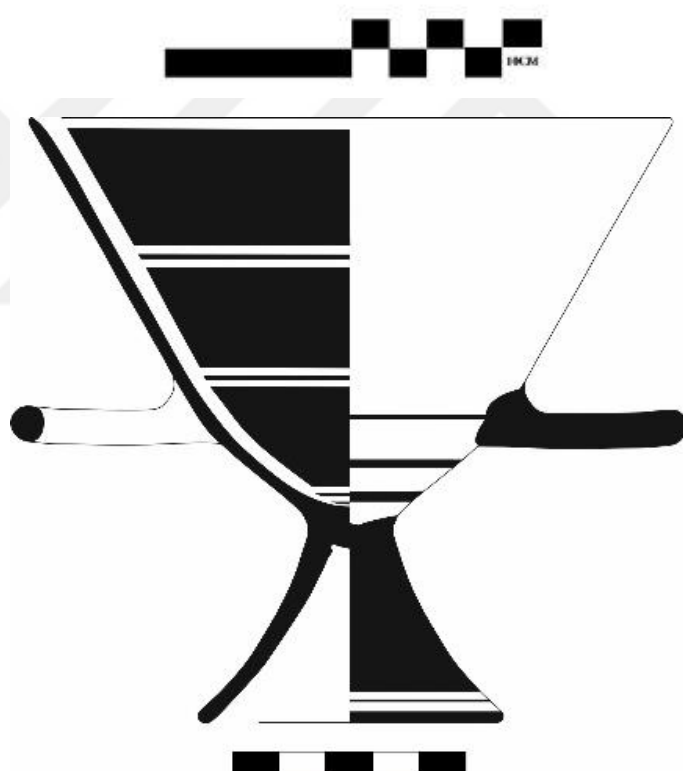
Astar: 10 YR 9.5/2 soluk turuncumsu sarı.

Firnis: 5 YR 2.5/1 siyah ile 5 YR 7/8 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: N 9.5/ beyaz ve 10 R 4/4 hafif kırmızı.

Tanım: İzmir Arkeoloji Müzesi'nde 3363 Env. No. ile kayıtlı chalice. Yer yer eksikleri olan eserin eksikleri alçı ile tümelenmiştir. Kulp hizasında iki takım altılı dikey şeritler ile oluşturulan metop içinde tek sıra testere kenarlı motif görülür. Formun kase ve dudak geçişi belirgin olmayıp tam bir bütünlük içindedir. Kulplar neredeyse yere paralel şekilde yerleştirilmiştir. Kaseden kaideye geçişten hemen önce bant bezemesi görülür. Kaidesi korunmuş olan parçanın, kaidesi üzerinde iki yatay beyaz bant uygulanmıştır. İç yüzde ek beyaz ve kırmızı boya ile yapılmış iki stilize lotus korunmuştur. Yine üç takım çiftli beyaz bant kullanılmıştır. Tondo aşınmalar sebebiyle net seçilememekle birlikte ek beyaz boya ile yapılmış üç yapraklı bezeme görülür.

Benzerleri: Lemos, Cilt II, lev. 138, no: 1006 ile lev. 147, no: 1071.

3.5. SIYAH FİGÜRLÜ CHALİCELER

3.5.1. Siyah Figürlü Chalicelerde Form ve Bezeme Şeması

Khios'da siyah figür tekniği MÖ 7. yüzyıldan 6. yüzyıla geçiş yıllarında başlar ve birçok stilde kullanılarak MÖ 6. yüzyılın sonuna kadar devam eder.¹⁸⁴ Lemos, siyah figürlü stilleri beş başlık ve alt grupları halinde inceler. Tam veya tama yakın parçalar değerlendirildiğinde; MÖ 6. yüzyılın ilk üç çeyreği içinde siyah figür tekniğinde bezenen chalicelerin formu ortaktır. Hepsi Boardman'ın oluşturduğu tipler içinde tip III'e¹⁸⁵ dahildir. Komastlı chaliceler, hayvanlı olanlardan daha küçüktür. Aslında birçoğu minyatürdür. Genellikle çap, yükseklikle aynıdır ya da yakındır.¹⁸⁶

Bezemedede görülen insan figürleri yalnızca komos sahnelerine aittir. Komastlar ve ara sıra kadın figürleri görülür. Hayvan figürleri içinse; horozlar ve tavukların yer aldığı kümes hayvanları (poultry) grubundan söz edebiliriz. Bazen horoz tek başına betimlenirken bazen ise bir tavukla anthitetik kompozisyonda yapılmıştır. Onun dışında kuşlar ve yunuslar yer alır.¹⁸⁷

Siyah figürlü chalicelerde bezeme unsurları sadece iki yerde bulunur. Dudakta ve kulp hizasında kase üzerinde. Dudak için kullanılan yedi tip şablon motifi¹⁸⁸ vardır. En popüler olanı iki paralel yatay çizgi arasında noktalardan oluşan şablondur. Diğer süsleme motifli yer kulplar arasındaki alandır. Beş tip¹⁸⁹ içindeki en popüler şablon motifi, dikey çizgilerle oluşturulmuş metop içinde testere dişi motifidir.

Siyah figürlü chalicelerde, doldurma motifleri adına yalnızca rozetler görülür. Sfenks ve aslan stiline kadar düzgün yapılmamış olsa da benzer rozetlerdir. Bir kısım örnekte, rozetlerin bazılarının merkezlerinde kırmızı ek boya görülür.¹⁹⁰

Örneklerin yarısında iç yüzde bezeme görülmez. Bunun sebebi parçalar halinde olması ya da yayınlanmış örneklerin iç yüzlerinin eksik olmasından kaynaklı olabilir. İçi bezemeli örnekler açısından değerlendirilirse; basit lotus motifi en sık rastlanılan

¹⁸⁴ Lemos, s. 133.

¹⁸⁵ Boardman, *Tocra I*, ss. 58-59.

¹⁸⁶ Lemos, s. 163.

¹⁸⁷ Lemos, ss. 163-166.

¹⁸⁸ Lemos, s. 167, fig. 91.

¹⁸⁹ Lemos, s. 167, fig. 92.

¹⁹⁰ Lemos, ss. 167-168.

bezemedir. İkincil motif olarak lotus-palmet dizisi, üçüncü olarak ise lotus-tomurcuk dizisine rastlanır. İç yüzde işlenen bezemelerde siyah firnis üzerine kırmızı ve beyaz boya kullanılmıştır. Figürlü bezeme ise hiçbir zaman kullanılmamıştır.¹⁹¹

Siyah figür chalice stili kolayca ayrılabilen ve birbirine uyumlu bir sınıftır. Beyazımsı porselen benzeri astar tümünde görülür. Figürler silüet, detaylar kazıma çizgiler ile yapılmıştır. Figürlerde ek olarak sadece kırmızı boya kullanılmıştır. Bahsedildiği üzere iç dekorasyon en basit formdadır. Siyah figür chaliceleri, bezeme unsurları olan figürlere dayanarak iki gruba ayrılmıştır.¹⁹²

3.5.1.1. Komastlı Chaliceler

Komastları betimleyen ilk merkez Korinth olmuştur. Sevilen bir konu olan komastlar, tüm Arkaik seramik okullarında görülür. Korinth komos sahneleri, Erken Korinth döneminin başlarında başlar ve Geç Korinth'in başlangıcından sonra (MÖ 630-550) kaybolur. Khios sanatına ise siyah figür tekniğinin girişinden çok sonra dahil olur. Khioslu sanatçıların elinden çıkan komastlar hem stilistik hem de ikonografik olarak Korinth'ten de diğer merkezlerden de oldukça farklıdır. Komastların çoğunun başında örtü benzeri bir başlık görülür.¹⁹³

Komast chaliceleri için tarihlendirme kıstası stildeki değişimdir. Kesin olan tarihler Eski Smyrna'dan ele geçen MÖ 560-550 tarih aralığını veren iki parçadan gelmektedir.¹⁹⁴ Lemos, komastlı chaliceler için stilistik açıdan bir alt gruplandırma yapmıştır. Ancak bazı alt gruplar açısından sağlıklı olmayan temellere dayandığından, tutarlı olmadığını belirtir.¹⁹⁵

Grup A: MÖ 575-550.¹⁹⁶ Mix tekniktendirler. Kadın figürleri için kontur tekniği, komast için siyah figür tekniği kullanılmıştır. Doldurma motif ve dudak şablonu yoktur. Bu grubun örnekleri, reserve stildeki basit hayvan stillerinin tapınanlar grubu ile bağlantılıdır.¹⁹⁷

¹⁹¹ Lemos, ss. 168-169.

¹⁹² Lemos, s. 169.

¹⁹³ Lemos, s. 169.

¹⁹⁴ Cook, 1965, s. 140-141.

¹⁹⁵ Lemos, s. 170.

¹⁹⁶ Lemos, s. 189.

¹⁹⁷ Lemos, s. 170.

Grup B: MÖ 575-555.¹⁹⁸ Daima dudak şablonu görülür. Bazı örnekler için yarım rozetler vardır. Lemos, bu grup ile sfenks ve aslan stiline bir alt grubu arasında sıkı olmayan bir bağ olabileceğini belirtir.¹⁹⁹

Grup C: MÖ 580-560.²⁰⁰ Tamamen uyumlu bir grup değildir ancak en iyi komast figürleri bu gruba aittir. Çoğunlukla dudakta şablon bezeme vardır. Doldurma motifleri hiç görülmez. Detaylarda çeşitlilik görülür. Figürlerde kulaklar oldukça dikkatlice çizilmiştir ancak bazı farklarla ayrılır. İç dekorasyon en kaliteli şekilde bezenmiştir. Grubun örneklerinin çoğunda insize çizgiler çok özenlidir. Örtü benzeri başlık oldukça özenli şekilde kazınmıştır.²⁰¹

Grup D: MÖ 565/560-545/540.²⁰² Dudak şablonu görülür. Tüm parçaların ortasında bir ya da iki insize daire olan disk şekilli rozetler doldurma motifi olarak kullanılmıştır. Bir parça dışında stiline yozlaşmaya başlamasının ilk izleri bu grupta görülmeye başlanır.²⁰³

Grup E: MÖ 560-540.²⁰⁴ Grup stiline bozulmuş örneklerini de içermektedir. Figürlerdeki silüet ve insize çizgileri oldukça dikkatsizdir. D ve E gruplarında disk şekilli rozetler vardır. Stiline son safhasına ait gruplardır.²⁰⁵

Grup F: MÖ 540 civarı.²⁰⁶ Açıkça bu stiline sonunu gösteren uyumlu bir gruptur. Disk rozetler artık leke ya da damla gibi olmuştur. Üstlerini rastgele insize çizgiler serpiştirilmiştir. Bazı parçalarda doldurma motifi yoktur. Komastlar artık gölge adamlar gibi görünmektedir. Boya zayıf ve incedir. İnsize çizgiler Khios siyah figürünün içinde en dikkatsiz çizilenlerdir. Komastların göğsündeki bantlar, aceleyle çizilmiş iki paralel çizgi ile gösterilmiştir. Örtü benzeri başlık baştan savma yapılmıştır. Kulaklar ise gösterilmemiştir.²⁰⁷

¹⁹⁸ Lemos, s. 189.

¹⁹⁹ Lemos, s. 170.

²⁰⁰ Lemos, s. 189.

²⁰¹ Lemos, ss. 170-172.

²⁰² Lemos, s. 189.

²⁰³ Lemos, s. 172.

²⁰⁴ Lemos, s. 189.

²⁰⁵ Lemos, s. 172.

²⁰⁶ Lemos, s. 189.

²⁰⁷ Lemos, s. 173.

3.5.1.2. Kümes Hayvanları (Poultry) Grubu

Siyah figürlü chaliceler için hayvan repertuarının büyük  o unlu unu horozlar ya da horoz tavuk ikilisi oluşturur. Lemos, kümes hayvanları (poultry) grubu olarak adlandırır. Tek bir stilistik grup halindedir. Grup uyumlu ve homojendir. Parçalardaki  izim kusursuz görünmektedir. Kazıma çizgiler çok dikkatli ve incedir.²⁰⁸ Mö. 565-540 yılları arasına tarihlenen²⁰⁹ grup için geli imden çok bozulmadan söz etmek mümkün, bu sebeple Lemos dört safha²¹⁰ şeklinde stilin sonlanı ını detaylandırmı tır.

Cook'un, Eski Smyrna chalicelerinden söz ettiği yayınında bu gruba ait bir tabakasız  rnek²¹¹ de yer alır. Bahsi geçen chalice parçası üzerinde kümes hayvanına ait boyun detayı korunmuştur.

3.5.2. Eski Smyrna'da Siyah Figürlü Chaliceler

Eski Smyrna'da ele geçen komastlı örneklerin bazıları Cook²¹² tarafından yayınlanmıştır.     rnek Lemos'un katalogunda da kendine yer bulmuştur.²¹³ Kat. No. 60, yayınlanan örneklerden biridir. Ancak Lemos yalnızca komastların korunduğu Kat. No. 60 ve bir  rne i Grup E içinde de erlendirmi tir. Cook ve Lemos bu örneklerin M  560 dolaylarına ait olduğu konusunda hem fikirdir.    nc  parça ise yalnızca disk şekilli insize daireli rozetler barındırır. Lemos tarafından herhangi bir gruba dahil edilmez ancak komastlı örnekler ile birlikte verilir. Cook ise M  540-530 tarihli bir konteksten geldiğini vurgular.²¹⁴

Eski Smyrna'da ele geçen komastlı başka bir örnek ise Kat. No. 61'dir. Gövde parçası üzerinde komast stilin standart motiflerinden biri olan disk şekilli insize daireli rozetler ve bir komastın el detayı görülür. Komasta ait el ince uzun bir biçimde çizilmiştir. Avuç içi a a ı bakar ve el açık betimlenmiştir.    yüzde; beyaz bantlar ve olasılıkla lotus bezemeye ait bir detay korunmuştur. Buluntu yeri belli olan Kat. No. 61 için tabaka konuşmak mümkün değildir. Oldukça küçük bir halde korunan  rne i kesin olarak bir alt gruba yerleştirmek mümkün değildir.

²⁰⁸ Lemos, s. 173.

²⁰⁹ Lemos, s. 190.

²¹⁰ Detaylı bilgi için Bkz.; Lemos, ss. 173-175.

²¹¹ Cook, 1965, lev. 43-44, no. 9.

²¹² Detaylar için Bkz.; Cook, 1965, ss. 138-141. (No. 2, 3, 8.)

²¹³ Lemos, s. 330, no. 1587-59.

²¹⁴ Cook, 1965, s. 141, no. 8. Lemos, Cilt II, lev. 203, no. 1589.

3.5.3. Eski Smyrna’da Siyah Figürlü Chaliceler Kataloğu

Kat. No. 60

Buluntu Yeri: C, Yanık Ev zemini, *10.15-9.85.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2 cm.

Hamur: 10 YR 6/2 açık kahverengimsi gri. Hamur rengi yanmaya bağlı değişmiş olmalıdır. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/2 Pale Brown. (En yakın renk.)

Firnis: İç firnis, 2.5 Y 2.5/1 siyah ile 2.5 Y 8/2 soluk kahverengi arasında geçişlidir.

Dış firnis, 2.5 Y 2.5/1 siyah ile 2.5 Y 4/2 çok koyu kahvengimsi gri arasında geçişlidir.

Ek Boya: 2.5 YR 4/4 kırmızımsı kahverengi.

Tanım: Ağız kenar parçası. Parça üzerinde bir komasta ait baş ve el vücut detayları korunmuştur. Baş, kulak, küpe, kaş, göz ve parmak detayları insize çizgiyle verilmiştir. Saç kısmında kullanılan ek boya ile bir başlık varmış gibi durmaktadır. İç yüzde astar üzerine firnis uygulanmıştır. (Cook, 1965, lev. 43, 3.)

Benzerleri: W. M. Flinders Petrie, **Naukratis Part I**, London, 1886, lev. 5, no: 40, 42. Winifred Lamb, (Ed.) CVA Cambridge 2, **Corpus Vasorum Antiquorum: Great Britain**, Oxford University Press, Oxford, 1936, lev. 496, no: 63.

Kat. No. 61

Buluntu Bilgisi: E6, *10.57-10.26, 1972.

Ağız Çapı: - Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 1,6 cm.

Hamur: 5 YR 6/4 açık kırmızımsı kahverengi.

(Kum ve az mika katkılıdır.)

Astar: 10 YR 8.5/2 çok soluk kahverengi.

Firnis: 10 YR 2/1 siyah ile 10 YR 4/6 koyu sarımsı kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: 2.5 Y 8.5/1 beyaz ve 2.5 YR 3/4 koyu kırmızımsı kahverengi. (Mora yakın.)

Tanım: Gövde parçası üzerinde komast stilin standart motiflerinden biri olan disk şekilli insize daireli rozetler ve bir komastın el detayı görülür. İç yüz firnisli olup üstünde beyaz bantlar ve olasılıkla lotus bezemeye ait bir bölüm korunmuştur.

Benzerleri: Lemos, Cilt II, lev. 201, no. 1567 ve no. 1574.

3.6. GRUPLANDIRILAMAYAN CHALİCE PARÇALARI

3.6.1. Gruplandırılmayan Chalice Parçalarının Form ve Bezeme Şeması Üzerine Değerlendirmeler

Chalice parçalarının korunma durumları genellikle oldukça kötüdür. Çoğu kez ince cidarlı yapıları sebebiyle çok sayıda parçalanmış halde ele geçer. Yumurta kabuğunu andıran astarı ise zaman zaman dökülerek deforme olur. Aynı zamanda formunu görmeye imkan tanımayan parçaları herhangi bir tarihsel sürece yerleştirmek oldukça zordur. Tüm bu sebeplerle kesin olarak bir gruba yerleştirilemeyen yahut formunu incelemeye izin vermeyen bazı örnekler ise bu başlık altında incelenmiştir.

Kat. No. 62 formu bakımından erken chalice örnekleri gibi görünen kasesine rağmen iç yüzünde yer alan beyaz bantları ile farklılık gösterir. Bu sebeple daha geç bir örnek olmalıdır. Ancak korunma durumu sınırlı olduğundan herhangi bir grup içinde değerlendirilmemiştir. Kat. No. 63 ve 64 yalnızca korunmuş metop çizgileri ile herhangi bir grubun içine dahil edilmez. Chalice stilleri içinde sevilmiş ve sıkça kullanılmış olan metop içi testere motifinin gelişimini net örneklerle belirlemek mümkün olsa bile yalnızca metop çizgileri korunduğundan bir şey söylemek mümkün değildir. Ancak iki örneğinde astar rengi, geometrik motiflerle bezenmiş erken chalicelere benzer. Kat. No. 65 ise geniş kasesi ile erken chalicelerle yakınlık gösterir.

Kat. No. 65 gibi gövde parçası olarak korunmuş olan Kat. No. 66 ve 67 ise hem erken chalicelerde sıkça gördüğümüz şablon bezemeleri ile hem de dudak-kase geçişinde içbükey profilleri ile erken chalicelerin son örneklerini temsil ediyor gibi görünmektedir. Kat. No. 68 ise MÖ 7. yüzyılın üçüncü çeyreğinde kullanılan kaide formundadır. Kaide geçişinde kullanılan ek beyaz boya ile konik ayağa geçişin hemen öncesini temsil ediyor olmalıdır.

Kat. No. 69 ve 70 gövde parçalarıdır. Yaban keçisi stilinde başlayan kulp kenarında yatay dil motifleri bezemesine ait detayları kısmen korunsada formları biraz daha geç gibi görünmektedir. Fikir yürütmek güçtür.

Basit hayvan stili ile ilişkili chalice parçaları bu grupta yoğunluktadır. Aslında stili temsil eden parçalardır. Ancak onları alt gruplara yerleştirmek mümkün değildir. Örneğin şablon bezemeli 6. yüzyıl chalicelerini kesin olarak saptayabilmek için hem formu hem bezeme unsurlarını inceleyebilmek gerekir. Bu sebeple korunma durumu kötü olan parçalar için kesin konuşmak mümkün değildir. Stile ait alt gruplardan;

doldurma motifsiz ve tek figürlü chalicelere ait olabilecek parçaların yanı sıra her iki gruba da ait olması muhtemel örnekler mevcuttur.

Kat. No. 71-76 örnekleri doldurma motifsiz örneklerle bağlantılı görünmektedir. Kat. No. 71, 72 ve 73 ağız parçalarıdır. Dudak şablonları itibariyle basit hayvan stilini temsil ederler. Benzer örnekler Lemos tarafından doldurma motifsiz örnekler olarak gruplandırılmıştır. Kat. No. 74 ve 75, kase üzerinde yer alan bezemeleri sebebiyle doldurma motifsiz gruba ait olabilir. Kat. No. 76 ise Kat. No. 56 ile kasede yer alan şablon bezemeleri bakımından oldukça benzerdir. Korunma durumu sebebiyle figürlü sahnesine ait bir detay bulunmaz. Dudak-kase geçişi kısmen belirgindir. Kat. No. 56'dan daha erken bir tarihe işaret ediyor olmalıdır. Ancak kase üzerine bezenmiş olan iki sıra testere kenarlı motif, Kat. No. 76'nın tek figürlü grubun temsilcilerinden biri olduğuna vurgu yapar.

Kat. No. 77 ise basit hayvan stilinin şablon bezemeli grubuna yakındır. Kat. No. 77, iç yüzü bezemeli bir ağız parçasıdır. Dış yüzünde, dudak şablonu da dahil olmak üzere bir bezeme unsuru barındırmaz. Şablon bezemeli gruba dahil olabilecek bir diğer örnek gövde parçası Kat. No. 78'dir. Kulplar arasına hizalanan şablon bezeme; metop çizgileri içinde testere motifidir. Ancak bu bezeme erken chaliceeler içinde oldukça popüler olduğundan dolayı kesin bir değerlendirme mümkün değildir. Kat. No. 78 gibi testere motifli bir başka örnek ise Kat. No. 79'dur. İki parçadan oluşan Kat. No. 79'un kısa kaidesi tıpkı erken chalice örnekleri gibidir. Kasesi ise erken chalice örneklerine göre daha dardır. Kase bezemelerinde ki bu yakınlık etkileyicidir. Lemos'un, basit hayvan stili örnekleriyle erken chaliceelerin aynı atölyenin ürünü olduğu düşüncesini destekler. Lemos'un şablon bezemeli örnekleri içinde kısa kaideli benzer örnekler görülür.

Basit hayvan stilinin her iki grubuna da dahil olabilecek örnekler ise Kat. No. 80 ila Kat. No. 9'e kadar olan on üç parçadır. Lemos'un da belirttiği üzere bazı parçalar aynı zamanda komastlı chalicelere yakınlık gösterir. Kat. No. 80 ve 81 dudak-kase geçişine ait gövde parçalarıdır. Ancak artık form itibariyle geçiş yoktur. Parçaların küçük olması ve figüratif bir bezeme unsuru olmaması sebebiyle stilin iki grubuna da ait olabilir. Kat. No. 81'in iç yüzünde bir lotusa yahut tomurcuğuna ait bitkisel bezeme yer alır. Kat. No. 82 ve 83 gövde parçaları olarak korunmuştur. Parçaların bezeme şemasına ait detaylar korunmamıştır. Kat. No. 82 kaselerde standart haline gelen metoplu şablon bezemenin herhangi bir izi görülmez. Belki de hiç kullanılmamıştır. Kat. No. 83'ü korunduğu haliyle gruplardan biri içinde incelemek doğru olmaz.

Ancak, dudak kase geçişinin yok olması ve iç yüzde beyaz bant izleri ile basit hayvan stiline yakın görünmektedir. Bir figür görülmemesi de bu durumu destekler.

Kat. No. 84, 85 ve 86 gövde parçalarıdır. Bu parçalar üzerinde kasede sıkça kullanılan testere motifi şablonunun dikey metop şeritleri korunmuştur. Sevilen kase şablonu bir çok stilde olduğu gibi erken chalicelerde de sıkça kullanılır. Oldukça küçük parçalar halinde korunan bu gövde parçaları içinde Kat. No. 83 ve 84 daha çok erken chaliceler gibi durur. Hem dudak-kase geçişlerinde görülen içbükey duruş hem de iç yüzlerinde firnis dışında bezeme, bant olmayışı bu görüşü destekler. Kat. No. 82 ise onlara göre daha geç bir örnek olmalıdır.

Kat. No. 87 ile 91'in de dahil olduğu örnekler ise kase üzerinde testere kenarlı motifinin koruduğu örneklerdir. Eski Smyrna'da F 14 karesinden ele geçen Kat. No. 87, diğer örneklerden farklı olarak dikey metop şeritleri kullanılmaksızın bezenmiştir. Kat. No. 89 ve 91'de uygulanan firnis renkleri ile komast stile de yakınlık gösterir. Ancak korunma durumları sebebiyle bilmek mümkün değildir. Kat. No. 92 bezemelerine bakıldığında, metop çizgilerinin yanı sıra testere kenarlı motifin çok küçük bir bölümünün korunduğu görülür. Ancak hafif içbükey kase geçişi sebebiyle daha erken bir örnek gibi görünmektedir.

Herhangi bir gruba dahil edilemeyen bir diğer örnek Kat. No. 94'tür. Siyah figürlü chaliceleri temsil eden Kat. No. 94 üzerinde iki disk biçimli insize daireli rozetin yanı sıra iki dikey ve iki yatay şerit korunmuştur. Yatay olarak verilmiş olan şeritlerin kümes hayvanına ait tüy betimi olması olasıdır. Ancak genelde kümes hayvanları grubunda yer alan örneklerde bu çizgiler birbirine bitişiktir. Bu sebeple benzer örneklerden de ayrılır.

Gruplandırılmayan örneklerin sonuncusu Kat. No. 95'tir. MÖ 600 civarında değişime uğrayan chalice formuyla uzayan kaide, birçok stilde kullanılır. Kat. No. 95 kaide örneğini herhangi bir grup altında incelemek uygun olmayacaktır. Hem rezerve teknikle bezenmiş chalicelerde hem de siyah figürlü chalicelerde karşılaşılan tipik kaidedir.

3.6.2. Gruplandırılmayan Chalice Parçaları Kataloğu

Kat. No. 62

Buluntu Bilgisi: Necropolis, 1998.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 6,9 cm.

Hamur: 7.5 YR 7/4 pembe. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8.5/1 beyaz.

Firnis: 10 YR 2/1 siyah ile 10 YR 5/8 sarımsı kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: N 9.5/ beyaz.

Tanım: Gövde parçası. Parça üzerinde kulp çıkıntısı ve kase-dudak geçişi oldukça belirgin görünmektedir. Kase üzerinde ki bezeme alanında kulp yakınında yedi dikey metop şeridi görülür. Bu alan iki bantla sınırlandırılmıştır. Astar üzerinde yer yer dökülmeler mevcuttur. Kasenin iç yüzünde iki ince beyaz bant bulunur.

Benzerleri: Delos XVII, no. 2, lev. 52A, 2.

Kat. No. 63

Buluntu Bilgisi: R IV, *8.44-8.23, 1994.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2,4 cm.

Hamur: 7.5 YR 6/4 açık kahverengi. (Kum, mika ve kırmızı zerrecik katkılıdır.)

Astar: 7.5 YR 8/3 pembe.

Firnis: 2.5 Y 2.5/1 siyah ile 7.5 YR 7/6 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Gövde parçası. Dudak kase geçişi belli belirsizdir. Kase üzerinde yer alan bezeme alanında üstte ince ve altta kalın bir yatay bant arasında dört dikey metop şeridi ve kulpa ait bir kısım korunmuştur. Kulp üstü firnislidir. Hem astar hemde firnisin korunma durumu kötüdür. Yer yer dökülmeler görülür.

Benzerleri: Lemos, Cilt II, lev. 155, no: 1127, 1130.

Kat. No. 64

Buluntu Bilgisi: A' 1, *7.24-5.80, 1987.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,4 cm.

Hamur: 5 YR 6/4 açık kırmızımsı kahverengi. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 10 YR 8/4 çok soluk kahverengi. (En Yakın renk.)

Firnis: İç firnis, 2.5 Y 2.5/1 siyah. Dış firnis, 2.5 Y 2.5/1 siyah ile 10 YR 5/4 sarımsı kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Gövde parçası. Dudak kase geçişi belli belirsizdir ve korunmamıştır. Kase üzerinde yer alan bezeme alanında üstte ince ve altta kalın bir yatay bant arasında dört dikey metop şeridi ve kulpa ait bir kısım korunmuştur. Kulp üstü firnislidir. Hem astar hemde firnisin korunma durumu kötüdür. Yer yer dökülmeler görülür.

Benzerleri: Lemos, Cilt II, lev. 155, no: 1127, 1130.

Kat. No. 65

Buluntu Bilgisi: I 3, *8.17-7.90, 1973.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 5,3 cm.

Hamur: 7.5 YR 7/4 pembe. (Kum, mika ve kireç katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/2 soluk sarı.

Firnis: İç firnis, 7.5 YR 2.5/1 siyah ile 7.5 YR 8/6 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Dış firnis, 7.5 YR 2.5/1 siyah ile 7.5 YR 6/8 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Gövde parçası. Kase geniş görünmektedir. Kısmen korunan kulp üstünde firnis izleri korunmuştur. Kulp altından geçen yatay bantla bezeme alanı sınırlandırılmıştır. İç yüz firnislidir.

Benzerleri: Boardman, 1967, s. 121, lev. 34, no. 250-251.

Kat. No. 66

Buluntu Bilgisi: T 10, 1983.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,9 cm.

Hamur: 7.5 YR 7/3 pembe.

(Kum, az mika ve kireç katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/2 soluk sarı.

Firnis: İç firnis, 7.5 YR 2.5/1 siyah. Dış firnis, 7.5 YR 2.5/1 siyah ile 10 YR 6/8 kahverengimsi sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: N 9.5/ beyaz.

Tanım: Gövde parçası. Dudaktan kaseye geçiş içbükeydir. Kase üzerinde yer alan bezeme alanında altı dikey metop şeridi ve testere kenarlı desen korunmuştur. Kase üzerindeki bezeme alanı yatay bant ile sonlanır. Kulp üzerinde firnis görülür. İç yüz firnislidir. Kaseğin iç yüzünde dudak kase geçişi hizasında iki, kase üzerinde ki bezeme alanı bitişinde iki olmak üzere toplam dört beyaz bant görülür.

Benzerleri: Lemos, Cilt II, lev. 6, no: 68. Boardman, Tocra I, lev. 39, no: 771.

Kat. No. 67

Buluntu Bilgisi: 10 R, *12.63-1 2.41, 1994.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 4,4 cm.

Hamur: 7.5 YR 7/3 pembe. (En yakın renk.) (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8.5/2 soluk sarı.

Firnis: İç firnis, 2.5 Y 2.5/1 siyah ile 2.5 Y 7/6 sarı arasında geçişlidir. Dış firnis; 2.5 Y 3/3 koyu zeytin yeşili kahvesi.

Ek Boya: -

Tanım: Gövde parçası. Dudak kase geçişi içbükeydir. Kase üzerinde yer alan bezeme alanında üstte ince ve altta yatay bant arasında testere kenarlı desen korunmuştur. İç yüz firnislidir.

Benzerleri: Boardman, 1967, lev. 34, no: 250.

Kat. No. 68

Buluntu Bilgisi: F 14, 1990.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: 5,5 cm.

Kor. Yüks.: 2,1 cm.

Hamur: 7.5 YR 6/4 açık kahverengi. (Az mika, ince kum ve kireç katkılıdır.)

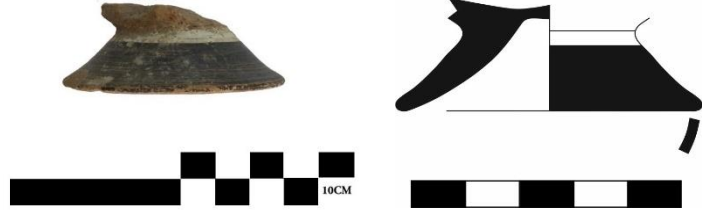
Astar: -

Firnis: 10 YR 2/1 siyah ile 10 YR 8/6 sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: 10 YR 9.5/1 beyaz.

Tanım: Kaide parçası. Kase kısmına ait tondo korunmuş olup firnislidir. Kaidenin dış yüzü firnislidir. Kase-kaide geçişi beyaz ek bant ile vurgulanmıştır.

Benzerleri: Boardman, 1967, s. 121, lev. 34, no: 251. Boardman, Tocra I, lev. 39, no. 771.

Kat. No. 69

Buluntu Bilgisi: D 11, *11.17-11.27, 1986.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 5,8 cm.

Hamur: 5 YR 7/4 pembe. Hamur pişmeye bağlı sandviç formunda olup, ortası 5 YR 6/1 gri renktedir. (İnce kum, mika ve kireç katkılıdır.)

Astar: 10 YR 8/3 çok soluk kahverengi. (En yakın renk.)

Firnis: İç firnis, 5 YR 2.5/1 siyah ile 5 YR 4/6 sarımsı kırmızı arasında geçişlidir. Dış firnis, 5 YR 2.5/1 siyah ile 5 YR 7/6 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: 2.5 Y 8.5/1 beyaz.

Tanım: Gövde parçası üzerinde kulpun bir bölümü korunmuştur. Kulp üstü firnislidir. Kase üzerinde ki bezeme alanında kulp yakınında dil motifi görülür. Kabın iç yüzü firnislenmiştir. Birbirine yakın iki yatay beyaz bant uygulanmıştır.

Benzerleri: Cook, 1965, s. 140, fig.19b. CVA Würzburg I, ss. 30-33, lev. 1904-1905, fig. 15-16. Lemos, Cilt II, lev. 155, 1129.

Kat. No. 70

Buluntu Bilgisi: F3, *9.53-9.25, 1972.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,6 cm.

Hamur: 7.5 YR 6/3 açık kahverengi. Hamur sandviç formunda olup, ortası 7.5 YR 7/6 kırmızımsı sarı renktedir. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 9/2 çok soluk sarı.

Firnis: İç firnis, 10 YR 4/1 koyu gri ile 10 YR 5/8 sarımsı kahverengi arasında geçişlidir. Dış firnis, 10 YR 2/1 siyah ile 10 YR 3/6 koyu sarımsı kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: 10 YR 9/1 beyaz.

Tanım: Gövde parçası üzerinde kulpun bir bölümü korunmuştur. Astar ve firniste yer yer aşınmalar mevcuttur. Kulp üstü firnislidir. Kase üzerinde ki bezeme alanında kulp yakınında dil motifi görülür. İç yüz firnisli olup, birbirine yakın iki beyaz bant uygulanmıştır.

Benzerleri: Cook, 1965, s. 140, fig.19b. CVA Würzburg I, ss. 30-33, lev. 1904-1905, fig. 15-16. Lemos, Cilt II, lev. 155, 1129.

Kat. No. 71

Buluntu Bilgisi: B'21, *7.69-7.30, 1991.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 1,7 cm.

Hamur: 5 YR 7/4 pembe. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8.5/2 soluk sarı.

Firnis: İç firnis, 2.5 Y 3/2 çok koyu grimsi kahverengi. Dış firnis, 10 YR 2/1 siyah ile 10 YR 6/8 kahverengimsi sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: 2.5 Y 8.5/1 beyaz ve 2.5 YR 3/4 koyu kırmızımsı kahverengi.

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak şablonu noktalar dizisi altında iki ince yatay bant z dizisi ve tekrar iki ince yatay bant şeklindedir. Gerek nokta dizinde gerekse z dizisinde özensiz ve aceleci bir görünüm mevcuttur. İç yüz rezerve bant hariç firnislidir. İç dekorasyona ait korunan alanda ek beyaz ile işlenen çiçek rozet ve yaprakların içine uygulanan ek kırmızı boya ile özenli görünmektedir.

Benzerleri: Lemos, s. 129, fig. 71, 4-5.

Kat. No. 72

Buluntu Bilgisi: G3, *9.12-8.97, 1972.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2,5 cm.

Hamur: 7.5 YR 6/4 açık kahverengi. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8.5/2 soluk sarı.

Firnis: İç firnis, 5 YR 2.5/1 siyah. Dış firnis, 5 YR 2.5/1 siyah ile 5 YR 5/6 sarımsı kırmızı arasında geçişlidir.

Ek Boya: 5 R 4/4 zayıf kırmızı, 2.5Y 8.5/1 beyaz.

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak şablonu boş noktalı – dolu dizisi şeklindedir ve hemen altında basit ince yatay bant yer alır. Basit hayvan stilinde görülen bir dudak şablonudur. (Tip-7) İç yüz firnisli olup ek beyaz ve kırmızı ile yapılmış oldukça stilize bir lotus görülür.

Benzerleri: Lemos, s. 129, fig. 71, 7. (dudak şablonu)

Kat. No. 73

Buluntu Bilgisi: G4, *10.05, 1972.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2,4 cm.

Hamur: 5 YR 6/6 kırmızımsı sarı. (Kum ve az mika katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8.5/2 soluk sarı.

Firnis: 10 YR 2/1 siyah ile 10YR 4/6 koyu sarımsı kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: 2.5 Y 8.5/1 beyaz ve 2.5 YR 4/4 kırmızımsı kahverengi.

Tanım: Ağız kenar parçası. Dudak şablonu üstte iki ince basit yatay bant, nokta dizisi ve altta ince basit yatay bant ile tamamlanır. Basit hayvan stili (Tip-1) ve komastlı örneklerde de rastlanılan bir dudak şablonudur. Herhangi bir figür korunmamıştır. İç yüz firnisli olup beyaz ve kırmızı ek boya kullanılarak yapılmış lotusun bir bölümü korunmuştur.

Benzerleri: Lemos, Cilt II, lev. 139, no: 1030. W. M. Flinders Petrie **Naukratis Part I**, London, 1886, lev. 5, no: 40.

Kat. No. 74

Buluntu Bilgisi: E12 / F12, *10.47-10.22, 1990.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,5 cm.

Hamur: 7.5 YR 6/2 pembemsi gri. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/2 soluk kahverengi.

Firnis: 10 YR 2/1 siyah ile 10 YR 5/4 sarımsı renkleri arasında geçişlidir.

Ek Boya: 2.5 Y 8.5/1 beyaz.

Tanım: Gövde parçası. Kase üzerindeki bezeme alanında dikey metop şeritlerinin bir bölümü ve testere kenarlı motif görülür. Dudak kase geçişinin olmadığı görülür. Tam bir bütünlük içindedir. İç yüzde firnis üzerinde birbirine yakın iki ince beyaz bant görülür.

Benzerleri: Boardman, Tocra I, lev. 44, no: 792. Lemos, Cilt II, lev. 132, no: 971.

Kat. No. 75

Buluntu Bilgisi: E 6, *9.90-9.72, 1972.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 2,8 cm.

Hamur: 5 YR 6/4 açık kırmızımsı kahverengi. (Kum ve az mika katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/3 soluk kahverengi.

Firnis: İç firnis, 5 YR 2.5/2 koyu kırmızımsı kahverengi ile 5 YR 4/6 sarımsı kırmızı arasında geçişlidir. Dış firnis, 5 YR 2.5/1 siyah ile 10 YR 5/4 sarımsı kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: 2.5 Y 8.5/1 beyaz.

Tanım: Gövde parçası. Kase üzerinde yer alan bezeme alanında, standart bezeme şeması görülür. Üstte ince bir bant ve altta sınırlayan bir kalın bant içinde korunan iki dikey metop şeridi ve testere kenarlı desen ile bezenmiştir. Testere kenarlı desen yan yatık T'lere dönüşmüştür ve özensizdir. Bu standart şablon bezemenin hemen üstünde yer alan bir diğer ince bant olasılıkla figürün bastığı zemin olarak kullanım görmüş olabilir. Astarın korunma durumu kötüdür. Yer yer dökülmeler mevcuttur. İç yüz firnisli olup birbirine paralel ve yakın iki beyaz bant yer alır.

Benzerleri: Lemos, Cilt II, lev. 129, no: 962. Walter-Karydi, Samos VI. 1, lev. 94, no: 756. Boardman, Tocra I, lev. 45, no: 797.

Kat. No. 76

Buluntu Bilgisi: T2.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 5,8 cm.

Hamur: 5 YR 7/3 pembe. (Kum katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/4 soluk kahverengi ile 2.5 Y 7/1 gri arasında yer yer geçişlidir.

Firnis: İç firnis, 2.5 Y 2.5/1 siyah. Dış firnis, 10 YR 3/1 çok koyu gri ile 10 YR 4/6 koyu sarımsı kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Gövde parçası. Dudağın küçük bir bölümü ve kase üzerinde ki bezeme alanına ait bir bölüm korunmuştur. Dikey metop şeritlerinden ikisi korunmuş olup, iki sıra testere kenarlı desen uygulanmıştır. Testere kenarlı motif daha çok ucu sola bakan üçgenler yahut ucu sola bakan yatık T'ler gibi durmaktadır. Benzerlerinin aksine dudak kase geçişi belirgin şekilde iç-bükey profilli olan parçanın formu daha erken bir örnek izlenimi verir. Kabın iç yüzü firnislidir.

Benzerleri: Cook, 1965, lev. 44, no: 1, 10.

Kat. No. 77

Buluntu Bilgisi: E3, *10.28-10.15, 1972.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,1 cm.

Hamur: 7.5 YR 8/3 pembe. (Kum ve mika katkılıdır.)

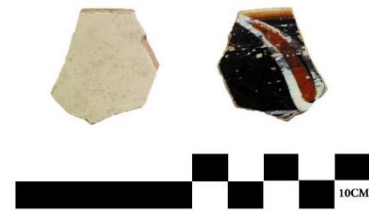
Astar: 2.5 Y 8.5/1 beyaz.

Firnis: 10 YR 2/1 siyah.

Ek Boya: N 9.5/ beyaz ve 5 YR 5/6 kırmızımsı sarı.

Tanım: Ağız kenar parçası. Korunma durumu sebebiyle küçük olan parçanın dış yüzü astarlıdır. İç yüzde rezerve bant hariç firnislidir. İç bezemesine dair ince beyaz bant üzerine yerleştirilmiş bir lotusun yarısı korunmuştur.

Benzerleri: Lemos, Cilt II, lev. 143, no: 1054.

Kat. No. 78

Buluntu Bilgisi: H 1-2, 1972.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,4 cm.

Hamur: 7.5 YR 6/4 açık kahverengi. (Kum ve mika katkıdır.)

Astar: 2.5 Y 8.5/2 soluk sarı.

Firnis: İç firnis, 5 YR 4/3 kırmızımsı kahverengi ile 5 YR 7/8 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir. Dış firnis, 7.5 YR 2.5/2 çok koyu kahverengi ile 7.5 YR 8/6 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: N 9.5/ beyaz.

Tanım: Gövde parçası. Dudak kase geçişi belli belirsiz bir hal almıştır. Kase üzerinde altı dikey şeritli metop çizgileri ve metop içinde özensiz tek sıra testere kenarlı motif ile bezenmiştir. Astar da yer yer dökülmeler mevcuttur. İç yüzde ki firnis açık tonlarda uygulanmış olup üzerinde birbirine yakın şekilde uygulanmış iki beyaz yatay bant mevcuttur.

Benzerleri: Boardman, Toca I, lev. 45, no: 797. Cristofani, lev. 79, no: 23.

Kat. No. 79

Buluntu Bilgisi: I 4, *8.27-8.14, 1974. (KB. 65)

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: 5 cm.

Kor. Yüks.: Kase için; 3,7 cm. Kaide için; 2,1 cm.

Hamur: 7.5 YR 7/4 pembe. (İnce kum ve az kireç katkıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/2 soluk sarı.

Firnis: İç firnis, 10 YR 2/1 siyah ile 10 YR 5/8 sarımsı kahverengi arasında geçişlidir.

Dış firnis, 7.5 YR 2.5/1 siyah ile 7.5 YR 7/8 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Gövde ve kaide parçası olmak üzere iki ayrı parçadan oluşur. Kaseden dudağa geçiş belli belirsiz bir hal almıştır. Kase küçülmüş, kaide ise yükselmeye başlamıştır. Kase üzerinde ki bezeme alanında beş dikey şeritli metoplar arasındaki alan tek sıra testere kenarlı desen ile bezenmiştir. Astar da yer yer dökülmeler mevcuttur. Bu örnek kaidelerin daha yüksek ve silindirik bir hal almasından hemen önceki halini temsil eder. Kaidenin zemine oturduğu alt yüzünde ince bir bant izleri seçilir.

Benzerleri: Lemos, Cilt II, lev. 139, no: 1020.

Kat. No. 80

Buluntu Bilgisi: E-15, *11.25-11.15, 1985.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 4,1 cm.

Hamur: 7.5 YR 6/4 açık kahverengi. (Kum, mika ve kireç katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8.5/2 soluk sarı.

Firnis: 10 YR 2/2 çok koyu kahverengi ile 10 YR 4/4 koyu sarımsı kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Gövde parçası. Dudak kase geçişinde belli belirsiz bir iç bükeylik görülür. Kaseden dudağa geçiş ince yatay bir bant ile bezenmiştir. Kase üzerinde görülen firnis izi, kulp üzerine uygulanan firnise ait olabilir. İç yüz tamamen firnislidir.

Benzerleri: Cook, 1965, s. 140, fig. 19c. Boardman, 1967, lev. 34, no: 250.

Kat. No. 81

Buluntu Bilgisi: G 3 – H 3, *8.97-8.68, 1972.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,7 cm.

Hamur: 7.5 YR 7/4 pembe. (Az mika ve ince kum katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/2 soluk sarı.

Firnis: İç firnis, 5 YR 2.5/1 siyah ile 5 YR 6/8 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir. Dış firnis, 7.5 YR 4/6 güçlü kahverengi ile 7.5 YR 7/6 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: 10 R 4/3 zayıf kırmızı (mor) ve 2.5 Y 8.5/1 beyaz.

Tanım: Gövde parçası. Parça üzerinde iki yatay bant korunmuştur. İç yüz firnislidir. İç bezemede; mor ek boya ile yapılmış iki ince yatay bant ve bantların üstünde ek beyaz ile yapılmış ve içleri ek mor ile renklendirilmiş bir lotusa ait bezemenin bir bölümü korunmuştur.

Benzerleri: Form açısından; Lemos, Cilt II, lev. 155, no: 1127.

Kat. No. 82

Buluntu Bilgisi: I 2, *10.04-9.90, 1985.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,6 cm.

Hamur: 7.5 YR 6/4 açık kahverengi. (Kum, az mika ve kireç katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/3 soluk kahverengi.

Firnis: İç firnis, 7.5 YR 2.5/2 çok koyu kahverengi. Dış firnis, 2.5 Y 2.5/1 siyah.

Ek Boya: -

Tanım: Gövde parçası. Kase üzerinde ki bezeme alanı yatay iki bant ile sınırlandırılmıştır. Kase üzerinde standart bezeme unsurları görülmez. Kulpun oturduğu zemin korunmuştur. Kulp ve iç yüz firnislidir.

Benzerleri: Form açısından; Boardman, Tocræ II, lev. 15, no: 809.

Kat. No. 83

Buluntu Bilgisi: L II, *9.80, 1983.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 4,7 cm.

Hamur: 7.5 YR 7/3 pembe. (Kum ve az mika katkılıdır.)

Astar: 10 YR 8/3 çok soluk kahverengi.

Firnis: 2.5 YR 2.5/1 siyah ile 10 YR 3/6 koyu sarımsı kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: 10 YR 9/1 beyaz.

Tanım: Gövde parçası. Dudağın profil vermeyen bir bölümü ve kasede kulpun oturduğu kısmın bir bölümü korunmuş olup kulp üstünde yer alan firnisin izleri görülür. İç yüz firnislidir. İç yüzde neredeyse ikisi birbirine bitişik olmak üzere üç beyaz ince bant görülür.

Benzerleri: Agora VIII, lev. 13, no: 230. Dugas, Delos XVII, lev. 52A, 2.

Kat. No. 84

Buluntu Bilgisi: E 6, *9.90-9.72-9.51, 1972.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,4 cm.

Hamur: 7.5 YR 7/4 pembe. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8.5/2 soluk sarı.

Firnis: İç firnis, 2.5 Y 2.5/1 siyah ile 2.5 Y 4/4 zeytin yeşili kahvesi arasında geçişlidir. Dış frinis, 7.5 YR 3/3 koyu kahverengi ile 7.5 YR 7/6 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: 2.5 Y 9/1 beyaz.

Tanım: Gövde parçası. Kase üzerinde yer alan bezeme alanında beş dikey metop şeridi korunmuştur. Alanın bitişi yatay bant ile vurgulanmıştır. Astarın korunma durumu kötü olup yer yer dökülmeler görülür. İç yüz firnislidir. Birbirine yakın iki ince beyaz bant izleri korunmuştur.

Benzerleri: Lemos, Cilt II, lev. 155, no: 1127. Lemos, Cilt II, lev. 155, no: 1129a.

Kat. No. 85

Buluntu Bilgisi: L III, *10.13-9.80, 1983.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,4 cm.

Hamur: 7.5 YR 7/3 pembe. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 2/5 Y 8.5/2 soluk sarı.

Firnis: İç firnis, 10 YR 2/1 siyah ile 10 YR 4/4 koyu sarımsı kahverengi arasında geçişlidir. Dış firnis, 2.5 Y 4/4 zeytin yeşili kahvesi.

Ek Boya: -

Tanım: Gövde parçası. Kase üzerinde yer alan bezeme alanında dört dikey metop şeridi ve dudak kase geçişini belirten ince yatay bant korunmuştur. Astarın korunma durumu kötü olup yer yer dökülmeler mevcuttur. İç yüz firnislidir.

Benzer: Boardman, Tocra I, lev. 39, no: 771.

Kat. No. 86

Buluntu Bilgisi: H

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,6 cm.

Hamur: 5 YR 7/3 pembe. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 7.5 YR 8/4 pembe. (En yakın renk.)

Firnis: İç firnis, 10 YR 2/1 siyah ile 10 YR 3/6 koyu sarımsı kahverengi arasında geçişlidir. Dış firnis, 10 YR 3/3 koyu kahverengi ile 10 YR 6/6 kahverengimsi sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Gövde parçası. Dudak kase geçişi kısmen içbükeydir. Astarın korunma durumu kötü olup yer yer dökülmeler görülür. Kase bezeme alanında korunan kısımda altı dikey metop şeridi korunmuştur. İç yüz firnislidir.

Benzerleri: Agora VIII, lev. 13, 230. Lemos, Cilt II, lev. 155, no:1127.

Kat. No. 87

Buluntu Bilgisi: F 14, *11.00, 1990.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 5,8 cm.

Hamur: 7.5 YR 7/3 pembe.

(Kum ve ince kireç katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8/3 soluk kahverengi.

Firnis: İç firnis, 7.5 YR 2.5/1 siyah ile 7.5 YR 6/8 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Dış firnis, 2.5 YR 2.5/1 siyah ile 2.5 YR 4/4 kırmızımsı kahve arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Gövde parçası. Kase üzerinde metop şeritleri olmaksızın uygulanmış testere kenarlı desen görülür. Kase üzerinde yer alan bezeme alanı üstte ince altta kalın yatay bant ile sınırlandırılmış olup kabın iç yüzü ve kulp üstü firnislidir.

Benzerleri: Form açısından; Lemos, Cilt II, lev. 6, no: 68.

Kat. No. 88

Buluntu Bilgisi: N IV-V, *10.07-8.32, 1994.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,6 cm.

Hamur: 7.5 YR 6/4 açık kahverengi. (Kum, mika ve kireç katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8.5/2 soluk sarı.

Firnis: 7.5 YR 2.5/1 siyah ile 7.5 YR 4/6 güçlü kahverengi arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Gövde parçası. Parça üzerinde testere kenarlı desenin bir kısmı ve altında yatay bandın bir bölümü korunmuştur. İç yüz firnislidir.

Benzerleri: Lemos, Cilt II, lev. 115, no: 1130.

Kat. No. 89

Buluntu Bilgisi: E4?, *10.5?-10.35, 1972.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,6 cm.

Hamur: 7.5 YR 7/4 pembe. (Kum, az mika ve ince kireç katkılıdır.)

Astar: N 9.5/ beyaz.

Firnis: İç firnis, 2.5 YR 2.5/1 siyah. Dış firnis, 7.5 YR 2/1 siyah ile 7.5 YR 7/8 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Kase parçası. Parçanın profilinde kase ve dudak geçişi yoktur. Tam bir bütünlük gösterir. Kasede yer alan bezeme alanı üstünde iki ince yatay bant vardır. Kase üzerinde dikey metop şeritlerinden dördü korunmuştur. Metop bezemesi olarak testere kenarlı desen standarttır. Kase üzerinde ki bezeme alanı yatay bir bant ile sınırlandırılmıştır. Kaide geçişine yakın bir alanda yine yatay bir bant bulunur.

Benzerleri: Boardman, 1967, lev. 59, no: 744.

Kat. No. 90

Buluntu Bilgisi: R

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,7 cm.

Hamur: 5 YR 7/3 pembe. (Kum ve kireç katkılıdır.)

Astar: 5 Y 8/2 soluk sarı.

Firnis: İç firnis, 10 YR 2/1 siyah ile 10 YR 4/6 koyu sarımsı kahve arasında geçişlidir.

Dış firnis, 2.5 Y 3/3 koyu zeytin yeşili kahve ile 2.5 Y 5/6 açık zeytin yeşili kahvesi arasında geçişlidir.

Ek Boya: 2.5 Y 9/1 beyaz.

Tanım: Gövde parçası. Dudaktan kaseye geçiş yumuşak bir hatla ve belli belirsizdir. Kase üzerinde yer alan bezeme alanına dair metop içi bezemesi olan testere kenarlı motif korunmuş olup hızlıca yapılmış gibi durmaktadır. Bezeme alanını sınırlandıran üstte ince altta kalın yatay bant görülür. Astarın korunma durumu kötüdür ve yer yer dökülmeler görülür. İç yüz firnislidir. Beyaz ek boya ile yapılmış iki bant korunmuştur. Benzerleri: Lemos, Cilt II, lev. 115, no: 1130.

Kat. No. 91

Buluntu Bilgisi: R

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 4,6 cm.

Hamur: 7.5 YR 7/4 pembe. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8.5/2 soluk sarı.

Firnis: 5 YR 2.5/1 siyah ile 5 YR 6/8 sarımsı kırmızı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Gövde parçası. Dudak kase geçişinin belirgin içbükey hali oldukça azalmıştır. Kase üzerindeki bezeme alanında üç dikey metop şeridi ve testere kenarlı desen görülür. Desen daha çok sola dönük içi dolu üçgenler şeklinde görünmektedir. İç yüz firnislidir.

Benzerleri: Boardman, Toca II, lev. 15, no: 2043. Walter- Karydi, Samos VI. 1, lev. 94, no: 756.

Kat. No. 92

Buluntu Bilgisi: H III, *10.39-10.20, 1984.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,4 cm.

Hamur: 7.5 YR 7/4 pembe. (Kum ve mika katkılıdır.)

Astar: 10 YR 8/3 çok soluk kahverengi.

Firnis: İç firnis, 7.5YR 2.5/1 siyah ile 7.5 YR 4/4 kahve arasında geçişlidir. Dış firnis, 7.5 YR 2.5/2 çok koyu kahve ile 7.5 YR 5/8 güçlü kahve arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Gövde parçası. Dudak kase geçişi belli belirsiz bir haldedir. Kase üzerinde yer alan bezeme alanı üstte ince yatay ve altta kalın bir bantla sınırlıdır. Bantlar arasında altı dikey şerit ve testere kenarlı desene ait bir kısım korunmuştur. İç yüz firnislidir.

Benzerleri: Lemos, Cilt II, lev. 139, no: 1030.

Kat. No. 93

Buluntu Bilgisi: E5, *9.91-9.82, 1972.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 3,5 cm.

Hamur: 5 YR 8/4 pembe. (Kum, mika ve kireç katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 9/1 beyaz.

Firnis: İç firnis, 10 YR 2/1 siyah. Dış firnis, 7.5 YR 2.5/1 siyah ile 10 YR 7/6 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: N 9 beyaz.

Tanım: Gövde parçası. Dudak kase geçişi yoktur ve tam bir bütünlük içindedir. Kulpun bir kısmı korunmuştur. Kase üzerinde ki bezeme alanının alt sınırını belirleyen yatay bant korunmuştur. İç yüzü firnisli olup, birbirine yakın iki ince beyaz bant korunmuştur.

Benzerleri: Lemos, Cilt II, lev. 155, no: 1129a.

Kat. No. 94

Buluntu Bilgisi: F5, *9.90-9.50, 1972.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: -

Kor. Yüks.: 4,2 cm.

Hamur: 7.5 YR 5/6 güçlü kahverengi. (Kum katkılıdır.)

Astar: 2.5 Y 8.5/2 soluk sarı.

Firnis: İç firnis, 7.5 YR 2.5/1 siyah ile 7.5 YR 4/6 güçlü kahverengi arasında geçişlidir.

Dış firnis, 10 YR 2/1 siyah ile 10 YR 6/8 kahverengimsi sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: -

Tanım: Gövde parçası. Parça üzerinde iki disk biçimli insize daireli rozetin yanı sıra dikey metop şeritlerinden üçünün küçük bir bölümü korunmuştur. Ayrıca dudak üzerinde yer alan bezeme alanı için dikey iki şeritle alan sınırlandırılmıştır. İç yüz firnisli olup biri kalın ikisi ince ve birbirine yakın beyaz bant görülür.

Benzerleri: Lemos, Cilt II, lev. 202, no: 1582.

Kat. No. 95

Buluntu Bilgisi: M4, *7.20-6.95, 1974.

Ağız Çapı: -

Kaide Çapı: 7,6 cm.

Kor. Yüks.: 4,4 cm.

Hamur: 7.5 YR 6/4 açık kahve. Sandviç formlu hamurun ortasında belli belirsiz bir grilik mevcuttur.

(Kum, mika ve kireç katkılıdır.)

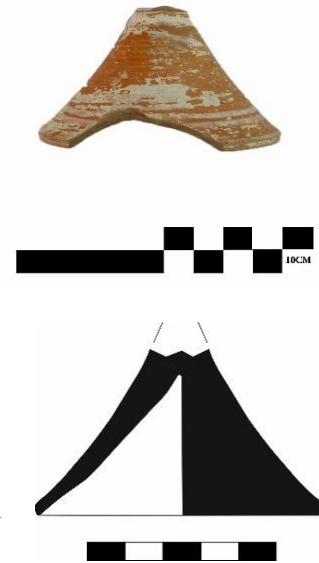
Astar: -

Firnis: 5 YR 5/8 sarımsı kırmızı ile 5 YR 6/8 kırmızımsı sarı arasında geçişlidir.

Ek Boya: 5 Y 8/1 beyaz.

Tanım: Kaide parçası. Kaide yüksek ve koniktir. Kaidenin zemine paralel olan alt yüzünde astar yoktur. Kaidenin dış yüzünde birbirine yakın iki beyaz bant görülür.

Benzerleri: Boardman, Tocra I, lev. 42, no: 783, 784; lev. 44, no: 787, 789; lev. 45, no: 808, 811.

SONUÇ

Eski Smyrna’da, 2014 yılı öncesinde ele geçen Khios chaliceleri değerlendirilmiştir. Cook, Eski Smyrna’da “*MÖ 8. yüzyılın 2. yarısını temsil eden seviyelerde, muhtemelen skyphos formunda ve mumsu bir yüzey sunan örneklerin var olduğunu*”²¹⁵ belirtir. Gerçekten rivayet edildiği gibi Homeros, Smyrna’da Meles kıyılarında doğmuş ve tutsak olarak Khioslulara verilmiş²¹⁶ ise zaten iki kentin bu tarihlerde etkileşimde olması pek şaşırtıcı değildir.

Skyphos formunda olan örnekler chalicelerin öncülleri olan proto-chalicelerdir. Eski Smyrna’da yürütülen çalışmalarda tespit edilmiş olan benzer Subgeometrik örnekler gerek form gerekse stili ile bu grubun içine yerleştirilmelidir. Sayıca azımsanmayacak örnekler bezeme açısından oldukça çeşitlidir. Bayburtluoğlu bu öncül örnekleri, ‘Subgeometrik Dönem Chaliceleri’ olarak ele alır. Bayburtluoğlu’nun da belirttiği üzere buluntular Subgeometrik örnekler olup;²¹⁷ detayları ile başka bir çalışmanın konusunu oluşturur. Ancak chalicelerin, öncülleri olması sebebiyle kısıtlı sayıda örnek ile temsil edilmiştir.

Boardman, erken örnekleri değerlendirirken; çoklu fırça ile uygulanan ‘v’ dizileri, en çok kraterler ve özellikle chalicelere dönüşen skyphoslarda görüldüğünü belirtir.²¹⁸ Ancak ne yazık ki bunu bir örnek ile desteklemez. Eski Smyrna’da, C Açması’nda ele geçen ve Kat. No. 1 olarak adlandırılan skyphos formunda üretilmiş krater üzerinde; proto-chalicelerden de bildiğimiz bezeme şeması ile karşılaşılır. Ele geçen bu örnek Boardman’ın aktardığı bilgiyi doğrular niteliktedir. Kabı genel olarak incelediğimizde büyüklüğüne oranla gövdesinin sığ hali, kulpların duruşu ve küçüklüğü dikkat çekicidir. Kap bir şeyleri taşımaktan ziyade özel bir tören için üretilmiş gibi görünmektedir. Bir sunu kabı olması kuvvetle muhtemel olan kraterin korunma durumu bir akıtacağı olup olmadığına dair fikir yürütmeyi engellemektedir. Zaman içinde gelişen ağır ve hafif chalice kavramlarının temellerini oluşturan ayrım belki de kraterler ve skyphoslar arasındaki formsal farklılığın bir tesiri olarak oluşur.

Eski Smyrna’da ele geçen proto-chaliceler, Lemos’un Anadolu’da çeşitliliğin daha fazla olduğu fikrini doğrular niteliktedir. Ancak Kat. No. 1 ve Kat. No. 7

²¹⁵ Cook, 1965, ss. 138-139.

²¹⁶ Azra Erhat ve A. Kadir (Çev.), Homeros **İlyada**, Can Sanat Yayınları, 24. Baskı, İstanbul, Ekim 2008, s. 12.

²¹⁷ Bayburtluoğlu, ss. 27-28.

²¹⁸ Boardman, 1967, s. 105.

örneklerinin tek sıra metop içi desenleriyle başlayan sadeleşme sürecinin, erken chaliceler ile kurduğu yakınlık ve Kat. No. 1 parçasının ele geçtiği C Açması'na ilişkin bilgilere²¹⁹ göre MÖ 640-630 civarına ait olmalıdırlar. MÖ 7. yüzyıl ortasını temsil eden örnek ile çağdaş hatta daha geç olması gereken örneklerin, dudak boyu değerlendirildiğinde; henüz yeterli uzunluğa erişemediği yahut Lemos'un proto-chaliceler için uygun gördüğü bitiş tarihinin daha geç olması gerektiğini düşündürür.

Bayburtluoğlu, gerek erken örneklerin var oluşuna gerekse Khios seramiği örneklerinin çokluğuna dayanarak; Erythrai'de chalice üretimi olduğunu ileri sürer.²²⁰ Eski Smyrna'da ele geçen öncüllerin ve Khios seramiklerinin sayıca çokluğu, Bayburtluoğlu'nun düşüncesine kısmen katılmayı mümkün kılar. En azından öncül örnekler için, Batı Anadolu'da bir üretim olduğu fikri makul görünmektedir.

Eski Smyrna'da ele geçen erken chaliceler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, Lemos'un bahsettiği konik kaideli ve dudak-kase geçişinin yok olduğu net örnekleri bu grup için görmek henüz mümkün değildir. Bunun sebebi Cook²²¹ tarafından detaylıca değerlendirilmiş ve Akurgal'ın²²² çalışmaları ile de desteklenmiş olan MÖ 600 civarına tarihlenen Alyattes saldırısı olmalıdır. Boardman²²³ daha yüksek kaideli ve yüksek dudaklı formun değişimi içinde tam olarak bu tarihi işaret eder.

Eski Smyrna'da yaban keçisi stilinde bezenmiş Kat. No. 49'un tabakasız olması sebebiyle kesin bir değerlendirme yapmak oldukça zordur. Ancak Orta Yaban Keçisi Stili-I'in tipikleşen saç örgüsü motifi, köşe motifi olmayışı ve doldurma motiflerinin nadir kullanımı Stil-I ile yakınlık kurmaktadır. Kullanılan, bir nokta etrafında ters T'ler motifi ise Orta Yaban Keçisi Stili-II'de görülmez. Aslan figürünün, Khios aslan tipinde ve ağzının açık betimlenmesi ise Orta Yaban Keçisi Stili-II'nin etkisi gibi görünmektedir. Bu sebeple Kat. No. 49'un Orta Yaban Keçisi Stil-I ve II arasındaki geçişi temsil ettiğini söylemek makul görünmekle birlikte, MÖ 620'den daha geç bir tarihe gitmeyeceği söylenebilir.

²¹⁹ Akurgal, Eski İzmir I, ss. 37-38.

²²⁰ Bayburtluoğlu, s. 30.

²²¹ Cook, Old Smyrna, s. 25.

²²² Akurgal, Eski İzmir I, s. 46.

²²³ Boardman, 1967, s. 120.

Eski Smyrna’da, Nekropolis alanından ele geçen Kat. No. 50, bu stilin en ihtişamlı örneklerinden biri olmalıdır. MÖ 620-610 dolaylarına tarihlenen Kat. No. 50 ve 51, stilin bilinen ressamı ile bağlantılı görünmektedir. Kat. No. 50 ve 51’in tek bir ressamın elinden çıktığı oldukça açıktır. Nikesermos tarafından adanmış örnekte yer alan kaz figürü ile yakınlıkları, belki de aynı atölyede çalışan çağdaşları bir ressamın elinden çıktığını düşündürür. Eğer gerçekten Nikesermos, bir aday ve çömlekçi olmanın dışında ressam ise böyle ustaca bir eseri ona atfetmek oldukça uygun olurdu. Ancak ne yazık ki adını cesurca yazmış olan Nikesermos’un, elimizdeki veriler doğrultusunda bir ressam olduğu bilgisi kesin değildir. Bu ustalık eserinin ressamının takip edilebilirliği açısından, bulunduğu yerin adı ile anılmasının uygun olacağı düşüncesi ile ‘Smyrna Ressamı’ olarak anılmasını öneriyoruz.

Rezerve teknikle bezenmiş chalicelerde uygulanan stillerden; Grand Stil ve Lemos tarafından Grand Stil ile birlikte ele alınan koyu zemin üzerinde açık renklerle bezenmiş örnekler, Smyrna buluntuları içinde temsil edilmez. Cook,²²⁴ Smyrna chalicelerinden söz ettiği makalesinde bu durumu belirtmiş hiçbir yazıtlı parçaya rastlanmadığını da eklemiştir. 2014 yılı öncesini kapsayan buluntular için Cook’un beyan ettiği bu bilgiler hala geçerliliğini korumaktadır.

Rezerve teknikle bezenmiş chaliceler için uygulanan diğer iki stilin örnekleri tespit edilmiştir. Olgun hayvan stili, Smyrna örnekleri içinde az sayıda temsil edilen stillerden biridir. Bunun sebebi stilin örneklerinin henüz ele geçmemiş yahut paramparça olması olabileceği gibi MÖ 6. yüzyıl başında, Lydia saldırıları ile kentte oluşan tahribatın giderilmesinin öncelikli bir durum olması da olasıdır. Az örnekle temsil edilmesine rağmen stilin örnekleri oldukça kaliteli bir işçiliğe sahiptir. Stilin içine Lemos tarafından dahil edilen Katanya Chaliceleri, gruptan ayrı değerlendirilmesi gereken örnekler olmasına rağmen bu stil başlığı altında değerlendirilmiştir.

Eski Smyrna’da E 14 - E 15 karelerinden ele geçen Kat. No. 53, olgun hayvan stilinin önemli örneklerinden biri olmasına karşın, Yenilenmiş Hayvan Stili’nin beş alt grubunun hiçbirisiyle tam olarak uyuşmaz. Çizimdeki özen ve ustaca işlenmiş detayları ile özenli işlenmiş chaliceler grubuyla bağlantısını kuvvetlendirir. Grubun örneklerinde olduğu gibi firnis sulandırılarak çeşitli renk tonları elde edilmiş ve sınırlı polikromi uygulanmıştır. Ancak anlatıldığı üzere bu grubun örnekleri ağır

²²⁴ Cook, 1965, s. 141.

chalicelerdir. Kat. No. 53 ise ince cidarı hem de küçük boyutları ile hafif chalice olarak değerlendirilebilir. Bu sebeple özenli işlenmiş chaliceler grubuyla ayrışır. Ancak bezeme şeması bakımından bu grupla çağdaş olmalıdır.

Kat. No. 53'ün iç bezemesinde görülen nar motifleri ise Laconia etkisinin artık sürece dahil olduğunu (MÖ 580) gösterir. Kat. No. 53 parçalarının buluntularına ait notların tutulduğu 1985 yılı açma defterinde aktarılan bilgiler; kontekste C Ressamı'na ait bir kylix ile Camtar Ressamı'na²²⁵ ait bir kraterin ele geçen buluntular arasında olduğu şeklindedir. ²²⁶ Kat. No. 53, MÖ 580-570/550 yıllarına tarihlenebilir. Eski Smyrna'dan L-3 karesinden ele geçen Kat. No. 55 üzerinde betimlenmiş domuz figürü ise diğer domuz figürü ile bezenmiş örneklerden farklıdır. Birçok örnekte görülen domuzun gövdesi kırmızı noktalar ile bezenmiştir. Ancak Kat. No. 55'in domuz figüründe ek kırmızı vurgusu tıpkı sfenkslerde olduğu gibi yama şeklinde gövdeye uygulanmıştır. Eski Smyrna örneklerinde stilden ayrılan bu özellik Klazomenai etkisi gibi görünmektedir.

Klazomenai'de ele geçen birkaç yerel chalice üzerine değerlendirmeler yapılmış ancak neticelendirilmemiştir. B. Hürmüzlü; Çeşitli merkezlerden yerel üslup taşıyan bazı özel buluntuların, Khios dışındaki farklı chalice üretim merkezlerine işaret ettiğini vurgular. Klazomenai'nin güçlü bir aday olması ihtimalini muhtemel kabul eder.²²⁷ Ancak bahse konu örneklerin, az sayıda ve Kat. No. 53 ile 55'ten daha geç örnekler olduğunu belirtmek gerekir.

Basit hayvan stilini temsil eden, Eski Smyrna örnekleri çalışma içinde yoğunluktadır. Alt gruplara ayırmak korunma durumları sebebiyle güç olsa da genel hatlarıyla; figürlü örnekler için olgun hayvan stilini takip ettiğini söylemek mümkündür. Hayvan figürleri üzerinde leke yahut yama şeklinde betimlenen kırmızı boyalar önceki stile benzer. Lemos bu stil için Olgun Hayvan Stili'nin ardıdır derken oldukça haklı olmasına karşın farklı bir atölyenin üretimi olduğu yönündeki iddiasına katılmadığımızı belirtmek isteriz. Eski Smyrna'da ele geçen farklı stildeki Kat. No. 53 ve 56 chalicelerine ait sfenks figürleri özellikle baş ve kanat detayları ile neredeyse

²²⁵ Detaylı bilgi için Bkz.; D. Bothmer, The Camtar Painter, *Antike Kunst*, 2. Jahrg., H. 1., 1959, ss. 5-9.

²²⁶ Kazı Arşivi, 1985 yılı açma defteri.

²²⁷ Bilge Hürmüzlü, "Remarks on Local Imitations of Import Pottery in the Sixth Century B.C.: Clazomenian Chalcices", **Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu'na 65. yaş Armağanı, Eurgetes**, (ed. İ. Delemen, S. Çokay-Kepçe, A. Özdibay, Ö. Turak, Suna – İnan Kıracı), Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, İstanbul, 2008, ss. 557-569.

aynı elden çıkmış gibidir. Kat. No. 53 ile olan yakın ilişkisi göz önünde bulundurulduğunda MÖ 540'tan biraz daha erken olmalıdır.

Siyah figürlü chalicelerden; Eski Smyrna'da ele geçen komastlı örneklerin bazıları Cook²²⁸ tarafından yayınlanmıştır. Cook ve Lemos, iki örneğin MÖ 560 dolaylarına ait olduğu konusunda hem fikirdir. Üçüncü parça ise yalnızca disk şekilli insize daireli rozetler barındırır. Lemos tarafından herhangi bir gruba dahil edilmez ancak komastlı örnekler ile birlikte verilir. Cook ise MÖ 540-530 tarihli bir konteksten geldiğini vurgular. ²²⁹ Olgun hayvan stili gibi az sayıda örnekle temsil edilen bir diğer grup, kümes hayvanları ile bezenmiş olan örneklerdir. Chalicelerin, MÖ 5. yüzyıldaki gelişimi, 2014 yılı öncesi Eski Smyrna buluntuları içinde izlenmez.

²²⁸ Detaylar için Bkz.; Cook, 1965, ss. 138-141. (No. 2, 3, 8.)

²²⁹ Cook, 1965, s. 141, no. 8. Lemos, Cilt II, lev. 203, no. 1589.

KAYNAKÇA

Akurgal, Ekrem. **Späthethitische Bildkunst**, Ankara, 1949.

Akurgal, Ekrem. “Bayraklı Kazısı Ön Rapor”, **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi**, Ankara, 1950, ss. 1-51.

Akurgal, Ekrem. **Eski İzmir I Yerleşme Katları ve Athena Tapınağı**, Türk Tarih Kurumu Basım Evi, Ankara, 1997.

Akurgal, Meral. “Ein früharchaisches Brunnenhaus in Alt-Smyrna”, **Istanbul Mitteilungen**, Sayı: 46, 1996, ss. 131-134.

Bayburtluoğlu, Cevdet. “Les Céramiques Chiotès D’Anatolie”, *Les Céramiques de la Grèce de L’est et leur Diffusion en Occident. Colloques Internationaux du Centre National de la Recherche Scientifique. N569. Sciences Humaines*, Paris, 1978, ss. 27-33.

Bergeron, Marianne. “Chian Pottery”, **Naukratis: Greeks in Egypt**, The British Museum, London, 2013-2015, ss. 1-24.

Boardman, John. “Chian and Naucratis”, **The Annual of the British School of Athens**, Sayı: 51, 1956, ss. 55-62.

Boardman, John. Excavations at Tocra I 1963-1965, The Archaic Deposits I, “Chian”, **The Annual of the British School of Athens**, Sayı: 4, 1966.

Boardman, John. “Excavations in Chios 1952-1955: Greek Emporio”, **The Annual of the British School of Athens**, 1967, ss. 1-258.

Boardman, John. Excavations at Tocra 1963-1965, The Archaic Deposits II and Later Deposits, **The Annual of the British School of Athens**, Sayı: 10, 1973.

Boardman, John, **Early Greek Vase Painting** 11th-6th Centuries BC, London, 1998.

Bothmer D., “The Camtar Painter”, **Antike Kunst, 2. Jahrg., H. 1.**, 1959, ss. 5-9.

Brann E.T.H., “Late Geometric and Protoattic Pottery”, **The Athenian Agora Cilt VIII**, 1962.

Cadoux, Cecil John. **Ancient Smyrna A History of the City From the Earliest Times to 324 A.D.**, Oxford, 1938.

Cook, J. M. “Old Smyrna”, **The Annual of the British School at Athens**, Sayı: 53-54, 1958-1959.

Cook, J. M. “Old Smyrna: Ionic Black Figure and Other Sixth-Century Figured Wares”, **The Annual of the British School at Athens**, Sayı: 60, 1965, ss. 114-142.

Cook, J. M. “On the Date of Alyattes' Sack of Smyrna”, **The Annual of the British School at Athens**, Sayı: 80, 1985, ss. 25-28.

Cook, Robert Manuel. “Distribution of Chiot Pottery”, **The Annual of the British School of Athens**, Sayı 44, 1949, ss. 154-161.

Cook, Robert Manuel. Rhodiaki Angeiographia, **Gnomon 37**, 1965, 502-507.

Cook, Robert Manuel. **Greek Painted Pottery**, London, 1972.

Cristofani, Marina Martelli. “La ceramica greco-orientale in Etruria”, **Colloques Internationaux du Centre National de la Recherche Scientifique. N569. Sciences Humaines**, Paris, 1978, ss. 150-212.

Doğar, Ersin. **İzmir'in Smyrna'sı**, İletişim Yayınları, İstanbul, 2011.

Dugas, Charles. “Les vases orientalisants de style non melien”, **Exploration archeologique de Delos**, Delos XVII, Paris, 1935.

Erhat, Azra ve Kadir, A. (Çev.) Homeros **İlyada**, Can Sanat Yayınları, 24. Baskı, İstanbul, Ekim 2008.

Ersoy Akın , “Eskiçağda Kadifekale”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 3. Uluslararası Tarih Sempozyumu Bildiri Kitabı** (5-7 Nisan 2018), İzmir, 2019, ss. 253-267.

Gardner, Ernest Arthur. **Naukratis Part II**, London, 1888.

Hölscher, Fernande. (Ed.), Würzburg (1): Martin von Wagner Museum, **Corpus Vasorum Antiquorum / Deutschland**, Cilt 39, München, 1975.

Hürmüzlü, Bilge. “Remarks on Local Imitations of Import Pottery in the Sixth Century B.C.: Clazomenian Chalices”, **Prof. Dr. Haluk Abbasoğlu'na 65. yaş Armağanı, Eurgetes**, (ed. İ.Delemen, S.Çokay-Kepçe, A.Özdibay, Ö.Turak, Suna – İnan Kıracı), Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, İstanbul, 2008, ss. 557-569.

Lamb, Winifred. “Excavations at Kato Phana in Chios”, **The Annual of the British School at Athens**, Cilt 35, 1934/1935, ss. 138-164.

Lamb, Winifred. (Ed.) Cambridge 2, **Corpus Vasorum Antiquorum: Great Britain**, Facicule 11, Oxford University Press, Oxford, 1936.

Lemos, Anna A. **Archaic Pottery of Chios, The Decorated Styles Cilt1 – Cilt 2**, Oxford University Committe for Archaeology, 1991.

Oikonomos K., Slaars B., **Destanlar Çağından 19. Yüzyıla İzmir**, (Çev. Bilge Umar), İletişim Yayınevi, İstanbul, 2001.

Öner, “Bayraklı Höyüğünde (Smyrna- Tepekule) 2018 Yılı Paleocoğrafya ve Jeoarkeoloji Araştırmaları (İzmir)”, **35. Arkeometri Sonuçları Toplantısı**, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Diyarbakır, 17-21 Haziran 2019, ss. 217-238.

Petrie, W. M. Flinders. **Naukratis Part I**, London, 1886.

Price, E. R. “Pottery of Naukratis”, **The Journal of Hellenic Studies**, Cilt 44 Part 2, 1924, ss. 180-222.

Tanrıver, Cumhur ve diğerleri. “Eski Smyrna (Bayraklı Örenyeri/ Tepekule) Kazısı 2014-2015”, **38. Kazı Sonuçları Toplantısı**, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Cilt 3, Edirne, 23-27 Mayıs 2016, ss. 95-114.

Vickers, Michael. “Some Unpublished Sherds from Naukratis in Dublin”, **The Journal of Hellenic Studies**, Cilt 91, 1971, ss. 114-118.

Walter-Karydi, Elena. **Samische Gefässe des 6. Jahrhunderts c. chr. Landschaftstile**, “Ostgriechischer Gefässe”, Samos VI. 1, Bonn, 1973.

Williams, Dyfri. “The Chian Pottery from Naukratis”, **The Chian Pottery from Naukratis, Naukratis: Greek Diversity in Egypt Studies on East Greek Pottery**

and Exchange in the Eastern Mediterranean, The British Museum, London, 2006,
ss. 127-132.

